

Rub'eeyaal Loq'ooj rixin Saqamaq'

AMAQ'IL IXIMULEEW

RUKOWIL TZIJJ 57-92

Jar Amaq'il Iximuleew

RUXE'AL KOMON TZIJJ

Jaa wa' Rukowil Tziji ri' 35-80 rixiin jar Amaq'il Iximuleew, Rub'eeyaal Loq'ooj k'in Peyooneem, maxko' ruk'ayeewaal ruk'aan to chi re ja saamaaj nb'ani k'in nloq'i, ja rajawaxiij chi re Saqamaq', ja ruuq'a' raqan nchomarisaaq cha nb'an ta ja rajawaxiik, ja q'atab'al taq tziij k'in jar ee Ajsamajeelaa' Amaq' qas ejqaal eb'enaq chi re ja rub'aniik ronojeel taq saamaaj pa tinaamit;

RUXE'AL KOMON TZIJJ

Ja peyooneem nb'ani chi re ruk'uwaxiik ja saamaaj qas jalajoxinaq k'in qas k'ayeew chik kaamiik ma tuuya' ja rub'eeyaal chi re ja saamaaj nb'ani, rajawaxiik nya'i xa jun ja rub'eeyaal tziij k'in ajninaq ta;

RUXE'AL KOMON TZIJJ

Rijqale'm ja Saqamaq' nuuya' ja rub'eeyaal chi re rupuwaqiil ja tinaamit, qas ta neb'eruloq'oq'ooj ja siwaan tinaamit,

RUMAAL ARI'

Chi paan jar ijqale'm k'in rub'eeyaal Ch'utatzii 157 k'in 171 rejtaliil a) rixin Ruuk'u'x Cholk'asleemaal rixin Paxil.

NUUYA' RUKOWIIL

Nb'ij opoon ja:

RUB'EEYAAL LOQ'OOJ RIXIN SAQAMAQ'

NAJB'EEY TUNUUJ XA JAA WA' JUUN TANAAJ NIMARUTZIJOXIIK RI'

Ch'utatzii 1. (K'axooj rixin ja Ruukab' Ch'utatzii rixin ja Rukowilaal tziij 11-2006, Najb'eej Ch'utatzii rixin ja Rukowil Tziji 9-2015 k'in Najb'eej Ch'utatzii rixin ja Rukowil Tziji 46-2016 konojeel rixin Amaq'il Iximuleew). Rukojiik ja Rub'eeyaal Tziji. Jaa wa' Rub'eeyaal Tziji ri' nya'i naq rajawaxik nloq'i, nk'ayixi, npeyoxi, nqaji owi julee' rub'eeyaal naa'ooj chik ja nb'ani:

- a) Ja Mookaaj rixin Saqamaq'
- b) Ja mookaaj ee k'o pa taq tinaamit, k'in ee k'ooli ja q'atab'al taq tziij chi paam:

- c) Ja mookaaj k'in jar ee ajsamajeelaa' owi xa k'a na ta, ja kipuwaqiil chi paam Saqamaq' pejtinaq wi';
- d) **(K'axtajinaq rixiin ja ka'k'al Ch'utatziij rixin Rukowil Tzii 16-2017 rixin Amaq'il Iximuleew)**. Ja Mookaaj ma ee rixiin ta ja Champomaal k'in julee' chik ja ma k'o ta puwaq kuk'iin, nkeek'am opoon owi nkik'uwaaj rupuwaqiil amaq'. Ma k'o ta chi paam ja tatixeelaa' kixiin jar ajtijiiaal – OPF-;
- e) Konojeel ja mookaaj jalajoxinaq pejtinaq kipuwaq, xa k'a na ta, owi puwaq rixin Saqamaq', kee ri' konojeel:
- f) Ja puwaq k'ooloon rixin Amaq' k'in puwaq rixin mookaaj taq tinaamit;
- g) K'in konojeel ja mookaaj jar ee k'o pa ruuq'a' Amaq'.

Ja mookaaj xb'ix qaaj nkiniimaj na jaa wa' Rub'eeyaal tzii ri', rucholajiiil k'in ja qas rajawaxiik ya'on rumaal Mookaaj Loq'ooj rixin Amaq' k'in Chituy Ajpuwaqiil, ja k'o pa ruuq'a', ja rukojiik ja puwaq amaq'. Ja rucholajiiil nuuya' rub'eeyaal chi re ja rusamajixiik kani' nb'ij chi paam d), e) k'in f).

(Tanaaj ja xk'axi rumaal ja najb'eey Ch'utatziij rixin Rukowil Tzii 46-2016) rixin Amaq'il Iximuleew). Ja rub'eeyaal loq'ooj nb'ani ja xa nqaji puwaq pejtinaq chi paam ja rupuwaqiil amaq' owi sijpaan to chi re ja Saqamaq', jar ee ruuq'a' raqan, mookaaj owi q'atab'al taq tzii, nkinimaaj ja rub'eeyaal ja naa'ooj ja ya'oon chi ke kumaal jar ee ajpuwaqiil owi ja sijpayoon to k'in nimaxna ronojeel ja tz'ijb'atali chi paam. Nkoj na cha nrachib'ilaj rii', ja k'o chi paam jaa wa' Rub'eeyaal tzii ri', xar wa ri' ma tuyuuj rii' ruk'iin rucholajiiil k'in na'oojiil rixin loq'ooj ja ya'tanaq kumaal jar ee ajpuwaqiil owi ja sijpayoon. Jar ee ajpuwaqiil owi ja xesijpaani ma k'o ta jun nuk'uun naa'ooj rixin jaa wa' rub'eeyaal ri', nkoji ja k'o chi paam ja Rub'eeyaal tzii. Ronojeel loq'ooj nb'ani, ja xa qajoon q'anij rixin amaq', nb'an jun pajooneem chi re, ijqale'm rixiin jar ajsamajeel. Ronojeel naquun, nkoj na ja Nuk'uun Saamaaj rixin Peyooneem k'in Loq'ooj Amaq' rub'ina'aan GUATECOMPRAS. Kani' b'anoj taq saamaaj, nimax na ronojeel ja nb'ixi chi paam ja Saqilaj rii ruuwach ja saamaaj nb'ani (COST rub'ina'aan pan uulaa' tzijob'al).

(Tanaaj ja xk'axi rumaal Najb'eey Ch'utatziij rixin Rukowil Tzii 46-2016 rixin Amaq'il Iximuleew). Ja rub'eeyaal k'o chi paam ja tanaaj xb'ix qaaj, nb'ana, keeri' chaqajaa', toq k'o rejtaliiil ajilab'aliil pa rub'eeyaal nya' wi'.

Ch'utatzii 2. Tijoj rii chi ke mookaaj ja k'o pa ruuq'a' amaq'. Nya' rub'eeyaal chi re loq'ooj rixin meb'a'iil, ajsamajeelaa' k'in ma ee ajsamajeelaa' ta kani k'o pa taq mook rixin ja saqamaq', kani' chi ke jar ee k'o najt, pa kiyonaniil, mookaaj ja nkeeb'an k'in q'atab'al taq tzii, nya' rub'eeyaal chi re ja rukojiik jaa wa' Rub'eeyaal Tzii ri'.

Ch'utatzii 3. (Xk'axi ja Najb'eey Ch'utatziij rixin Rukowil Tzii 27-2009 rixin Amaq'il Iximuleew). **Rejtaliil Rupuwaqiil.** Ja mookaaj Saqamaq', mookaaj jar ee k'o pa taq ruuq'a' tinaamit k'in pa kiyonaniil, mookaaj ja nkiq'ijii rii ruuwach k'in q'atab'al taq tzii kani' nb'ij ja Najb'eey Ch'utatzii, utz nkik'utuuj jun rub'eeyaal naa'ooj toq ma ya'oon ta rejtaliiil rixiin ja rupuwaqiil cha nb'ani ja tojooj. Chi re ja ya'ooj puwaq k'in juxuj q'ab'aa' chi re peyooneem, kan najoxi ja rejtaliiil ajilab'al k'in qajooj puwaq utz ta nb'an chi re ja naquun cha nb'ani ja tojooj jani' b'enaq ja saamaaj k'in nik'oxi. K'utuxi ja saamaaj ma kekowini nkimelooj owi nkeek'ax ja rejtaliiil ajilab'aliil, jaawi' xya' to puwaq ma utz ta nkoji chi re saamaaj ja matajinaq. Toq ja saamaaj matajinaq k'iy juunaa', ja mookaaj peyooneel nuutz'at na chi utz ja rejtaliiil ajilab'al ya'oon to.

Ja ma keniimani chi re jaa wa' Ch'utatzii, kijqale'm naq xtib'anataji jar ee ajsamajeelaa' kani' k'o chi paam ja Ch'utatzii 83 rixiin ja Rub'eeyaal Tzii, ma k'o ta iil majk kixin chik ja julee' winaqii'.

Ch'utatzij 4. Nuk'uuj rixiin ja Tijoj rijj. Cha ajninaq nb'ani jaa wa' Rub'eeyaal Tzij ri', ja mookaaj amaq', toq ma ja'ni ti mataj rijj ja saamaaj, nkeeya' kaan chi paam ja loq'ooj, naquun k'in peyooneem ja nb'ani chi paam ja juunaa'.

Ch'utatzij 4 Bis. (Rutz'aaqat rumaal ja Ruukaab' Ch'utatzij rixin ja Rukowil Tzij 9-2015 rixin Amaq'il Iximuleew). Nuk'uun Saaamaaj rixin Peyooneem k'in Loq'ooj Amaq'. Ja Nuk'uun Saaamaaj rixin Peyooneem k'in Loq'ooj Amaq' rub'ina'aaan GUATECOMPRAS, jun rub'eeyaal saamaaj rixin rusaqiiil k'in ajninaq chi re loq'ooj amaq'. Ja nawajob'eej q'anij nq'alajisaxi k'in sijpaan, nuuya' naa'ooj k'in rucholajiiil naq nb'an chi re ja k'o chi paam Rub'eeyaal Tzij k'in rusamajixiik.

Ja samajiineem nb'ana pa rub'eeyaal, nya' na rusamajixiik rumaal ja Chituy Puwaqiiil Amaq', rijqale'm ronojeel ja rusamajixiik, nkoj na kumaal ja winaqii' pa Rukowil rixin Rub'eeyaal Tzij ri', rumaal ja loq'ooj, k'ayiiineem, peyooneem, qajooneem owi julee' naquun chik rixin jar amaq', keeri' kani' rejtalil ajilab'al owi rucholajiiil ja k'o chi paam ja loq'ooj nb'ani.

Ja rub'eeyaal GUATECOMPRAS nuuya' samajib'al ja qas rajawaxiik chi re naa'ooj k'in tz'aaqat rub'ixiik nuuya', kani' k'o chi paam ja rub'eeyaal saamaaj, ntz'aaqatisaxi ja samajib'al k'in nuuya' ja rucholajiiil chi paam naa'ooj a ja qas rajawaxiik chi jun junaal ja loq'ooj nb'ani rixin tnaamit, k'ooli chi paam ja peyooneem, rub'aniik k'in tojooj. Ja naa'ooj saamaaj nya' na rub'ixiik chi paam ja rucholajiiil saamaaj, xar wa ri' ma k'o ta q'etooj: ja nkesuj kisaamaaj, ja nk'am opoon ja saamaaj, pa rub'eeyaal, ma k'o ta keek'u'x chi rijj, ruk'ulb'axiik, k'axooj, sujuuneem, ya'ooj naa'ooj, juxun peyooneem k'in ja k'axooj nb'ani, jalajoxinaq owi nimarisaaneem, yuqub'al k'u'xaaj k'in ronojeel wuuj ja k'o Rukowil chii'aaaj ruk'aan chi re ja loq'ooj k'in nk'isna ja rusamajixiik. Ma k'o ta jun ajsamajeel amaq' nuuq'at ta rijj ruuwach, nuuk'ax ta owi nchomarisaj ta naa'ooj rixin tinaamit ja k'o chi paam naa'ooj saamaaj GUATECOMPRAS.

Ja winaqii' kijqale'm ja k'o chi paam Rub'eeyaal Tzij ri', nkeeya' rub'ixiik ja saamaaj chi paam GUATECOMPRAS ronojeel rucholajiiil k'in runuk'iiik' ja qas rajawaxiik, ja ruq'ijool ya'oon, rub'eeyaal naa'ooj kin ja Rukowil ya'oon kaan.

Rajawaxiik nkoji ja rucholajiiil saamaaj ronojeel ja nk'utuxi chi re loq'ooj nb'ani rixin tinaamit.

Ja rucholajiiil rixin loq'ooj tinaamit k'in ja k'axooj nya' na rub'ixiik chi paam ja GUATECOMPRAS, nb'ani jun chomarisaneem chi re toq rajawaxiik rumaal jun K'amol B'eey, nkoj na wuuj b'aaar nb'ij wi' chi qas nk'atzini.

Ja rub'eeyaal GUATECOMPRAS nuuya' ruchomarisaxiik chi re julee' chik naa'ooj rixin ja loq'ooj tinaamit.

Ja winaqii' ma ti kekoj GUATECOMPRAS ja k'o chi paam Ch'utatzij nya' k'asb'al keewach kani' nb'ij chi paam Ch'utatzij 83 rixin Rub'eeyaal Tzij.

Ch'utatzij 4 Ter. (Tz'aaqatisaneem rixin rukaab' ch'utatzij rixin Rukowil Tzij 46-2016 rixin Amaq'il Iximuleew). **Saqilaj saamaaj.** kani' saamaaj nb'ani, nimax na k'in nb'ani ronojeel ja ncholi k'in nb'ixi rumaal ja Saqilaj rijj ruuwach ja saamaaj nb'ani (COST rub'ina'aaan pan uulaa' tzijjob'al), cha nk'ijyi ja saqilaj naa'ooj k'in jachooj saamaaj chi re ja naquun nb'ani, rumaal ja nya' rub'ixiik naa'ooj ja k'o rejtalil ya'oon, nuuk'am opoon ja julee' rub'eeyaal naa'ooj chik ja utz rub'eeyaal ya'oon kumaal ja uulaa' winaqii', cha k'o jun ya'ooj wachaaj ajninaq chi re ja peyooneem rixin ja nimaq taq saamaaj.

Ja rucholajiiil jaa wa' Rub'eeyaal Tzij nb'ij na naq qas rajawaxiik.

Ch'utatzij 5. Rub'eyoomaal k'in runaaquun ya'oon to. Ja mookaaj amaq' k'in ja ruuq'aa' raqan kani' nb'ij chi paam Najb'eey Ch'utatzij rixin ja Rub'eeyaal Tzij, nkeeb'an k'a, naq rumajk, nkeeya' eel ja runaauun:

- a) Ja ruchoq'aq'iil chi jun junaal ja naquun ma ti q'aaxta chi riij ja rupuwaqiil ya'oon kaan.
- b) Ma ti k'ijyta pa tinaamit, owi nb'ani loq'ooj ja xa jutz'iit chi re ja rajawaxiik.
- c) Ma k'o ta nb'ij wi' b'aar petinaq wi', ma k'o ta nya'owi' owi njachowi' ja k'o ta kejtaliil ya'oon to chi paam ja k'ayib'al, owi k'on jun rutojiik ja ntaq to, kani' Rukowil chii'aaj rixin pa k'ulb'at tinaamit, tojooj ja nb'an kaan, yuqub'al k'u'xaaj, tojooj ruuq'ij ch'ijch', sachooj puwaq k'in julee' chik naquun, xtak'oli rajilaal kani' k'ooli chi paam ja k'ayib'al amaq'.

Ja naquun rixin b'eyoomaal ntz'at na k'a chi utz ja k'axooj rixin loq'ooj nb'ani, k'o waqxaqii' q'ij (8) ja nsujuxi. Ja rucholajiiil naq qas rajawaxiik owi nkoji ja Ch'utatzij b'aar k'o wi' q'etooj chi riij.

Ch'utatzij 6. Rajilaal ja xa juun k'in ronojeel. Ja sujuuneem k'in peyooneem ja xtiya'i owi xtichomarisaxi, rixin k'a ja naquun k'in rajawaxiik, chi re ja saamaaj xtib'ani, nk'eje' na rajajilaal toq xa juun cha nya' chi paam ja rejtalilil, q'uuq' puwaq nkoji, kani' jaru' nk'atzini k'in ntz'ijb'ax to ja ruub'ii' toq xtib'ani ja loq'ooj.

Ch'utatzij 7. (Xk'axi ja Roox Ch'utatzij rixin Rukowil Tzij 9-2015 rixin Amaq'il Iximuleew). **Rejtaliil Rupuwaqiil. Kaxooj rajilaal.** Ja toq nb'ixi k'axooj rajilaal jaari' k'a toq nk'axi (jotooleem) owi nqaji (qajeem), ruk'ayeewaal toq nuuk'ax rii' ja rajilaal naquun, ja qas rajawaxiik nloq'i k'in saamaaj, ja rajilaal k'ooli chi paam ja nsujuxi k'in k'amar opoon ja ya'oon to chik chi paam ja peyooneem nojtaqixi k'in nb'ixi chi kan ja tojooj owi nqasax rajilaal ja naquun.

Ja rub'eeyaal taq loq'ooj qas rajawaxiik nya' jun rajilaal q'anij jaawi', toq nb'an jun chomarisaneem chi re ja rajiiil, ja mookaaj nkekoj na jaawi' Rub'eeyaal Tzij ri', nkeeb'an na jun wuuj b'aar nb'ij ronojeel ja xb'antaji. Jaa wa' wuuj ri' nya' chi paam ja GUATECOMPRAS k'in nya' kaan pa ruk'isb'aal ja wuuj rixin peyooneem xb'ani.

Ch'utatzij 8. (Xk'axi rumaal ja ruukaaj Ch'utatzij rixin Rukowil Tzij 9-2015 rixiin ja roox ch'utatzij Rukowil Tzij 46-2016 chi ka'i' rixin Amaq'il Iximuleew). **Rajilaal k'in cholajiiil.** Mookaaj Amaq' rixin Ajilaaneem- INE-, nuub'an k'in nuuya' rub'ixiik iik' iik' chi paam GUATECOMPRAS k'in chi paam ja rejtalilil kematz'ijb', ja rajilaal jani' qas utz nsachi, tojooj ajsamajeelaa', saamaaj toq k'o jun peyooneem nb'ani k'in nb'ix rajiiil ja naquun chi paam ruuq'a' raqan kematz'ijb'.

Ja mookaaj jar ee k'o chi paam jaa wa' Rub'eeyaal Tzij ri' nkeeb'an k'a k'in nkeeya' jani' rajiiil ja naquun pa rub'eeyaal xar wa ri' toq nk'utux chi ke rumaal ja Mookaaj Amaq' rixin Ajilaaneem- INE.

Kani' chi re ja naquun ja nloq'i, ja rajilaal nya' na rumaal jun ajsamajeel rixin Mookaaj Amaq' rixin Ajilaaneem- INE-, k'in jun ajsamajeel rixin Mookaaj rixin Ruk'uwaxiik Tojooj –SAT- k'in jun ajsamajeel ja nk'atzin chi re jaa wa' loq'ooj ri'.

Ja K'amol B'eey ja npeyoni nk'utuj na chi re Mookaaj Amaq' rixin Ajilaaneem- INE, rajilaal k'in rucholajiiil ja qas rajawaxiik nloq'i chi paam rejtalilil taq kematz'ijb'. Ja rub'eeyaal naa'ooj nya' k'a chi paam ja qas maxko' nk'atzini cha q'alaaj riij ruuwach. Ja Mookaaj Amaq' rixin Ajilaaneem- INE-, nuuya' rub'ixiik iik' iik' chi paam GUATECOMPRAS k'in chi paam ja rejtalilil kematz'ijb', pa rucholajiiil k'in rub'eeyaal ja nkoji.

Ja K'amol taq B'eey chi re ja Rub'eeyaal Tzij ri', kijqale'm rixin rajiiil ronojeel ja naquun nloq'i k'in nkoji chi re julee' loq'ooj amaq' chik, ja rajiiil rixin jun k'ayib'al b'aar ee k'iy wi' nesujuni. Ja K'amol taq B'eey kijqale'm nketz'at chi paam ja GUATECOMPRAS nya' ta rub'ixiik ronojeel ja wuuj b'aar k'o wi' rajilaal

ja nk'am opoon chi re loq'ooj nb'ani owi nk'am opoon julee' ja xakeeyoon chi paam nkesuj owi nq'alsaxi ja rajawaxiik.

Ja Mookaaj Amaq' rixin Ajilaaneem- INE – nkeeya' k'a na'oojiil chi ke ja mookaaj naq rub'eeyaal ntz'atab'exi ja rajilaal ja naquun k'in julee' chomarisaaneem nb'ani k'in nq'ijixi riij ruuwach.

Chi paam jar ijqale'm k'in rucholajiil, ja Ya'ol Wachaa' chi re B'eyoomaal, nuub'an k'a jun tz'atooneem chi re jaa wa' rub'eeyaal naa'ooj ja tz'ijb'atap chi paam.

RUUKAAB' TUNUUJ XA JAA WA' JUUN TANAAJ RI' RIXIN MOOKAAJ JA KIJQALE'M

Ch'utatzii' 9. (Xk'axi rumaal ja ruukaaj Ch'utatzii' rixin Rukowil Tzii' 46-2016, Ch'utatzii' Jo'oo' rixiin ja Rukowil Tzii' 9-2015 k'in najb'eey ch'utatzii' rixin Rukowil Tzii' 34-202, konojeel jar ee taqo'm amaq'). K'amol taq B'eey. Chi re rukojiik jaa wa' Rub'eeyaal tziij ri', chi ke jar ee K'amol taq B'eey ja julee' naa'ooj ri':

1) CHI KE JA RUKOWIL SAMAJEEL AMAQ'

- a) Toq ja rupuwaqiil ma ti q'axi (Q.900,000.00), ja k'amol b'eey ruk'aan samajixiik, jaa' nok jun chomarisaan ajsamajeel.
- b) Toq ja rupuwaqiil nq'axi (Q.900,000.00), ja K'omol B'eey k'in rumookaaj ruuq'a' raqan, nkejok jaa wa' rub'eeyaal tziij ri'.

2) CHI RE JA RUKOWIL Q'ETOL AMAQ'

- a) Toq ja rupuwaqiil ma ti q'axi Q.900,000.00), ja k'amol b'eey ruk'aan samajixiik, jaa' nok jun chomarisaan ajsamajeel.
- b) Toq ja rupuwaqiil nq'axi (Q.900,000.00), ja K'amol B'eey jaa ri' Q'etol taq Tzii' Amaq', jaa ri' nk'amo b'eey chi re rukojiik ja Rub'eeyaal Tzii'.

3) CHI RE MOOKAAJ KOJOL CHOLK'ASLEEMAAL RIXIN PAXIL K'IN MOOKAAJ RIXIN CHA'OONEEM

- a) Toq ja rupuwaqiil ma ti q'axi Q.900,000.00), ja K'amol B'eey rixin Mookaaj kojol Cholk'asleemaal rixin Paxil k'in K'amol B'eey rixin Mookaaj rixin Cha'oneem, je'ee' nketz'at k'in nkeenuk' ja rub'eeyaal ja nb'ani.
- b) Toq ja rupuwaqiil nq'axi (Q.900,000.00), ja Mookaaj kojol Cholk'asleemaal rixin Paxil owi ja Mookaaj rixin Cha'oneem, je'ee' nimaq taq ajsamajeelaa'.

4) CHI RE JA RUKOWIL K'AMOL B'EEY AMAQ'

4.1 Chi re ja K'amol B'eey Amaq' k'in Ruukaab' Kamol B'eey Amaq' k'in ruuqa' raqan jar ee k'o chi paam:

- a) Ja K'amol B'eey Amaq' k'in Ruukaab' Kamol B'eey Amaq', je'ee', nkikanooj, jun winaq ja xa jutii' k'ooli, ajsamajeelaa' jar ee K'amol taq B'eey q'anij rixin ruk'uwaxiik saamaaj rumaal ja rupuwaqiil ma ti q'axta (Q 900,000.00).
- b) Chi re ja K'amol B'eey Amaq' k'in Ruukaab' Kamol B'eey Amaq' k'in ruuqa' raqan jar ee k'o chi paam, ja K'amol B'eey Amaq' k'in Ruukaab' Kamol B'eey Amaq', nkikanooj, jun winaq ja xa jutii' k'ooli, jar ee ajsamajeelaa' jar ee K'amol taq B'eey toq rajawaxiik nq'axi ja rupuwaqiil (Q 900,000.00).

4.2 Chi ke ja Chituy Mookaaj k'in Ajtz'ijb' rixin K'amol B'eey Amaq'

- a) Toq ja rupuwaqiil ma ti q'axi (Q.900,000.00), jar ajsamajeel ya'oon rijqale'm rixin Chituy Ajtz'ijb', jaa', K'amol B'eey rixin Ruk'uwxiiik Saaamaaj, ja xa jutiiij k'ooli, jani' nb'ij ja rub'eeyaal Chituy Ajtz'ijb' k'in ruuq'a' raqan, ee k'o chi paam ja neeb'ano wi' k'in julee' mook chik.
- b) Toq ja rupuwaqiil nq'axi (Q.900,000.00), jar ajsamajeel rixin Chituy Ajtz'ijb' rijqale'm, jaa' k'amol B'eey.

4.3 Chi ke julee' mookaaj chik owi julee' ruuq'a' raqan rixin nik'ajjal ruk'uwxiiik saamaaj, ma ee k'o ta chi paam.

- a) Toq ja rupuwaqiil ma ti q'axi (Q.900,000.00), jar ajsamajeel ya'oon kaan rijqale'm rumaal jun K'amol B'eey, ja xa jutiiij k'ooli k'o pa ruuq'a' ja K'amol B'eey rixin ruk'uwxiiik saamaaj.
- b) Toq ja rupuwaqiil nq'axi (Q.900,000.00), jar ajsamajeel owi nimalaj mookaaj jaa' kijqale'm ronojeel, k'o pa keeq'a' ja K'amol B'eey.

5) CHI KE MOOKAAJ AMAQ' JA K'O KEEWUUJ RIXIN JIKALAJ NAA'OOJ, K'O PA TAQ TINAAMIT K'IN K'O RUKOWIL KEECHII'.

- a) Ja Pa'l chi riiij owi ajsamajeel junaam ruk'iin, toq ja rajilaal ma ti q'axi (Q.900,000.00), k'o pa ruuq'a' ja ruk'uwxiiik ja saamaaj.
- b) Jar ee ruuq'a' raqan, K'amol taq B'eey, owi jun naa'ooj, ja k'o rijqale'm ya'oon chi riiij, ja rajilaal nq'axi (Q.900,000.00), k'o pa ruuq'a' ja ruk'uwxiiik ja saamaaj.

6) CHI KE JA Q'ATAB'AL TAQ TZIIJ K'IN NIMAQ TAQ AJSAMAJEELAA'

- a) Toq ja rupuwaqiil ma ti q'axi (Q.900,000.00), ja K'amol B'eey rixin Q'atab'al Tziiij, nimaq taq ajsamajeelaa', xa k'a na ta ruuwach, k'ooli pa ruuq'a' ja ruk'uwxiiik ja saamaaj.
- b) Toq ja rupuwaqiil nq'axi (Q.900,000.00), ja ruuq'a' raqan k'omol b'eey, je'ee' k'o Rukowil keechii'.

7) Chi ke ja mookaaj owi nimaq taq ajsamajeelaa' ja kipuwaq nim k'in nkeek'am opoon rixin jar Amaq' chaqajaa'; ja Mookaaj ma ee rixin ta Amaq' owi julee' chik ma k'o ta puwaq kitz'alawachiin k'in nkeek'am opoon, nkik'uwaaj owi nkekoj ja puwaq Amaq'; xa k'a na ta mookaaj ja kipuwaq npeti pa ruub'ii' tinaamit; xa k'a na ta mookaaj iil xar wa ri' nimaj jaa wa' Rub'eeyaal Tziiij ri', ma k'o ta chi paam ja julee' ajilab'aliil ja xb'ix qaaj.

- a) Toq ja rupuwaqiil ma ti q'axi (Q.900,000.00), ja pa'l chi riiij, owi K'amol B'eey junaam ruk'iin, xa na ta k'o Rukowil keechii'.
- b) Toq ja rupuwaqiil nq'axi (Q.900,000.00), ja mookaaj owi ee K'amol taq B'eey nimaq kisaamaaj ya'oon, ja rub'eeyaal nya'i, nima ja rijqale'm. kani' chi re k'olapuwaq rixin q'atab'al tziiij, ja Mookaaj Q'anij rixiin wi' ja saamaaj le'.

Ja K'amol B'eey rixin ruk'uwxiiik saamaaj k'o chi paam ja ch'utatziiij, utz nuuya' eel ja peyooneem chi ke jar ee ajsamajeelaa' owi winaqii' jar epeyoon. Jaa wa' ee ajsamajeelaa' k'in winaqii' ya'oon kijqale'm, nk'eje' na kijqale'm 'in nkeeb'an ja kisaamaaj owi nb'ix chi ke kumaal ja pa'l chi kiiij, ja k'o rocholajiiij ya'oon chi ke rumaal ja ruk'uwxiiik ja saamaaj owi aq chi naquun iil nloq'i.

Toq ntij rij ruuwach ja rupuwaqiil jun naquun ja pejtinaq chi jun qojooj ya'oon to rumaal ja Mookaaj Ya'ool Rub'eeyaal Tinaamit ma ti keeb'an ja wuuj b'aar k'o wi' rupa'lib'aliil nya' jun ruq'ijool junk'al lajuuj q'iiij nya'i (30 q'iiij), nwalaxi toq xumaj eel ja toq xya'to rejtalilil ja rucholajilil wuuj, ja runa'ooj qas rajaaxiik.

Ja naquun ma k'o ta chi paam ja ch'utatzij, nb'ix k'a chi jaa ri' K'amol B'eey k'in ruuq'a' raqan ruk'uwaxiik saamaaj, nk'eje' chi paam ja peyooneem wuuj, k'amoj rii'il, rub'eeyaal rucholajilil ja saamaaj je'ee' kojtaqiin naq naa'ooj rixiin ja mookaaj.

Ch'utatzij 10, (Xk'axi rumaal ja roo' Ch'utatzij rixin Rukowil Tziz 46-2016 k'in waqii' Ch'utatzij rixiin Rukowil Tziz 9-2015 chi ka'i' rixin Amaq'il Iximuleew). Rucholajilil Ak'axaneem, sujuuneem owi pajooj rij ruuwach. Ja rucholajilil ak'axaneem, sujuuneem owi pajooj rij ruuwach je'ee' keeyoon k'o keeq'a' chi re ja nkek'am opoon ja rub'eeyaal, nkepaj rij ruuwach ja sujuuneem owi ja tijoj rij ruuwach ja naquun, neb'enimaxi naq kib'iiij konojeel chi re yakooj q'ab'aaj k'in ja ch'akoni jaa ri' nimaxi. Ja ee ruuq'a' raqan ja moolooj utz nkeech'ob' ja rukowil keechii'.

Ja winaqii' ee ruuq'a' raqan ma utz ta nkek'il ja rukowil keechii' k'in ma utz ja ma ke'eqaji owi ne'eel to b'aar matajinaq wi' ja moolooj rii'il rixin saamaaj.

Ja winaqii' ee pa'l chi rij ja rajilaal, sujuuneem owi pajooj rij ruuwach nkeeya' kaan jun rub'eeyaal naa'ooj naq qas xeeb'ixi chi paam ja latz'un wuuj.

Ch'utatzij 11. (Xk'axi rumaal ja roo' Ch'utatzij rixin Rukowil Tziz 46-2016 k'in wuquu' Ch'utatzij rixiin Rukowil Tziz 9-2015 chi ka'i' rixin Amaq'il Iximuleew). K'amoooneem rixin Moolooj Ak'axaneem, sujuuneem owi pajooj rij ruuwach. Ja najb'eey k'in ruukaab' winaq ee cha'oon rixin jar Ak'axaneem, sujuuneem owi pajooj rij ruuwach ee ajsamajeelaa' rixin tinaamit, k'o keewuuj ya'oon rumaal ja kimokajilil, k'o rub'eeyaal ja naquun nloq'i. Jar ee K'amol taq B'eey kijqale'm nkeetz'at jar ee ajsamajeelaa' ja k'o rejtalilil keewuuj ya'oon cha ne'ok chi paam ja mookaaj.

Ja naa'ooj ntz'ati toq xtiya'i ja rejtalil wuuj rixin saamaaj owi ja rojtaqiin ruk'uwaxiik rupuwaqiil pa rub'eeyaal k'in tijoj rij ruuwach ja naquun nloq'i, ja mookaaj nek'eje' na winaqii' q'anij k'o kinaa'ooj chi rij. Ja mookaaj ee ruukaab' nya' na rejtalilil keewuuj k'in k'o runaa'ooj chi rij kani' ja najb'eey k'amol b'eey.

Kani' chi ke jar ajsamajeelaa' amaq' k'o kijqale'm ma kekowini nkib'ij ma kan ta k'o chi paam ja Ch'utatzij 13 rixin Rub'eeyaal Tziz, ja k'amol b'eey, rijqale'm, nuuya' kaan jun tz'ijb'aneem chuuwach wuuj chi qatzizij tziz nkeeb'an jar ee ruuq'a' raqan.

Kani' chi ke ja mookaaj ma k'o ta jar ee ajsamajeelaa' ja k'o kinaa'ooj chi rij, utz nkeeya' jun ajsamajeel chi rixin jun mookaaj chik rixiin jar Amaq', xar wa ri' qatzizij tziz ta nkeeb'an, jani' nb'ij chi paam ja naa'ooj xb'ix qaaj.

Jar ee ruuq'a' raqan mookaaj keewa' nb'an chi ke ri':

a) **(Xk'axi rumaal ja roo' Ch'utatzij rixin Rukowil Tziz 46-2016 rixin Amaq'il Iximuleew).** Ja sujuun saamaaj amaq', ja mookaaj rixin sujuuneem ee k'o k'a oxi' (3) winaq ya'oon kijqale'm k'in ee ka'i' (2) ee ajtoq'aneelaa', nya' na kejtaliil keewuuj rumaal ja k'amol b'eey rixin ja mookaaj.

b) **(Xk'axi rumaal ja roo' Ch'utatzij rixin Rukowil Tziz 46-2016 rixin Amaq'il Iximuleew).** Kani' chi re ja saamaaj rixin rajilaal ee k'o k'a oxi' (3) winaq ya'oon kijqale'm k'in ee ka'i' (2) ee ajtoq'aneelaa', nya' na kejtaliil keewuuj rumaal ja nk'uwani ja saamaaj.

c) **(Xk'axi rumaal ja roo' Ch'utatzij rixin Rukowil Tzij 46-2016 rixin Amaq'il Iximuleew).** Kani' chi re ja loq'ooj nb'ani xb'ata chi ri' nloq' wi', ja nepajowi' rij ruuwach je'ee' ari' jar ee k'amol taq b'eey k'in ee ajtoq'aneelaa' rixin ja mookaaj kik'utuun ja na'ojii, ya'oon keewuuj rumaal ja K'amol B'eey kixiin ja nek'utuni jaa wa' saamaaj ri'. Toq xa jutiij nk'utuxi ja rub'eeyaal ja nepajo rij ruuwach ee k'o k'a oxi' (3) winaq ya'oon kijqale'm k'in ee ka'i' (2) ee ajtoq'aneelaa', nya' na kejtaliil keewuuj rumaal ja k'amol b'eey rixin ja mookaaj.

Ja mookaaj ee ajpajoneelaa' utz nkik'utuuj jun ajtoq'aneel naa'ooj, kani chi re Mookaaj K'amoj B'eyoomaal Amaq', ja mookaaj ne'ojoi, toq qas rajawaxiik.

Kani' chi ke ee jaru' mookaaj kik'utuuj jun toq'aneem rixin ja pajooj rij ruuwach ja loq'ooj, xa k'a rumaal ja mookaaj pajool rij ruuwach ee ka'ka' ta, toq k'o jun cha'oneem rixin rukowil chii'aa' xtajunaan ja winaqii' neb'eqaji k'in xtajunaan xkiwasaaaj, nb'an chik jutiij ja cha'oneem utz neqaji pa roox muul. Ja oxi' cha'oneem xb'ani xtajunaan kiwasaaaj, jar ee ajcha'oneelaa' nkib'ij chi ma kekowini nkib'ij kaan naq ch'akoni. Ja mookaaj pajoneelaa' nkeb'ana jun moolooj ruuchii' naa'ooj l'in nkitz'ijb'aj kaan ja xb'anataji.

Cha qas pa rub'eeyaal rixin jar ijqale'm, ja mookaaj rixin sujuun saamaaj, rajilaal owi pajooj rij ruuwach utz nkik'utuuj jun toq'aneem naa'ooj rixin ja rub'eeyaal amaq', ijqale'm owi rucholajiiil ja tijoj rij ruuwach nb'ani chi re loq'ooj.

Ja k'amol b'eey rijqale'm nuuya' jun rejtalilil wuuj chi ke jar ee ruuq'a' raqan, nuuya' kaan b'aa' nb'ij wi' ja naa'ooj naq xuub'an chi ke jar ee ruuq'a' raqan.

Ch'utatzij 12. (Xk'axi rumaal ja waqxaqii' Ch'utatzij rixin Rukowil Tzij 9-2015 rixin Amaq'il Iximuleew). Q'etooj cha nek'eje' chi paam ja mookaaj rixin ja sujuun saamaaj, rajilaal owi pajoor rij ruuwach. Ma utz ta ne'oki jar ee ruuq'a' raqan mookaaj rixiin ja sujuun saamaaj, rajilaal owi pajooj rij ruuwach, jaa wi' k'o jun chi re ja julee' q'etooj ri':

- a) K'o chi paan ja q'etol tzij.
- b) Atokinaq k'amol b'eey, ajsamajeel, owi jun chi ke alaxiik, ya'ool naa'ooj, ajto'oneel owi tz'atol rub'eeyaal, rixin saamaaj ja nsujuni.
- c) K'o, jun alaxiik rumajoon saamaaj chi paan ja mookaaj kani' nb'ij chi paam ja Rub'eeyaal tzij.
- d) K'o awach'aalaal kani' nb'ij ja Rub'eeyaal Tzij, k'o chi paam ja naa'ooj.
- e) Awach'aalaal kani' nb'ij ja Rub'eeyaal Tzij, ja pa'l chi rij owi ja ruk'uwaxiik saamaaj q'anij rixin ja mookaaj.
- f) Xak'am opoon jun sijp, ja xa ya'oon kaan jun kochineem.
- g) At k'o kuk'iin jun chi ke jar ee ajsamajeelaa'.
- h) Xatk'eje' kuk'iin ja neb'onowi' ja tijooj rij naquun, owi xa b'aa' ta xatk'eje' wi'.

Ch'utatzij 13. (Xk'axi rumaal ja b'elejee' Ch'utatzij rixin Rukowil Tzij 9-2015 rixin Amaq'il Iximuleew). To'oj rii'iil rixin kowineem cha natk'eje' chi paam ja mookaaj rixin sujuun saamaaj, rajilaal owi pajoor rij ruuwach. Ma utz ta natok ruuq'a' raqan ja mookaaj rixin ja sujuun saamaaj, rajilaal owi pajoor rij ruuwach, nketona kii' chi re ja julee' naa'ooj ri':

- a) Toq k'o jun ajob'en rii'iil owi jun rub'eeyaal k'asleemaal chi paam ja mookaaj, nq'alajini k'in k'o jun naa'ooj ja ma qas ta q'alajinaq chi utz.
- b) Toq jaa' owi jun rub'eeyaal k'asleemaal kib'anon k'ulb'ik ruk'iin ja nsamaj chi paam ja mookaaj, owi jun chaq' laj alaxiik jun chi ke je'ee'.

- c) Toq jun chi ke ja ruuq'a' raqan mookaaj xa juun ja jay ee k'o wi' ruk'iin, ma ti tok chi paam ja warab'al taq jaay.
- d) Toq jun chi ke ja ruuq'a' raqan mookaaj xerusik'ij opoon.
- e) Toq jun chi ke ja ruuq'a' raqan mookaaj ee ruutee' ratata' k'ooli nb'ij chi paam ja Rub'eeyaal Tziiij, kib'anoon kaan eya'ol taq naa'ooj, ee ajk'oloneelaa, k'amol taq b'eey owi jun chi ke ja ch'alal alaxik, rixqaayiiil, ruchajiiil owi ee ruch'aalaal.
- f) Ja rixqaayiiil, richaajiiil owi jun ch'alal alaxiik kib'ij kan neche'e chi re ja jun sijpaaneem xb'an kaan owi jun kooch ya'oon kaan.
- g) Toq jun chi ke ja ruuq'a' raqan mookaaj xa sik'iin opoon owi ma juun ta chi paam ja mookaaj owi jun naquun chik.
- h) Toq jun chi ke ja ruuq'a' raqan mookaaj, kixqaayiiil kii', alaxiik k'asleemaal owi ach'aalaal, owi k'on jun rub'eeyaal ja k'asleemaal chi ke k'in kik'amon opoon ja peyoon saamaaj tz'ijb'an kaan, nb'ij chi k'o Rukowil ruuchii' chi re jaa wi' xa nuub'an itzelaal chi re jun chi ke ja ruuq'a' raqan mookaaj ja xb'ix qaaj.
- i) Toq jun chi ke ja ruuq'a' raqan mookaaj, kixqaayiiil kii' owi kich'aalaal kii' k'o jun q'etoz tziiij chi kiiij ja ma kik'isoon kaan ta owi rub'anoon kan chik jun juunaa'.
- j) Toq jun chi ke ja ruuq'a' raqan mookaaj toq maja'n tiya'i ja rub'eeyaal chi re, rub'iin opoon chik jun naa'ooj.
- k) Toq ja rub'eeyaal qas ruk'ayeewaal ruk'aan to owi k'o jun naa'ooj nalax to pa ruuk'u'x juun, ja rachib'iil pa ruk'asleemaal owi jun chi ke jar ee ruch'aalaal.
- l) Toq jun chi ke ja ruuq'a' raqan mookaaj, ja rachib'iil pa ruk'asleemaal owi jun chi ke jar ee ruch'aalaal, k'on jun itzeel tz'atooon rii'iil kik'uwaan. Ntz'ati chi k'o jun itzeel tz'atoneem kik'uwaan owi ketij rij ruuwach nkitz'ila' owi xa na ta chi ke je'ee', chi ruuwach jaa', owi ja rub'eyoomaal, jar ee alaxiik kixiin jun junaal k'in julee' chik ja xb'ix qaaj chi paam jaa wa' rejtaliiil.
- m) Ja ma tab'an ja rucholajiiil naa'ooj ri' k'o chi paam ja Ch'utatziiij 11 rixin Rub'eeyaal Tziiij.
- n) Xa k'a rumal ari' k'o chi paam ja Rub'eeyaal Tziiij k'in julee' chik ja k'ooli kaamiik ri'.

Jar ee ajsamajeel amaq' k'o rejtaliiil keewuuj cha nek'eje' chi paam ja mookaaj k'in nb'ixto na chi k'ooli chi paam ja ch'utatziiij, ja ramaaj nya'i xa jun ti q'iiij k'in nya' na chi keewach naq rub'eeyaal ja ruk'ayeewaal, nkeeya' to na jun wuuj b'aar k'o wi' ronojeel, nkechol to naq chi re xb'anataji. Ja k'amol b'eey rijqale'm ruk'uwxiiik ja saamaaj k'in nkichomarisaaj na xa jun q'iiij nya' chi ke. Ja rucholajiiil nuuya' naq qas rajawaxiik. Jar ee ajsamajeel amaq' nkeeya' rejtaliiil naa'ooj xar wa ri' nkeeb'an chi re q'anij ma k'o ta, owi k'o kijqale'm k'in ma tikeeb'an, nwasax jun keetooj kani' nb'ij chi paam ja rub'eeyaal ruk'uwxiiik saamaaj rixin Amaq' owi jun mookaaj chik chaqajaa', k'in ma k'o ta nuuq'aj ta rij ruuwach xar wa ri' qas k'ayeew neb'eqawi' rumaal ma ti keeya' ramaaj chi re.

Ch'utatziiij 14. (Xk'axi rumaal ja lajuuj Ch'utatziiij rixin Rukowil Tziiij 9-2015 rixin Amaq'il Iximuleew).Jachooneem. Jaa ri jun jachooneem chi re jun ajsamajeel rixin mookaaj rajilaal, sujuun saamaaj owi pajooj rij ruuwach, keeri' chaqajaa' ja q'etooj k'o chi paam Ch'utatziiij 12 k'in ja naa'ooj ya'oon chi paam ja Ch'utatziiij 13 rixin jaa wa' Rub'eeyaal Tziiij ri'.

Ch'utatziiij 15. (Xk'axi rumaal ja junlajuuj Ch'utatziiij rixin Rukowil Tziiij 9-2015 rixin Amaq'il Iximuleew). Mookaaj K'amoj B'eyoomaal Amaq'. Ja Mookaaj K'amoj B'eyoomaal Amaq' jaa ri' pa' chi rij ronojeel ja rupuwaqiiil Amaq', kijqale'm ja nkeeya' to naq nb'an chi re rukojiik, ya'oj naa'ooj owi nq'axi ja rucholajiiil ja k'o pa ruuq'a'. Ja naa'ooj rixin Mookaaj K'amoj B'eyoomaal Amaq' nuuya' rub'eeyaal cha nb'ani ja loq'ooj xar wa ri pa rusaqiiil ta nb'an wi', pa rujikaal, ajninaq k'in kijqale'm chi re ja loq'ooj Amaq'. Ja kijqale'm k'ooli chi paam:

- a. Jun mookaaj ja k'o pa ruuq'a' jani' nb'an chi re loq'ooj rixin tinaamit k'in Nuk'uun Saamaaj rixin Peyooneem k'in Loq'ooj Amaq' GUATECOMPRAS;

- b. Nuk'uj rub'ajniik, ruk'uwaxiik saamaaj, rucholajil k'in kojooneem saqana'ooj q'anij rixin ja GUATECOMPRAS;
- c. K'eje'eem rub'eeyaal naa'ooj cha utz rukojiik nb'ani ja rub'eeyaal tzii q'anij rixiin ja loq'ooj tinaamit.
- d. Ya'oj rub'eeyaal ronojeel loq'ooj nb'ani.
- e. Ch'ob'ooj b'aar nb'ewi' ja puwaq q'anij nya' rujikaal, nya' kowirisaaneem, nuujk'i ja rub'eeyaal cholaaq k'in ja qas rajawaxiik loq'ooj tinaamit.
- f. Ya'oj naa'ooj pa taq ruq'ijolaal chi ke ja mookaaj amaq' chi re rub'eeyaal loq'ooj nb'ani.
- g. Rejtaliil wuuj kixiin jar ee ajsamajeelaa', tinaamit kijqale'm ja loq'ooj, ja mookaaj nkeeb'an naq rajawaxiik jaa wa' Rub'eeyaal Tzii ri';
- h. Nk'utux chi ke ja mookaaj amaq', chi paam ja nuk'uun saamaaj GUATECOMPRAS, ja rucholaaq loq'ooj rixin jun juunaa', chi re ajninaq nb'ani ja saamaaj rixin nuk'uun ajilaaneem k'in ja k'axooj.
- i. Nuk'uuj rub'eeyaal ja peyooneem rixin mookaaj tinaamit.
- j. K'iyarisaaneem k'in k'a'xeem ajilaaneem, jaa ri' naa'ooj ronojeel winaq ntz'atowi'; k'in
- k. Julee' chik ja k'o pa rucholajil, Rub'eeyaal Tzii k'in pa ruk'ojlib'al chituy saamaaj, ja k'o pa rijqale'm.

Ch'utatzii 16. (Xk'axi rumaal ja kab'lajuuj Ch'utatzii rixin Rukowil Tzii 9-2015 rixin Amaq'il Iximuleew). Naquun q'anij rixin wi' ja Mookaaj K'amoj B'eyoomaal Amaq'. Ja rejtaliil puwaq chi re Mookaaj K'amoj B'eyoomaal Amaq' k'ooli rub'eeyaal kani' chi re:

- a) Rupuwaqiil ja k'o chi paam Rucholajil Rub'eeyaal okeem k'in eeleem Amaq';
- b) B'eyoomaal petinaq rixin tojooj ja nkeeb'an winaqii' ja neeloq'o wi' owi ja nepeyoni k'in k'o Rukowil keechii', jani' natojo chi paam ja saamaaj GUATECOMPRAS. Ja rucholajil chi paam nb'ij wi' jani' ja tojooj nb'ani k'in rajawaxiik.

Jaa wa' naquun ri' nk'eje' pa keeqa' ja nek'uwani ja saamaaj, kani' ja rupuwaqiil ya'oon, rumaal ja Mookaaj K'amoj B'eyoomaal Amaq'.

ROOX TUNUUJ RUCHOLAJIIL RIXIN SUJUUN SAAMA AJ K'IN RAJILAAL AMAQ' TANA AJ NEJB'E EY RUCHOLAJIIL RIXIN SUJUUN SAAMA AJ

Ch'utatzii 17. Rajiil. Ja toq rajiil rixin b'eyoomaal naquun k'in saamaaj, nq'axi ja rupuwaqiil ya'oon kani' nb'ij chi paam Ch'utatzii 38, ja loq'ooj owi peyooneem nb'an k'a jun sujuun saamaaj amaq', toq k'a k'o jun chik jun rub'eeyaal kani' nb'ij ja Rub'eeyaal Tzii, chi paam roox Tanaaj rixin roox Tunuu. Ja ma tiq'axi chi riij ja tunuu puwaq, nq'ijix na riij ruuwach chi riij ja rajawaxiik toq k'o jun loq'ooj, kani' nb'ij chi paam Rub'eeyaal Tzii k'in rucholajil.

Ch'utatzii 18. Wuujab'aliil rixin Sujuun Saamaaj. Toq nk'amar eel ja sujuun saamaaj amaq', nkeeb'an k'a ja rajawaxiik, naq chi wuuj iil nk'atzini:

1. Rajawaxiik sujuun saamaaj
2. Rucholajil naa'ooj

3. Rub'eeyaal rukojiik
4. Jamaliil ruchomarisaxiik, k'in
5. Juxab'al achib'al rixin b'anoj jaay, toq nimaq taq saamaaj.

Ch'utatziiij 19. Rajawaxiik ja sujuuneem saamaaj. Ja rucholajiiil rixin sujuun saamaaj, qas rajawaxiik nk'atzini ja julee' na'oojiil ri':

1. Ja nkisuj kii' rajawaxiik nk'eje' kuk'iin ja naa'ooj le'
2. Rucholajiiil naa'ooj k'in rajawaxiik, toq nb'ixi jun naquun k'in iliineem.
3. K'ojlib'al k'in b'aar nb'an wi' ja saamaaj, njachi ja naquun owi nb'aani jar iliineem.
4. Rucholajiiil wuuj ja nk'atzini ja najob'eni, qatziiijawuuj k'in wasaan rachib'al rajawaxiik, jun chi ke nk'am kaan.
5. Rub'eeyaal ja nsujun rii' cha nuub'an, jani' rajawaxiik, ja yuqub'al k'u'xaaj kani' nb'ij ja Roo' Tunuuj, Xa juun Tanaaj chi paam Rub'eeyaal Tziiij.
6. Kani' toq k'o jun rub'eeyaal k'in nb'ij ja k'amol b'eey chi utz, ja yuqub'al k'u'xaaj nuub'an ja npeyoni, ruk'iin rajawaxiik chaqamayaj k'o jun ruk'ayeewaal niltaji, ja ruq'ijool k'in rajilaal.
7. Rub'eeyaal tojooj rixiin ja saamaaj, naquun k'in iliineem.
8. Jani' ja puwaq nab'iyasaxi k'in rub'eeyaal cha nya'i, toq b'ix chi re kan.
9. K'ojlib'al, rejaliil jaay, q'iiij k'in ramaaj toq xtib'ani ja rub'eeyaal, k'amoj wuuj k'in jaqooj rixin ja nb'anowi'
10. Ruq'alisaxiik rub'eeyaal na nsujun saamaaj ma k'o ta ruuk'aas ruk'iin jar Amaq', k'in ruk'iin chik julee' mookaaj kani' nb'ij chi paam Ch'utatziiij 1, rixin jaa wa' Rub'eeyaal Tziiij, owi ja qas rajawaxiik, ijqale'm, toq nb'ixi chi kan ja tijoq rii'iil nb'ani, toq ntz'ijb'axi ja rejtaliiil peyooneem k'in nya'i ja puwaq.
11. Rucholajiiil chi re nuk'uuneem rixin rajilaal pa jun junaal k'in pa rejtaliiil ajilab'al.
12. Naa'ooj nkeeb'an ja Mookaaj Sujuun Saamaaj cha necha'i chi riiij ja sujuuneem keeb'an opoon.
13. Rucholajiiil rawaxiik ja najoxi b'aar k'o wi' Rukowil chii'iiij; k'in
14. Tz'atab'al rixiin ja sujuuneem saamaaj k'in juxab'al peyooneem.

Ja rajawaxiik xb'ix qaaj chaqajaa' nkoji toq nk'atzini chi re ja rajilal, nb'ani ja rucholajiiil k'in peyooneem toq k'o jun rajawaxiik kani' nb'ij chi paam ch'utatziiij 44 rixiin jaa wa' Rub'eeyaal Tziiij ri'. Ja rucholajiiil rajawaxiik rixin samajiineem nb'an k'a toq k'o jun rajawaxiik.

Ch'utatziiij 19 bis. (Tz'aqatisaaneem rixin roox ch'utatziiij rixin Rukowil Tziiij 11-2006 k'in K'axtajinaq rumaal ka'i' ch'utatziiij rixin Rukowil Tziiij 27-2009, chi ka'i' rixin Amaq'il Iximuleew). K'axooj rixin rucholajiiil sujuuneem saamaaj. Ja mookaaj npeyoni xuuya' chi paam ja sujuun saamaaj toq ma ja'ni tik'uti ja nesujuni, utz nk'axi rucholajiiil ja saamaaj, xa k'a rumaal ari' nya'i chi paam ja k'axooj rixin GUATECOMPRAS. Toq xya'i ja sujuuneem rixin k'axooj, ja winaqii' ne'ajoni nk'eje' chi ke chi waqxaqii' q'iiij (8) nya' chi ke cha nkijutb'al ja nkisujuuj kisamaaj.

Ch'utatziiij 20. (Xk'axi rumaal ja kaji' Ch'utatziiij rixin Rukowil Tziiij 11-2006 rixin Amaq'il Iximuleew) Rajawaxiik naa'ooj, rub'eeyaal, rub'ixiik jani' nb'an chi re k'in tz'atab'al saamaaj. Ja k'amol b'eey nketz'at na chi utz xa rumaal ari' jani' nb'an chi re, rub'eeyaal, rub'ixiik owi ja tz'atab'al saamaaj, qas ta qatziiij tziiij nkeeb'an owi nketz'et naq qas rajawaxiik k'in nkeeya' ta kinaa'ooj chi re ja peyooneem nkeeb'an. Chi paam rajawaxiik rixin jaa wa' Rub'eeyaal tziiij ri' nb'ixi ronojeel naq qas rajawaxiik.

Ja mookaaj nrajo' npeyoni ma tutz'at ta ja rucholajiiil owi rubixiik naa'ooj owi k'o jun ncholo to b'aar k'o wi' rejtaliiil, b'ii'aaj k'ayib'al, ruwuujaal, rutz'atariik, k'amab'al taq naa'ooj, b'aar pejtinaq wi', ja nya'owi', xar wa ri' jaa wi' ma k'o ta jun naa'ooj chik qas ta rajawaxiik rixin ja nsujun saamaaj owi jun

peyooneem, k'in k'o wi' jun junaal naa'ooj, nkoji chi paam, rajawaxiik k'in ruuwuuj rixin sujuuneem saamaaj owi ja peyooneem, naa'ooj kani': junaam ronojeel.

Ch'utatzij 21. Q'aaxan naa'ooj rixin wuuj chi re sujuun saamaaj. Ja wuuj nb'ix qaaj le' k'oolo chi paam Ch'utatzij 18 rixin jaa wa' Rub'eeyaal Tzizij le', nkiq'axaj k'a rumaal k'amol b'eey rixin ruk'uwaxiik saamaaj rixin ja mookaaj, toq ma ja'ni tib'aan ruuwuuj kani' nuuchol ja rub'eeyaal. Nimax na k'a ja K'amoj Rii'iil k'in Chojmarisaaneem Uulaa' Naa'ooj ja kinuk'uun kaan, toq nk'atzini

Ch'utatzij 22. (Xk'axi rumaal ja oxi' Ch'utatzij rixin Rukowil Tzizij 27-2009 rixin Amaq'il Iximuleew). Jachooj rixiin rucholajiiil. Ja mookaaj nrajo' nuuya' na rub'ixiik ja rucholajiiil loq'ooj chi paam GUATECOMPRAS, ja winaqii' nkajo' nkek'am opoon k'a k'in xa nsijpax chi ke. Kani' chi re ja nimaq taq saamaaj, naquun nloq'i', owi iliineem nrajo' wuuj ja ma k'o ta chi paam GUATECOMPRAS, kani' rutz'ijb'axiik achib'al ma b'anoon ta k'o ta pa kematz'ijb' owi julee' chik ja ma tiq'axi, nb'ij na chi paam ja GUATECOMPRAS ja k'ojlib'al b'aar nya' wi' ja wuuj.

Ja tojooj rixin wuuj ja nk'eje' eel ja ma k'o ta pa kematz'ijb', utz ntoj to ja rachib'al nwasaxi, newasax to chi paam ja rupuwaqiiil, nkoji q'anij rumaal ruchomarisaxiik nb'ani ja mookaaj.

Ch'utatzij 23. (Xk'axi rumaal ja jo'oo' Ch'utatzij rixin Rukowil Tzizij 11-2006 k'in kaji' Ch'utatzij rixin Rukowil Tzizij 27-2009, chi ka'i' rixin Amaq'il Iximuleew). Ya'oj Rub'ixiik. Ja sik'iineem rixin sujuuneem saamaaj nkeeya' na chi paam ja Nuk'uun Saaamaaj rixin Peyooneem k'in Loq'ooj Amaq', rub'ina'aan GUATECOMPRAS, chi paam rub'ixiik wuuj rixin q'alajisan kowilaj naa'ooj. Chi ke ja ka'i' rub'ixiik nya' na jun ruq'ijool ma ti q'axi' chi jo'oo' q'ij (5) chi paam ja cholq'ij. Ja k'o chi paam rub'ixiik GUATECOMPRAS k'in ja q'ij b'ina'aan chi re k'utuuneem k'in nk'amar opoon rixin sujuuneem nq'ax na ka'k'al q'ij (40) rixiin ja cholq'ij.

Chi re rub'eeyaal ja rajilaal k'in sujuun saamaaj, ja mookaaj npeyoni nuuya' na rub'ixiik chi paam ja GUATECOMPRAS, ja julee' rajawaxiik ri': ja nk'atzini rixin ja rajilaal k'in sujuun saamaaj, rucholaaj saamaaj, naa'ooj rixin pajoooneem, ak'axaaneem, k'ulb'aaneem, cholaaj ja nkisuj kisaamaaj, chayul naa'ooj rixin jachooj k'in wuuj rixiin ja peyooneem k'in ja tijoq rii'iil.

Chi re ja k'amoj rii'iil k'in chomarisaneem uulaa' naa'ooj kani' jar Iximuleew, k'o chi paam, ja rucholajiiil rub'eeyaal k'in ntz'aqatisaxi, xar wa ri' ma tuq'aj k'in nuusook jaa wa' Ch'utatzij ri'.

Ch'utatzij 24. K'utuuneem rixin sujuuneem k'in rub'ixiik ja k'o pa wuuj. Ja sujuuneem k'in julee' wuuj chik rixin sujuuneem nkeeya' na chi ke ja Mookaaj rixin Sujuuneem, k'ojlib'al, rejtalilil jaay, q'ij, ramaaj k'in jani' nb'ij ja rucholajiiil. Xq'axi ja junk'al lajuuj ko'laramaaj (30) rixin raamaaj ja b'ina'aan chi re k'utuuneem k'in k'amoj sujuuneem, ma ti k'amar chik julee' k'in nb'ani ja rajawaxiik cha nk'ami ja keewuuj. Ja xtib'antaji nb'an kaan ja chayul naa'ooj q'anij ja xb'ixi ronojeel.

Ch'utatzij 24 Bis. (Tz'aqatisaneem rixin oxlajuuj ch'utatzij rixin Rukowil Tzizij 9-2015 rixin Amaq'il Iximuleew). K'utuuneem rixin sujuuneem k'amakematz'ijb'. Xa k'a na ta chi rub'eeyaal rixin loq'ooj nb'ani chi paan ja Rub'eeyaal Tzizij k'o wi', ja nkajo' sujuuneem chi paam k'amakematz'ijb', nkajob'ej na ja rucholajiiil ja ya'oon kaan chi paam jaa wa naa'oj ri' k'in ja rajawaxiik rixin GUATECOMPRAS.

Ch'utatzij 25. K'utuuneem ja xa juun sujuuneem rumaal jun winaq. Chi jun junaal winaq, rixin amaq' owi pejtinaq chik pa jun tinaamit, utz nkek'ut ja xa juun sujuuneem. Ma tijob'exi ja xtiya' chik ta rumaal jun winaq chik ja sujuuneem. Naq xtib'ano wi' ma tiq'axi jun oxi' winaq. Jaa wi' k'ooli jun k'amoj rii'iil chi re ja sujuuneem, nmelox to k'a ee jani' xkeb'aneel ja keewuuj, ma k'o ta ntz'ila' wi' rii' kani' nb'ij ja rucholajiiil jaa wa' Rub'eeyaal Tzizij ri'.

Ch'utatzij 25 Bis. (Tz'aqatisaaneem rixin kajlajuuj ch'utatzij rixin Rukowil Tziz 9-2015 rixin Amaq'il Iximuleew). K'amoj rii'iil chi re ja runaaquun amaq'. lil majk nuub'an chi re ja k'amoj rii'iil chi re ja runaaquun amaq', naq xtib'ano wi' jun chomarisaaneem, k'amoj rii'iil, rajawaxiik, oqxenaaneem pa moolooj chi re k'utuuneem rixin ja sujuuneem chi re ruk'amariik ja naquun amaq', k'ooli ruk'iin ja naa'ooj owi k'o jun q'etooj, k'oxk'ooneem owi ntz'ila' jun sujuun saamaaj chi re jun rub'eeyaal saamaaj.

Chaqajaa' nch'ob'i chi k'ooli ja k'amoj rii'iil, toq ee ka'i' owi ee k'iy nketij rij ruuwach ja xa junaam kisaamaaj, kani' nuuchol ja rub'eeyaal chi ki jun junaal, k'o chi paam Rub'eeyaal Tziz rixin Tojooj, nk'e'leem chi re ja rajilaal amaq'.

Ja kijqale'm rixin jaa wa' iil majk ri' nya' na jun k'asb'al keewach neeb'ee' pa chee' juun owi kaji' juunaa' nekib'ana' k'in jo'oo' miil owi junk'al jo'oo' miil nketoj na k'a.

Ja winaqii' pa kiyonaniil xek'eje'e owi xekochini chi re ja k'amoj rii'iil, kani' chi re ja je'ee' owi ruk'iin julee' kachib'iil chik, nya' na k'asb'al keewach nch'upuxi ja keeb'ii' chi paam ja Mookaaj K'amoj Rejtaliil Saaamaaj Amaq', ajninaq nb'anloxi.

Jar ee ruuq'a' raqan mookaaj k'o kinaa'ooj chi rij ja k'amoj rii'iil, nekiya'a' kaan rub'ixiik chi ke jar ee k'amol taq b'eey ja kijqale'm jaa wa' ruk'ayeewaal ri'.

Ch'utatzij 26. Ruq'alasaxiik. Jar ee sujuneelaa' nek'e'leem chi re ja sujuun saamaaj, rajilaal k'in ee jani' xeb'ek'eje' kaan chi re ja julee' naa'ooj chik ja k'o chi paam jaa wa' Rub'eeyaal Tziz ri', nkeeya' na k'a ja sujuuneem, k'ooli ja Rukowil keechii' ma ee k'o ta chi paam julee' naquun chik kani' nb'ij ja Ch'utatzij 80 rixin Rub'eeyaal Tziz. Jaa wi' xtiwiltaji jun ruk'ayeewaal, ja k'amol b'eey nwasaj kaan ja sujuuneem xb'an rumaal ja winaq, nya' rub'ixiik chi ke jar ee q'atol taq tziz.

Chi re ja tz'aqoj tziz chi re ruq'alasaxiik xwiltaji k'in rumajoon ja saamaaj owi xa jalaal nuuk'is ja saamaaj, ntz'at k'a naq nb'an chi re k'in nya' jun k'asb'al ruuwach kani' nb'ij chi paam jaa wa' Rub'eeyaal Tziz ri' k'in nq'axaxi chi ke jar ee q'atol taq tziz.

Ch'utatzij 27. (Xk'axi rumaal ja jo'oo' Ch'utatzij rixin Rukowil Tziz 27-2009 rixin Amaq'il Iximuleew). Ruq'alasaxiik k'in k'utuuneem. Ja ruuq'a' raqan moolooj utz nkik'utuuj chi ke ja nek'utuun saamaaj ja ruq'alasaxiik k'in k'utuuneem ja qas rajawaxiik, kani' nb'ij chi paam ja nk'atzini k'in rub'eeyaal ja loq'ooj owi ja peyooneem ja nb'ani, xk'utux ta chi paam b'aar k'o wi' rucholajiiil k'in rupuwaqiiil k'in ntz'at ta.

Ch'utatzij 28. (Xk'axi rumaal ja waqii' Ch'utatzij rixin Rukowil Tziz 46-2016, ja ch'utatzij 1 rixin Rukowil Tziz 45-2010 k'in ja ch'utatzij 1 rixin Rukowil Tziz 6-2011 ronojeel rixin Amaq'il Iximuleew). Naa'ooj rixin ja pajoooneem chi re sujuuneem. Ja ch'ob'ooj naq ja sujuuneem nk'atzini k'in rajawaxiik chi re ja Saqamaq', nkoji ja julee' rucholajiiil ri': utziil, rajilaa, ramaaj, tz'atab'aliil k'in julee' chik ja rajawaxiik kani' nb'ij chi paam ja rucholajiiil, chaqajaa' nb'an k'a ja rajiiil chi jun junaal ja maxko' nk'atzini, toq k'a nk'utuxi ja xa ruyoon rajiiil, ja ch'ob'ooj nb'ani k'in ntz'ati naq nb'ij ja rucholajiiil. Toq nimaq taq saamaaj, ja ruuq'a' raqan mookaaj nkeetz'at ja rajilaal.

(Tanaaj xk'axi rumaal ja waqii' Ch'utatzij rixin Rukowil Tziz 46-2016, rixin Amaq'il Iximuleew). Kani' chi re jar aq'oom, samajib'al rixin xamaliil, tz'atab'al xamaliil, ya'akaxlan aq'omab'al, rub'eeyaal kixin ak'aalaa', samajib'al rixin tz'atooj xamaliil k'in samajib'al kani' junaan rixiin ja tz'umaaj te'eej toq najoxi nb'an jun peyooneem owi jun sujuuneem pa k'amakematz'ijb' jaloon rii', toq nya' ruch'akojiil ja rajawaxiik kani' nb'ij jaa wa' Rub'eeyaal rixin Ruk'uwxaxiik Xamaliil rixin Aq'omab'al k'in Naquun rixin Aq'oom, kani' nb'ij ja chajiineem, ajninaq k'in utziil, nkoji ja rajiiil ja qajinaq jaari' naa'ooj paaj rij ruuwach, xar wa ri' ja rajiiil ma junaan ta ruk'iin owi jotol ta ruk'iin ja julee' chik ya'oon rumaal ja Mookaaj Amaq' rixin Ajilaaneem –INE-.

Ch'utatzij 29. K'amooneem rixin rajiil. Ntzijoxi ja saamaaj, toq nmataji ja ruchomarisaxiik, ja mookaaj sujuuneem nutz'at na ronojeel ja rajilaal jaa ri' nooki ruchapab'al cha ntz'ati ja k'axooj nuub'an k'in nkib'ij na ajninaq chi ke ja nesujuni ja saamaaj. Chi re jar ajilab'al nk'amar opoon jun ka'k'al (40%) ruchoq'aaq' rixin ja rajilaal ya'oon rumaal ja mookaaj, ntuni ruk'iin ja oxk'al (60%) ruchoq'aaq' rixin ja rajilaal ya'oon rub'ixiik, naq xtitz'aqatisani ja rajawaxiik nk'utuxi k'in k'o chi paam ja rub'eeyaal chi re junk'al jo'oo' (25%) ruchoq'aaq' jotoli k'in junk'al jo'oo' (25%) ruchoq'aaq' qajinaq rixin ja rajiil ya'on rumaal ja mookaaj.

Ja q'eet ya'oon rumaal k'axooj puwaq kani' chi re ja rajilaal, nya'ijun lajuuj (10%) ruchoq'aaq' njote'i k'in jun jo'lajuuj (15%) ruchoq'aaq' nqaji.

Ja rajilab'alilil nya' kaan toq jotoli owi nqaji rumaal ja rajilaal, nuuya' b'aar qas nq'et wi' rij ruuwach b'aar k'o wi' jun rub'eeyaal kani' chi re ja sujuuneem cha nk'amar opoon kumaal ja mookaaj rixin ja pajoooneem. Ja sujuuneem nk'am opoon ja ma k'o ta chi paam rujikaal nwasax kaan.

Ja rajilaal ntz'at opoon rumaal ja mookaaj nrajo' saamaaj nq'axi kumaal nek'uwani saamaaj q'anij rixin wi' ja mookaaj, rumaal ari' nya' rubixiik toq ntz'uri ja k'utuuneem rixin ja sujuuneem saamaaj k'in toq njaqi najb'eey ja wuu. Ja iil majk xtiwiltaji chi re jar ajilab'al rixiin ja rajilaal, kijqale'm naq neb'onowi'. Jaa wa' iil majk ri' nya' k'a jun k'asb'al keewach kani' nb'ij chi paam Ch'utatzij 83 k'n 87 rixiin jaa wa' Rub'eeyaal Tziji ri'.

Chi paam ja chayun naa'ooj nb'ix kaan ja rub'eeyaal tzijob'eeneem rixin jaa wa' Ch'utatzij, pa nuk'uuneem.

Ch'utatzij 30. Xutuunem rixin sujuuneem. Ja mookaaj rixin sujuuneem nxutuj k'a, ma k'o ta jun ijqale'm chi rij, ja sujuuneem ma ti tz'aqatisaaj ja rajawaxiik nk'atzini kani' k'o pa wuu owi pa rajilaal, utziil k'in julee' rub'eeyaal sujuun ma tumaj rii' ruk'iin chi ke ja nesujuni rixin Saqamaq'. Ja rajawaxiik ma qas ta rujawaxiik k'o chi paam ja wuu utz chi re ja sujuuneem owi k'o chi paam ramajiil ja nuuya' mookaaj. Kani' chi re ramajiil nojsaxi ja rajawaxiik toq k'a ma tib'ani ja k'u'xlaanem chi re ja sujuuneem.

Ch'utatzij 31. Xa juun nsujuni. Jaawi' ja sik'iineem rixin sujuuneem xa juun neb'eqaji, jaa wa' nya' chi re ja winaq, xar wa ri' q'alaaj chi keewach ja Mookaaj rixin Sujuuneem, qas ta nuk'am rii' ruk'iin ja rajawaxiik nk'utuxi k'in ja sujuuneem nk'atzin chi re ja Saqamaq'. Jaawi' ruk'axoon rii', ja Mookaaj rijqale'm ja nuuq'il rii' chi rij.

Ch'utatzij 32. Ma k'o ta sujuuneem. Toq k'a ja sik'iineem rixin sujuuneem ma k'o ta juun nsujuuj rii', ja Mookaaj nb'ij kaan chi paam ja chuyul naa'ooj k'in nuuchool kaan chi keewach ja nek'uwani ja saamaaj, cha nya' chik ramaaj k'in nk'am opoon ja sujuuneem. Q'anij ma k'o ta wi', ja k'amol b'eey rijqale'm nuub'an ja loq'ooj kani' nb'ij chi paam ja Ch'utatzij 43 rixin Rub'eeyaal Tziji.

Ch'utatzij 33. (Xk'axi rumaal ja wuquu' Ch'utatzij rixin Rukowil Tziji 46-2016, k'in ruukaab' ch'utatzij 1 rixin Rukowil Tziji 45-2010 chi ka'i' rixin Amaq'il Iximuleew). Ya'ooj ijqale'm. Chi re ramaaj ja nb'ij chi paam ja wuu, ja mookaaj nuuya' rijqale'm ja sujuuneel, ntz'ati chi utz ja rajawaxiik k'in rub'eeyaal, nkeeb'an ja qas nk'atzini chi re ja ruchomarisaxiik ja Saqamaq'. Ja mookaaj nuupaj rij ruuwach ja nkisujuuj kii' nkecha'na ja nuumaaj. Kani' chi re ja rijqale'm ma tuub'an ja tz'ijb'an peyooneem, ja tijooj riiij utz nb'ani xar wa ri' k'o jun cha'oooneem nba'ni pa rub'eeyaal.

(Xk'axi rumaal ja wuquu' Ch'utatzij rixin Rukowil Tziji 46-2016, rixin Amaq'il Iximuleew). Kani' chi ke ja peyooneem, ma tib'ani ja ya'ooj ijqale'm jaa wi' ja rajilaal rixin sujuuneem junaam ruk'iin owi jotoli rajiil ntz'ati ja ya'oon rumaal Mookaaj Amaq' rixin Ajilaaneem –INE-.

Q'anij ma tib'ani ja ya'ooj ijgale'm, jaa wi' maxko' q'axnaq rajiiil rixin ja naquun, owi ja nsujuxi. Ja nb'ij Rub'eeyaal Tziiij, maxko' rajilaal ya'oon ja nasujuuj jun naquun, jun iliineem owi jun saamaaj ja rajiiil qas maxko' nim jaari' rajiiil ya'oon kumaal jar ee ajk'ayineelaa' pa keyonaniil amaq', ntz'ati chi utz ja rajawaxiik k'in rusamajixiil q'anij jaa wi' ja rejtaliiil.

Ch'utatziiij 34. K'iy ya'ooj ijgale'm. Ja mookaaj, toq nb'ij chi kan, ja ya'ooj ijgale'm nchomarisax na sujuuneem:

a) Keeri' nb'ij chi paam ja wuu; b) xar wa ri' jaawi' rajawaxiik chi re ja Saqamaq'; c) nk'u'xlaxi ja nk'atzin chi re naquun, saamaaj owi iliineem; d) Jaawi' ma k'o tac hi paam jun saamaaj chik.

Ch'utatziiij 35. (Xk'axi rumaal ja waqii' Ch'utatziiij rixin Rukowil Tziiij 27-2009, rixin Amaq'il Iximuleew). Ya'ooj Rub'ixiik chi paam k'amakematz'ijb' k'in ma ki'iil ta. Ja ya'ooj rub'ixiik pejtinaq chi re cholon k'asleemaal nkoji jaa wa' Rub'eeyaal Tziiij ri', nb'ani chi paam ja k'amakematz'ijb' rixiin ja GUATECOMPRAS, k'in nuuya' rejtaliiil chi ka'waq'iiij rixin ya'ooj rub'ixiik.

Ja winaqii' ma ki'iil ta ee k'ooli rumaal jun cholon k'asleemaal chi nuuq'at riij ruuwach kani' nuuchol ja Rub'eeyaal tziiij ri', k'in rucholajiiil crixin rejtaliiil, utz nkeeya' opoon chi paam ja GUATECOMPRAS ja naquun ma ki'iil ta nkena' je'ee'.

Ja ma ki'iil ta nkeena' je'ee' chi re ja ijgale'm saamaaj rixin ja mookaaj, utz nkeeya' rub'ixiik chi paam jo'oo' q'iiij (5) rixin cholq'iiij, toq xtiya' rub'ixiik rixin jar ijgalem saamaaj chi paam GUATECOMPRAS.

Kani' chi ke ja Mookaaj k'in ja nepeyoni nulqaaj kuk'iin jun naquun ja ma ki'iil ta, nkeeya' k'a ruk'ulb'axiik chi paam GUATECOMPRAS, chi paam jo'oo' q'iiij (5) rixin cholq'iiij toq xya'i rub'ixiik.

Rumaal ja ma ki'iil ta, ja mookaaj utz nkek'ax ja kinaa'ooj, xar wa ri' ja ruq'ijool xb'ix qaaj. Rumaal jaa wa' naa'ooj ri' ma xa jutiiij ta, ma k'o ta k'a jun naquun nok chi paam.

Rumaal ja naa'ooj xb'ix qaaj k'in ya'qaaj rumaal mookaaj ja nb'anowi' peyooneem utz nk'utuj naq rub'eeyaal, chi paam ja ramajiiil, toq ma ki'iil ta. Ja rucholajiiil nb'ij k'in nuuchol chi paam ja wuuji ri'.

Ch'utatziiij 36. (Xk'axi rumaal ja jo'lajuuj Ch'utatziiij rixin Rukowil Tziiij 9-2015 k'in wuquu' Ch'utatziiij rixin Rukowil Tziiij 27-2009, ja ka'i' rixin Amaq'il Iximuleew). Ch'akooj rixiin jar ijgale'm. Ya'oon rub'ixiik chi paam GUATECOMPRAS jar ijgale'm, k'in nk'ulb'axi ja ma ki'iil ta, jaa wi' k'ooli, ja mookaaj nuuya' rucholajiiil wujab'al chi re ja k'amol b'eey, chi paam ka'i' q'iiij (2) rixin saamaaj. Ja k'amol b'eey nuuya' na jaawi' nch'akoni owi mani' xb'an kumaal ja mookaaj, k'ooli ja rub'eeyaal, kani' nb'ij chi paam jaa wa' Rub'eeyaal Tziiij, chi paam jo'oo' q'iiij (5) rixin saamaaj toq xk'am opoon ja wuuji. Ja k'amol b'eey nuuya' kaan rejtaliiil ja xb'antaji.

Jaa wa' k'amol b'eey ma tiq'axaaj ja xb'anataji rumaal ja mookaa, nkimeloy to na ja wuuji cha ntz'at chik jutiiij, chi paam ka'i' q'iiij (2) rixin saamaaj xar wa ri' nik'oxi chi utz k'a ja k'aari' xtiya' rub'ixiik. Ja mookaaj, nuutz'at ja chi utz ja naa'ooj xya'to rumaal ja k'amol b'eey, nkib'ij owi nkichomarisaaaj ja kinaa'ooj, qas pa jun ch'ob'ooj, chi paam jo'oo' q'iiij (5) rixin saamaaj xkek'am opoon ja wuuji, ntz'atna k'a ja xb'antaji k'in nb'ani ja ya'ooj naa'ooj kani' nb'ij Rub'eeyaal Tziiij k'in rucholajiiil.

Chi paam ka'i' q'iiij (2) rixin saamaaj toq ma ja'n tiya'i naa'ooj, ja mookaaj nmeloy na ja wuuji chi re k'amol b'eey, chi paam jo'oo' q'iiij (5) rixin saamaaj taraleem utz nkiq'axaaj, utz ma tiq'axaaj owi nkeechuup ja tijooj riij. Toq ma tikiq'axaaj, nb'ix na k'a chi paam k'amakematz'ijb' rixin GUATECOMPRAS, chi paam k'a ka'i' q'iiij (2) rixin saamaaj, nk'isi ja sujuuneem. kani' chi re nchuup riij ruuwach, nkoj k'a kani' nb'ij chi paam Ch'utatziiij 37 rixin Rub'eeyaal Tziiij. Xa k'a na ta chi naa'ooj

nuuch'ob' ja k'amol b'eey nb'ij chi ma tiq'axaaj owi nuuchup, nb'ij na k'a naq chi re chi paam jun rejtalilil wuuj.

Ch'utatzij 37. (Xk'axi rumaal ja waqii' Ch'utatzij rixin Rukowil Tziz 11-2006 rixin Amaq'il Iximuleew). Rukowil rixin ja chupuuneem. Ja Mookaaj rixin Saqamaq' k'in ee ruuq'a' mookaaj kani' nb'ij ja najb'eey Ch'utatzij rixin jaa wa' Rub'eeyaal Tziz, xa rumaal jar ee k'amol taq b'eey nkeeya' ja b'elejee' Ch'utatzij, utz nkeechup rij ruuwach chi re ja tijooj rij xa k'a na ta ramaaj k'o wi', nkeeya' opoon rub'ixiik rumaal ja tz'ijb'an peyooneem.

Rijqale'm ja k'amol b'eey, chi re ja ch'ob'ooj rixin chupuuneem utz nuuk'am opoon toq neb'erwila' to jun rub'eeyaal naa'ooj k'in nq'alajina chi utz naq chi re ja ruk'ayeewaal cha ma tik'isi ja tijooj rij. Jaa naa'ooj xch'ob'i chi re ja chupuuneem nb'ix opoon ja kani' chi re k'utuuneem nb'ani rumaal sujuuneem k'in toq nya' ijqale'm, ja mookaaj nkeeb'an k'a jun pajooj rij ruuwach chi re ja saamaaj cha nya' jun rub'eeyaal naa'ooj chi ke ja nkesuj kisaamaaj ja neb'ek'eje' kaan chi paam oxi' k'ojlib'al rumaal chi maxko' puwaq xkesoch. Ja jun tojooj nb'an chi ke junaam ruk'iin ja ka'i' k'in nik'ajaal rixin xo'iil (2.5 0/00) rixin ja puwaq.

Ja naa'ooj xb'ixi chi nchupi nk'am opoon toq nya' ijqale'm k'in nb'ix opoon chi re rutz'ijb'axiik rixiin ja tz'ijb'an peyooneem, nb'an k'a jun tojooj chi re ja ch'akoni ja najb'eey k'ojlib'al k'eje' wi', kani' chi re ja ka'i' k'ooli ja puwaq xkesooch rumaal ja saamaaj xkesuj k'in julee' wuuj chik xkeeban junaam ya'i jo'oo' xo'iil (5 0/000) rixin ja ra jilaal.

Ja xya'qaaj rub'ixiik chi re ja k'amoj rii'iil k'in ja nuk'uuneem uulaa' naa'ooj xa k'a rumaal ari' jar Iximuleew jun chi kojool, ja rucholajilil k'o chi paam jaa wa' wuuj ri', nkoji k'in rutz'aaqat rii', xar wa ri' ma k'o ta juun xtusaach ja naa'ooj rixin jaa wa' Ch'utatzij.

TANAAJ II RUB'EEYAAL RIXIN RAJILAAL

Ch'utatzij 38. (Xk'axi rumaal ja ka'i' Ch'utatzij rixin Rukowil Tziz 34-2001, najb'eey ch'utatzij rixin Rukowil Tziz 73-2001 k'in waqxaqii' ch'utatzij rixin Rukowil Tziz 27-2009, ronojeel rixin Amaq'il Iximuleew). Rupuwaqaal. Toq ja rajiil naquun, rixin nimaq taq saamaaj, ja naquun owi ja rupuwaqaal rixin jar iliineem nq'axi chi re (Q.90,000.00); k'in ma tiq'axi chi re julee' ri' rajilaal, ja loq'ooj owi peyooneem nb'ani chi paam ja samajib'al rixin ja rajiil.

Chi ke q'atab'al tziz, ma keeq'ax ta chi re (Q.900,000.00); k'in

Chi ke Saqamaq' k'in julee' mookaaj chik, ma keeq'ax ta chi re (Q.900,000.00)

Ja samajib'al rixin rajilaal, ja k'utuuneem chi re rucholajilil, nb'ix kumaal ja mookaaj k'in rejtalilil chi nq'axi rixin ijqale'm saamaaj, kijqale'm ja k'amol taq b'eey rixin ruk'uwaxiik ja saamaaj pa rub'eeyaal nya' wi' k'in nech'a'i kani' nb'ij chi paam Ch'utatzij 9 rixin jaa wa' Rub'eeyaal Tziz. Ja b'eyoomaal, naquun owi rajilaal rixiin ja saamaaj nya'i rumaal jun peyooneem, ma tiq'ax k'a ja rajilaal. Keeri' nb'an chi re, rijqale'm jar ajsamajeel naq xb'ini.

Ch'utatzij 39. (Xk'axi rumaal ja wuquu' Ch'utatzij rixin Rukowil Tziz 11-2006 k'in b'elejee' ch'utatzij rixin Rukowil Tziz 27-2009 chi ka'i' rixin Amaq'il Iximuleew). Rucholajilil ja rajilaal. Ja Rucholajilil ja rajilaal nb'anataji rumaal jun k'utuuneem, chi re jun sujuun saamaaj tinaamit chi paam GUATECOMPRAS k'o wi', ja sujuuneem k'ooli kumaal ja neya'owi' pa rub'eeyaal tziz k'in k'ooli cha nki'ayii' owi nkipeyooj ja nk'atzini, naquun, nimaq taq saamaaj ja najoxi. Ja winaqii' nkiyariij nkek'am ja saamaaj nkeeya' na chuuwach wuuj owi nketaq eel chi paam k'amakematz'ijb' nqasaaj chi paam GUATECOMPRAS.

Kani' chi re ja nimaq taq saamaaj, naquun owi iliineem nrajo'na wuuj j ama k'o ta b'ina'aan chi paam GUATECOMPRAS, kani' rachib'al ja ma b'anoon ta chi paam k'amakematz'ijb' owi julee' chik ja ma tirajob'eej, ntoj k'a ja xa ruyoon ja rajiil wuuj kani' ncholi.

Kani' ya'ooj rub'ixiik chi re sik'iineem k'in rucholajiiil k'ooli pa GUATECOMPRAS ja q'iiij xb'ixi chi re k'utuuneem y k'amoj wuuj rixin sujuuneem, nya' na waqxaqii' q'iiij (8) rixin saamaaj chi re.

Ja mookaaj npeyoni ma tuk'am opoon ja k'utuuneem owi rub'ixiik ja nk'utuxi owi nya' rejtaal jar achib'al, b'ii'aaj k'ayib'al, ruuwuuj, rachib'aliil, ruka'yib'aliil, b'aar pejtinaq wi', naquun nkisujuuj owi ja neya'owi' , jaa wi' ma k'o ta julee' naquun chik k'in nk'am ta ja naa'ooj cha nb'ixi ja rajawaxiik rixin ja sujuuneem k'in kani' ja julee' naa'ooj nya' chi paam ja qas rub'eeyaal, rajwaxiik k'in wuuj rixin rajilaal, rucholajiiil kani': junaam ronojeel.

Ch'utatziiij 39 bis. (Tz'aqatisaaneem rixin waqxaqii' ch'utatziiij rixin Rukowil Tziiij 11-2006 k'in xk'exi rumaal lajuuj ch'utatziiij rixin Rukowil Tziiij 27-2009, chi ka'i' rixin Amaq'il Iximuleew). K'axooneem rixiin ja rucholajiiil ja rajilaal. Ja mookaaj peyooneel chi paam jun sujuuneem rajilaal saamaaj k'in toq ma ja'ni tib'ani ja k'utuuneem rixin ja sujuuneem, utz nk'axi ja rucholajiiil rajilaal, xar wa ri' nya' na rub'ixiik ja k'axooj chi paam GUATECOMPRAS. Toq xya'i rub'ixiik ja k'axooj, ja winaqii' nkajo' ja saamaaj nya' waqxaqii' q'iiij chi ke (8) rixin saamaaj cha nkeeya' ja sujuuneem nkeeb'an.

Ch'utatziiij 40. (Xk'axi rumaal ja waqlajuuj Ch'utatziiij rixin Rukowil Tziiij 9-2015 rixin Amaq'il Iximuleew). Q'a'xeem rixin no'jeem k'in wuuj rixiin ja rajilaal. Ja no'jeem k'in wuujaal xb'ix qaaj chi paam Ch'utatziiij, nkiq'axaaj k'a kumaal ja k'omol b'eeyrixin ruk'uwxaxiik saamaaj nim kijqale'm rixin ja mookaaj peyoon, toq ma ja'ni tib'ixi ja sujuuneem.

Ch'utatziiij 41. (Xk'axi rumaal ja wuqlajuuj Ch'utatziiij rixin Rukowil Tziiij 9-2015 rixin Amaq'il Iximuleew). K'utuuneem rixin ja rajilaal. Ja nkiyariij nkek'am opoon nkek'ut k'a ja nkisujuuj chi paam k'amakematz'ijb', chi paam jun no'jeem ja qas rajawaxik k'ooli chi paam GUATECOMPRAS, k'in ja sujuuneem utz nuk'am eel rononjeel wuuj k'in julee' chik ja qas rajawaxiik. Ja rajilaal pa taq jun junaal k'in ronojeel kani' k'ooli chi paam ja sujuuneem ma tik'ax chik, chi paam puwaaq'uuq', kani' pa tz'ijb'aneem b'an chi re. Ma tik'amar opoon chik jun sujuuneem toq xq'axi ja ruq'ijjool.

Ja mookaaj rixin ja rajilaal nkeeb'an k'a jun pajooneem chi re ronojeel ja sujuuneem ja k'ooli.

Kani' chi re toq ma k'o ta nsujuni ja rusaamaaj, ja mookaaj rixin rajilaal nkib'ij opoon k'a chi ke k'amol b'eey rixin ruk'uwxaxiik saamaaj jun q'iiij toq xk'isi ja ramaaj ya'oon kaan chi re sujuuneem, nya' na rub'ixiik chi paam GUATECOMPRAS, jun rucholajiiil chi paam waqxaqii' q'iiij cha nk'am opoon ja sujuuneem. Jaa wi' chi paam ja q'iiij xya'i ma k'o ta sujuuneem, ja k'amol b'eey rixin ruk'uwxaxiik saamaaj nsolotaji nuub'an ja peyooneem, xar wa ri' nkoji ja rucholajiiil saamaaj rixin ja rajilaal nkoji ja naq b'ani, k'in ja sujuneel nk'u'xla'aaj ta ronojeel ja nk'utuxi.

Ch'utatziiij 42. Kojooj k'axooj. Ja rucholajiiil chi paam sujuuneem saamaaj, nb'an k'a jun k'axooj rixin ja rejtaliiil chi re rajilaal ja utz nooki.

ROOX TANAAJ RUB'EEYAAL K'AMOJ B'EYOOMAAL AMAQ' K'IN JULEE' CHIK.

Ch'utatziiij 43. (Xk'axi rumaal ja waxaqii' Ch'utatziiij rixin Rukowil Tziiij 46-2016, b'elejlajuuj ch'utatziiij rixin Rukowil Tziiij 9-2015, roox ch'utatziiij rixin Rukowil Tziiij 34-2001 k'in junlajuuj

ch'utatzij rixin Rukowil Tzii 27-2009, ronojeel rixin Amaq'il Iximuleew). Pa Rub'eeyaal Naa'ooj.
Ja pa rub'eeyaal naa'ooj rixin ja b'eyoomaal tinaamit jaa wa ri':

- a) **(Xk'axi rumaal ja waqxaqii' Ch'utatzij rixin Rukowil Tzii 46-2016 rixin Amaq'il Iximuleew). Loq'ooj rixin k'ol rajilaal:** ja rub'eeyaal loq'ooj chi re ko'l rajilaal jaa ri' k'amoj rixin ja loq'iiik pan ajninaq, naquun, saamaaj k'in iliineem, k'o julee' naquun nk'utuxi rixin ja rajawaxiik cha neecha'i rixin ja julee' rub'eeyaal b'eyoomaal tinaamit k'ooli chi paam Rub'eeyaal Tzii ri'. Toq ja ja b'eyoomaal k'o jun rajiiil (Q.25,000.00). Ja loq'ooj rixin ko'l rajiiil nya' rub'ixiik chi paam GUATECOMPRAS, xa jutiiij nk'amar opoon, iliineem owi naquun, nya'i wuuj chaqajaa' jaa ri' Rukowil tz'atooj, ja cholawuuj rixin ruk'uwaxiik saamaaj jaa ri' nchapowi' ja tijooj riiij nb'ani, cha nyaki ja naa'ooj tinaamit chi paam wuuj. Chi jun junaal mookaaj nuub'an k'a naq nb'ixi k'in tz'ijb'atal chi paam jaa wa' rub'eeyaal ri'.
- b) **(Xk'axi rumaal ja waqxaqii' Ch'utatzij rixin Rukowil Tzii 46-2016 rixin Amaq'il Iximuleew). Rub'eeyaal Loq'ooj:** Ja rub'eeyaal loq'ooj jaa ri' k'amoj b'eyoomaal rixin naquun, saamaaj k'in iliineem ja nb'ani rumaal jun sujuuneem saamaaj chi paam k'amakematz'ijb' chi paam GUATECOMPRAS, qas pa rucholajiiil nb'an wi' ja sujuuneem k'in rajilaal, toq k'o jun rajilaal qas nim k'in q'axi chi riiij ja (Q.25,000.00) ma tiq'ax ta chi riiij ja (Q.90,000.00).

Chi paam ja ya'ooj rub'ixiik rixin ja sujuun saamaaj pa GUATECOMPRAS k'in k'amoj sujuuneem nya' na jun q'iiij (1) rixin saamaaj. Chi re ja ya'ooj ijqale'm nketz'at na ja rajilaal, qas ta utz k'in julee' chik ja qas rajawaxiik nya' chi paam ja k'amakematz'ijb', toq xtuwiil. Jaa wa' rub'eeyaal loq'ooj nb'ani xar wa ri ijqale'm naq xb'ni cha nb'ani.

Ja sujuun saamaaj chi paam k'amakematz'ijb' nya' na chi paam GUATECOMRAS k'in nuk'am eel: jani' ja naquun nloq'i owi ja sujuuneem iliineem, rajilab'aliil ya'oon k'in ruub'ii' ja nsujuni k'in ja rajilaal. Toq k'aari' jar ijqale'm nya'i chi paam GUATECOMPRAS, nk'utuxi ja rajilab'al ya'oon rumaal (SAT) k'in ruub'ii' ja nb'anowi' sujuuneem k'in rajilaal.

- c) **K'amoj naquun chi re juun sujuuneel.** Ja rub'eeyaal rixin ijqale'm chi re k'amoj naquun ja xa juun nsujuni, toq ja naquun, iliineem, rajawaxiik owi jun chik nk'atzini, kani' rub'anoon le' q'anij xa juun wi' nk'amar wi' ronojeel ja naquun nloq'i.

Cha nya' rujikaal kani' xb'ix qaaj chi paam ja tunuuj, ja nim mookaaj amaq', ruuq'a' raqan nkajo nkeeya' rub'ixiik chi paam Wuuj rixin Q'alajisan Kowilaj Naa'ooj, owi julee' chik chi paam GUATECOMPRAS, nya' jun silooneem chi ke ja nkisujuuj kisaamaaj chi re ja naquun, rajawaxiik owi iliineem ja xk'utuxi, nb'ix k'a ja q'iiij, ramaaj, k'o'jlib'al cha nuuya' ja rusaamaaj ja nsujuuj.

Chi re ja sik'iineem nb'ix na naq k'a qas rajawaxiik ja nloq'i k'in ja ruq'ijool cha nya'i ja rub'eeyaal chi re ja nsujuun rii', ma ti q'axi chi re jo'oo' q'iiij (5) rixin saamaaj, toq k'isb'al sik'iineem yakaan.

Nch'a jun mookaaj nkek'am opoon ja wuuj, oxi' winaqii' k'o kejtaliil ya'oon rumaal k'amol b'eey rixin k'uwaxiik saamaaj rixin ja mookaaj k'in ntiij riiij ja ruchomarisaxiik. Ja ramaaj xb'ixi ma ee k'o ta ja winaqii' owi xa juun xteqaji, nb'ix kaan chi paam ja chayun naa'ooj, k'in ja k'amol b'eey utz npeyooj ja winaq ja xeb'eqaji.

Jaa wi' xeb'eqaji juun owi ee ka'i' sujuneelaa', ja mookaaj nkek'am opoon ja keewuuj, toq xtib'anataji ja chayun naa'ooj, nya' rub'ixiik naq qas xb'anataji chi ke k'amol b'eey rixiin mookaaj ja qas maxko' nk'atzin chi ke ja tijooj riiij naquun, cha nb'ani ja rub'eeyaal k'in rucholajiiil chi re ja k'amoj ijqale'm.

Jaa wa' rub'eeyaal ri' nya' na ka' rub'ixiik ja wuuj k'in naa'ooj ja toq GUATECOMPRAS nrajob'eej.

- d) **(Xk'axi rumaal ja waqxaqii' Ch'utatzij rixin Rukowil Tzii 46-2016 rixin Amaq'il Iximuleew). Qajooneem.** Ja qajooneem rixin jun jaay owi julee' naquun chik nkeb'an k'a ja pa rub'eeyaal

peyooneem ja nb'ixi, jani' ja rajilaal nya' chi paam ja peyooneem. Cha nya' ja rajilaal rajawaxiik pa rub'eeyaal nb'anwi' rixiin ja jun peyooneem, nk'amar opoon k'a ja rajilaal rixin jun juunaa' chi re ja qajon jaay owi ja rajiiil ronojeel toq xa ko'l ramaaj nqaji.

Xa k'a na ta chi rub'eeyaal, nb'an k'a rucholajiiil chi re ja peyooneem k'in nq'alajisaxi ja naa'ooj, ja nuuk'am to jaa wa ri':

1. Rajilaal ja loq'ooj rixin jun naquun owi qajooneem.
2. Rajilaal ja peyooneem owi ntuuni ja ntoji k'in ja loq'ooj nb'an chi re toq rajawaxiik;
3. Rajilaal iik' iik' rixin ja qajooneem;
4. Naq rumaak rixiin ja ruwuujal ja peyooneem
5. Toq k'o jun naa'ooj chi re ruloq'iik, ma ti q'axi chi re rajilaal kani' ntoji iik' iik'.
6. Rujosq'ixiik, qas utz, rajilaal k'ooli chi paam owi julee' ijqale'm chik, toq k'ooli; k'in
7. Ja kowirisaaneem k'in yuqub'al k'u'xaaj qas rajawaxiik.

Ronojeel ja peyooneem rixin qajooneem jaay owi julee' naquun chik xa juun juunaa' nya'i. Nkowirsaax k'a cha ntz'ati ja naquun, xa jumuul jun juunaa'. Ja tz'atooj nb'antaj rumaal ja xqajowi' ruk'iin jun tajqo'm winaq. Jaa wa' tz'atooj ri' nk'eje' na chi paam, jun naa'ooj rixin naq qas rub'anoon ja jaay k'in la utz ronojeel ja qajoon, kani' chi re josq'ixiik ja jaay: ja tz'atooj nrachib'ilaj to jun tz'ijb'atal wuuu cha ntz'ati chi qatziiij tziiij, kani' achib'al k'in k'amoj achib'al, k'in julee' chik'

Toq xtimataji ja loq'ooj nk'utux na jun yuqub'al k'u'x chi riij kani' nb'ij chi paam Ch'utatziij 67 rixin jaa wa' Rub'eeyaal Tziiij ri'.

Ja ruq'ijool ya'oon chi paam jaa wa' naa'ooj ri' k'in nqa nokwi' k'in rajawaxiik chi re ja najob'eni. Ja ruq'ijool rixiin ja qajoon utz nimarisaxi ja ramaaj, xa jumuul, jaa wi' k'ooli chi paam ja peyooneem k'in ma k'o ta xtiijote'i rajilaal.

Ja qajooj jaay ruk'iin winaq ja xaruyoon xuuya' ruuwuuu nuub'an k'a naq nb'ij ja rub'eeyaal rixin k'amoj ijqale'm ja xa juun ya'owi' ruuwuuu.

e) (Xk'axi rumaal ja waqxaqii' Ch'utatziij rixin Rukowil Tziiij 46-2016 rixin Amaq'il Iximuleew). Qajooneem k'in ya'ooj ijqale'm rumaal naquun nk'atzini. Ja qajooj jaay owi naquun nb'ani xar wa ri' ja nim mookaaj, ruuq'a' raqan ja nrajob'eej ja naquun, ma k'iy ta k'o ruk'iin owi ma utz ta k'o wi'. Ja juun chik, ja mookaaj nuuya' na rub'ixiik ja rajawaxiik chi re k'in naq nrajob'eej chi re peyooneem, rajiiil ma nimaq ta kani' pa k'ayib'al. Jaa wa' rub'ixiik ri', ntz'ati jaa wi' utz, ja k'amol b'eey rixin mookaaj nq'axaaj k'a ja peyooneem owi chayul naa'ooj, kani' nb'ij ja R'ubeeyaal Tziiij k'in rucholajiiil, ma k'o ta nuusok utz nkoji xa na ta chi k'utuuneem chi re loq'ooj k'o k'a jun rajilaal.

Ma k'o juun kowirisan rii'iil chi re ja sujuun saamaaj k'in ja rajilaal chi re loq'ooj nb'ani rixin naquun qas ta rajawaxiik b'aar k'o wi' ja k'ojlib'al, cha nb'ani ja nimaq taq saamaaj owi jun iliineem tinaamit, nk'am opoon k'a chi re jun winaq, ja rajiiil ma jotol ta kani' k'o kaan, nb'an rumaal ja Chituy Puwaqiiil Amaq'.

f) Josq'iineem: Ja ch'ajch'ojiineem rixiin ja raqan taq ya', palow k'in chi taq ya' ja nkajo' mookaaj kani' nb'ij chi paam Najb'eey Ch'utatziij rixin Rub'eeyaal Tziiij, nb'ani rumaal ruk'uwaxiik saamaaj; jaa wi' rajawaxiik naa'ooj ja ya'oon kani' nb'i ja Rub'eeyaal Tziiij rixin Nuk'uuneem Tinaamit, Rukowil Tziiij 7 rixin ja Mookaaj Amaq' rixin Cholk'asleemaal.

Ch'utatziij 44. (Xk'axi rumaal ja b'elejee' Ch'utatziij rixin Rukowil Tziiij 46-2016, junk'al ch'utatziij rixin Rukowil Tziiij 9-2015 k'in roox ch'utatziij rixin Rukowil Tziiij 46-2010, ronojeel rixin Amaq'il Iximuleew). K'o Rub'eeyaal. Nya'i ja julee' naa'ooj ri' ja k'o rub'eeyaal:

- a) Ma k'o juun kowirisan rii'il chi re ja sujuun saamaaj k'in ja rajilaal chi re ja peyooneem chi paam mookaaj rixin amaq' k'in julee' chik, ja k'utuuneem nya'i k'in rucholajiiil jaa wa' Rub'eeyaal Tziiij ri' ja k'amoj b'eyoomaal rixin naquun, saamaaj owi julee' chik iliineem rajwaxiik cha nya' pa rusaqariik petinaq jani' nb'ij ja k'o rub'eeyaal naa'ooj nb'ij chi paam Rub'eeyaal Tziiij rixin Nuk'uuneem Tinaamit, kib'anoon kaan jun q'etooj chi riiij jun iliineem tinaamit owi ee k'o chi paam jun q'etooj.
- b) Ja Chituy Tz'atoj Xamaliil k'in Aq'omab'al Jaay k'in Mookaaj Iximuleew rixin Aq'omab'al Jaay – IGSS-utz nkek'am opoon, ajninaq , chuq'aq'oom, aq'oom nuuq'il yaab'iil, rucholajiiil alaxik mookaaj, aq'oom, aq'maxamaliil, naquun ja nk'atzini k'in tijtab'al, ja k'amoj rii'iil owi chomarisaaneem kuk'iin uulaa' ja tz'ijb'atal kaan kuk'iin: Mookaaj Panamericana rixin xamaliil/mookaaj rixin ruuwach uleew xamaliil –OPS/OMS-; Mookaaj rixin Rub'eeyaal K'amoj Rii'iil Tinaamit, ja Ruchapab'al Ruuwach Uleew-FM- Ruchapab'al tinaamit rixin K'amoj Rii'iil – UNFPA- owi tijooj riiij pa taq ruuq'a' tinaamit rixin rajilaal nuub'an k'a jar Ajtz'ijb' Mookaaj rixin Ruuq'a' Raqan Chituy Xamaliil rixin Pa nik'ajjal Tinaamit k'in Tinaamit Dominicana – SE-COMISCA-. Ja rub'aniik ruchomarisaxiik chi re ja tijooj riiij ntzaqe'na chi riiij ja tz'ijb'atal kaan.
- c) Ja mookaaj rixin Saqamaq' utz nkeeb'an, ja loq'ooj naquun chi paam julee' tinaamit chik:
- d) Ja Jaay K'olapuwaq rixin Iximuleew, rijqale'm, utz nuub'an, ja peyooneem chi naa'ooj rixin ja puwaq, ja loq'ooj rixin rub'eeyaal saamaaj, naquun ja nk'atzini k'in tz'aqb'aaneem rixin ja wujapuwaq rixin k'olapuwaq k'in ruchoq'ab'al ruub'ii'. Ja loq'ooj rixin q'anapuwaq k'in saqapuwaq nb'ani ja loq'ooj jani' k'o wi' kaamiik, owi k'ooli qajinaq rajiil, jani' k'o wi' rajilaal chi re ja ruchoq'aq'iil puwaq rixin Londres:
- e) Ja kijqale'm k'o chi kiiij ja winaqii' chi paam Rub'eeyaal Tziiij k'o wi', utz nkeeb'an ja loq'ooj, ja peyooneem rixin jar iliineem chi re ruk'utiik k'in k'ooli kich'akoon owi pa kiyonaniil wianqii'; k'in
- f) Mookaaj rixin Cha'ooneem utz nkeeb'an, toq kimajoon kisaamaaj rixiin ja juunaa' toq nb'ani ja cha'ooneem k'in ak'axaaneem chi ke tinaamit, nb'ani ajninaq, ja loq'ooj tinaamit ja k'oili nb'ij chi paam.
- g) **(Tz'aqatisaaneem rixin b'elejee' ch'utatziiij rixin Rukowil Tziiij 46-2016 rixin Amaq'il Iximuleew).** Ja winaqii' kijqale'm kani' nb'ij Rub'eeyaal Tziiij, utz nkeeb'an ja peyooneem jar iliineem ja maxko' nk'atzini kani' chi re ja ya'olasaqaaq', ya', k'aqab'al q'aayis k'in sik'ib'al.

Ch'utatziiij 45. (Xk'axi rumaal ja junk'al juun Ch'utatziiij rixin Rukowil Tziiij 9-2015 k'in kab'lajuuj ch'utatziiij rixin Rukowil Tziiij 27-2009, chi ka'ii' rixin Amaq'il Iximuleew). Rub'eeyaal ja nkoji chir rucholajiiilrixin ja loq'ooj Amaq' k'in k'o julee' chik naa'ooj. Ja k'amoj b'eyoomaal xa k'a naq ta xtib'an chi re rukojiik ja k'ooli ya'oon rumaal Saqamaq', kani' chi re naa'ooj, nuk'am opoon ja k'o chi paam Rub'eeyaal Tziiij k'in ja rucholajiiil.

Chi jun junaal nya' rub'ixiik ja wujab'al k'in rucholajiiil naa'ooj chi paam ja GUATECOMPRAS toq nk'atzini.

RUUKAAJ TUNUJ NAJB'EEY TANA AJ PEYOONEEM

Ch'utatziiij 46. (Xk'axi rumaal ja lajuuj Ch'utatziiij rixin Rukowil Tziiij 46-2016, junk'al ka'ii' ch'utatziiij rixin Rukowil Tziiij 9-2015, oxlajuuj ch'utatziiij rixin Rukowil Tziiij 27-2009 k'in kaji' ch'utatziiij rixin Rukowil Tziiij 45-2010, ronojeel rixin Amaq'il Iximuleew). Peyooneem chi re rub'eeyaal loq'ooj nb'ani nchomarisaax kuk'iin ja Chituy Puwaqiiil Amaq', ruk'iin Mookaaj K'amoj

B'eyoomaal Amaq', ja naa'ooj ncha' ta chi utz ja neyo'owi ja naquun, rajawaxiik k'in iliineem ja nk'atzini, owi ja maxko' nk'utuxi, toq ma ja'ni jun pajoooneem k'in jun ya'ooj ijqale'm chi re ja jalajoxinaq rejtalilil ya'oon xb'an ta jun sik'iineem chi ke ja siwaan tinaamit, ja k'utuuneem chi ke ee ka'i' owi ee k'iy mookaaj ja k'ooli chi paam Najb'eey Ch'utatzii rixin Rub'eeyaal Tzii, kani' chi ke ja Chituy Tz'atoj Xamaliil k'in Aq'omab'al Jaay, K'ulak'ut, Nuk'uneel Tinaamit k'in Mookaaj Iximuleew rixin Aq'omab'al Jaay, utz nkeeb'an pa kiyonaniil. Ja rucholajilil nuuya' k'a ja rub'eeyaal k'in rajawaxiik chi re ja k'utuuneem nb'ani rumaal ja peyooneem.

Ja nuub'an kaan ja peyooneem, nk'am opoon k'a jani' qas nloq'i qas ta utz rajilaal k'in pa rub'eeyaal ta nya' wi' cha k'ooli ja puwaq k'in pa rucholajilil ja nk'amar opoon.

Ma titoji ja rajawaxiik rixin sujuuneem k'in rajilaal, ja loq'ooj k'in peyooneem rixin naquun, rajawaxiik k'in iliineem ja nkek'am eel ja mookaaj kani' nb'ij chi paam najb'eey Ch'utatzii rixin Rub'eeyaal Tzii, naq neb'anowi' k'in kijqale'm kuk'iin ja nek'ayini ja xecha'i, chi re peyooneem nb'an wi' rumaal Chituy Puwaqil Amaq'.

Q'anij ma kanta wi' nb'ani ja nimaq peyooneem kuk'iin nek'ayini naquun ja xakeeyoon.

Ja mookaaj neb'ano wi', toq ma ja'ni xtiya' rub'ixiik ja loq'ooj chi ke ja neyato wi' rumaal nimaq peyooneem, nketz'at na chi utz ja rajilaal k'in naq rub'eeyaal ja nuuya' rub'ixiik ja Mookaaj Amaq' rixin Ajilaaneem-INE- k'in nkeeya' kaan rejtalilil chi re ja tz'atoj cha k'o yuqub'al k'u'xaaj jani' pa k'ayib'al, ja rajilaal ja naquun ja k'amar opoon junaam owi jotoli ruk'iin ja nimaq taq peyooneem.

Ch'utatzii 46 Bis. (Tz'aqatisaaneem rixin jo'oo' ch'utatzii rixin Rukowil Tzii 45-2010, xk'axi ja junk'al oxii' Ch'utatzii rixin Rukowil Tzii 9-2015 k'in ka'i' ch'utatzii rixin Rukowil Tzii 6-2011, ronojeel rixin Amaq'il Iximuleew). Rub'eeyaal rixin ja peyooneem chi re k'utuuneem rixin nimaq taq peyooneem. Ja peyooneem nya' rucholajilil rumaal ja julee' naa'ooj ri':

- a) Sik'iineem: ja rub'eeyaal rixin jun nim peyooneem nmataj eel ruk'iin jun k'utuuneem, tz'ijb'atali, chi re Mookaaj K'amoj B'eyoomaal Amaq', kani' tz'ijb'atali kaan pa Rub'eeyaal Tzii.
- b) Rucholajilil: Chi re nim peyooneem rajawaxiik ja rucholajilil ja k'ooli ya'oon rumaal rejtalilil ya'ooj ijqale'm tinaamit, nb'an k'a kani' nb'ij chi paam waqxaqlajuuj k'in junk'al oxii' Ch'utatzii kani' julee' chik rucholajilil utz ta nkoji kani' nb'ij ja Rub'eeyaal Tzii. Ja Ya'ol Wachaaq chi re B'eyoomaal nrachib'ilaj na ja rub'eeyaal ya'ooj ijqale'm, rumaal nik'oooneem nb'antaji.
- c) Rucholajilil: Ja rub'aniik ja rucholajilil rixin pajooj rii'iil k'in k'utuuneem rixiin nim peyooneem, rijqale'm ja mookaaj ja nrajob'ej, nto' rumaal ja Mookaaj K'amoj B'eyoomaal Amaq', ja k'ooli pa rijqale'm. Ja mookaaj najob'eni nkeeya' jun wuuj chi re jun ajsamajeel chi re rub'aniik ja rucholajilil. Chi re ja rejtal ijqale'm nya'i rixin ja jun ajsamajeel nkoji ja rajawaxiik, q'etooj, rub'eeyaal naa'ooj k'in nelasax to ja mookaaj xtikepaj rii ruuwach kani' pa Rub'eeyaal Tzii.

Kani' chi re jar aq'oom, samajib'al rixin xamaliil, tz'atab'al xamaliil, ya'akaxlan aq'omab'al, rub'eeyaal kixin ak'aalaa', samajib'al rixin tz'atoj xamaliil k'in samajib'al kani' junaan rixiin ja tz'umaaj te'eej, ja rajawaxiik ja julee' naquun ri', ja rucholajilil rixin ja pajooj rii'iil k'in k'utuuneem nb'an k'a rumaal mookaaj ja nek'utuni, ntz'at rumaal ja Chituy Tz'atoj Xamaliil k'in Aq'omab'al Jaay ruk'iin ja Mookaaj K'amoj B'eyoomaal Amaq' nkekoj k'a ja k'o chi paam ja Rub'eeyaal rixin Ruk'uwaxiik Xamaliil rixin Aq'omab'al k'in Naquun rixin Aq'oom, toq nb'ix chajiineem, ajninaq k'in utziil.

Xa jutiij xb'ani ja rucholajilil, utz nb'an chik ja julee' naa'ooj chi ri':

1. Ja mookaaj ne'ajob'eni nkeeb'an k'a jun rejtal ijqale'm chi re jun ajsamajeel q'anij rojtaq, jun junaal chi ke ja mookaaj, cha nya'i ja naa'ooj rixin jaa wa' rub'eeyaal ri'. Chi re ja rejtal ijqale'm

nya'i rixin ja jun ajsamajeel nkoji ja rajawaxiik, q'etooj, rub'eeyaal naa'ooj k'in nelasax to ja mookaaj xtikepaj rij ruuwach kani' pa Rub'eeyaal Tziji.

2. Xa jutiij xk'am opoon ja naa'ooj, ja Chituy Puwaqiil Amaq', ruk'iin mookaaj rixin ajna'ojiil q'etol tzii, nuuya' na jun naa'ooj pa rub'eeyaal rumaal ja rucholajiiil k'ooli rixin pajooneem.
3. Xch'ob'i ja naa'ooj rixin rub'eeyaal, ja mookaaj nkijob'eej nkib'ij na k'a ja tzijooneem, ntz'ijb'ax to, ja rucholajiiil rixiin ja nim peyooneem nb'ani, cha nk'isi ja rucholajiiil rixiin peyooneem, nkiq'axaj k'a ronojeel wuuj chi re Mookaaj K'amoj B'eyoomaal Amaq'.
4. Xa jutiij xk'am opoon ja wuuj, ja Mookaaj K'amoj B'eyoomaal Amaq' utz nq'axaaj owi ma tiq'axaj ja rucholajiiil, chi paam jo'oo' q'iiij (5) rixin saamaaj, b'aar nb'ij wi' ronojeel ja k'o chi paam Rub'eeyaal Tziji, nya' kan k'a rutz'ijb'axiik.

Toq k'a ma tiq'axi, ja rub'ixiik q'anij k'o to chi paam naq rub'eeyaal, chi paam ka'i' q'iiij (2) rixin saamaaj rumaal ja naa'ooj xya'taji, ja Mookaaj K'amoj B'eyoomaal Amaq' nmelosaxto chi ke ja mookaaj ronojeel ja keewuuj k'in nkik'utuuj jutiij chik ja rub'aniik ja rucholajiiil nk'u'xlax k'a ja naa'ooj ja xya' chi paam ja wuuj. Jar ee k'amol taq b'eey nkik'utuuj, ja rucholajiiil ja xchomarisaaj qaaj Mookaaj K'amoj B'eyoomaal Amaq', nb'ixi owi nk'axi ja naa'ooj rixin ja rucholajiiil, nmeloxi ja cholawuuj chi re ja Mookaaj K'amoj B'eyoomaal Amaq', jaa' k'o jo'oo' q'iiij (5) rixin saamaaj nuub'anto, utz nq'axaaj owi nuuchuup ja rucholajiiil.

d) Sik'iineem: ja sik'iineem nb'ajn chi rij jun saamaaj nyaataj rutzijoxiik chi ke konojeel ja ruwinaqiil tinaamit, jani' ja nuuchol ja wuuj rixin sik'iineem. Ja ruq'alajisaxiik k'in rutzijoxiik ja sik'iineem, nb'anataji ja jani' rub'eeyaal ja k'o chi paam ja rutzijoxiik ja rukowil tzii.

e) To'oneel. Jar Ajchituy Ajpuwaq nuuya' rutajikiil jun to'oneel rixin kanon saamaaj, jaari' ja nb'anowi ja chajiineem chi rij wuuj; chaqajaa' nuuto' ja nechojmiini ja wuuj, k'in keeri' nb'ajn chi re ja runujkiik jani' ja nrjob'eej ja mookaaj nuk'ul wuuj.

f) Rumojliik: jar Ajchituy Ajpuwaq, ja mookaaj rixin molol ruuchii' ja wuuj rixin amaq'', nuuk'am eel rucholaajiiil pa taq kematz'ijb' ja naquun, nuumol ruuchii' ja naquun, ja nokisaxi q'iiij q'iiij ja nk'aatzin chi re ja tinaamit, k'in ja winaqarisab'ex saamaaj. Chi paam ari' wuuj rajawaxiik nmojl ruuchii' ja nk'aatzini. K'in rajawaxiik nruk'aaj ja k'utb'al rixiin ja wuuj, rub'eyaliil, rajilaal ja saamaaj nb'anataji, nk'aatzin k'a nq'alajisax chi keewach ja mookaaj ja k'o chi paam ja ch'utatziiij 1 rixiin awa' rukowil tzii.

g) Ruq'alajisaxiik rajilaal: Ja mookaaj rixin molol ruuchii' ja wuuj rixin amaq', ja toq yatajinaq chik rub'iixiik ja rutzijoxiik samaaj, rajawaxiik chi nuk'uutuuj ja rajilaal chi re ja molol ruuchii' naquun ja jani' chi re ja – INE – jani' ja k'o chi paam ja ch'utatziiij 8 rixiin awa' rukowil tzii ri'. Ja toq k'o chik ja rajilaal, ja mookaaj rixin molol ruuchii' ja wuuj rixin amaq'' nuuya' rutzijoxiik pa LOQ'B'AL NAQUUN (GUATECOMPRAS) aja rajilaal ja naquun, k'in nuuya' rutzijoxiik chi ke ja mookaaj. Jani' chi re ja naquun ja tilitaji ja raqjilaal chi paam ja Molb'al ruuchii' taq naquun, - INE – k'in ma ti q'a'x chi rij ja jo'oo' q'iiij nyaataj wi' rutzijoxiik, jani' ja nuuchol ja waqxaqii' ch'utatziiij rixiin awa' rukowil chi'aaj ri', nk'aatzin chi ke ja mookaaj ja nekanpni ja rajilaal ja naquun, ja k'a toq k'o chik rajilaal ja naquun ja mookaaj rixin molb'al naquun INE nuuya' rub'iixiik chi re ja mookaaj rixin molol ruuchii' ja wuuj rixin amaq' ja rajilaal ja naquun.

h) Jachoj naquun: ja mookaaj ja nya'owi ja naquun pa jutz'iit owi chi ronojeel, jani' nuuchol ja julee' ch'utatziiij ri' 28, 33 y 34 rixiin awa' rub'eeyaal tzii, k'in k'ooli nilitaji ja rub'eeyaal chi paam ja nuk'un wuuj.

Ja mookaaj ja nenik'ooni ja naquun, qas rajawaxiik nkeekoj ja rajilaal ja naquun yatajinaq chi paam ja peraaj tzijooneem xyaataj kaan ajsik.

Ja mookaaj ja nenik'ooni ja naquun utz nekeekoj oxii' winaqii' chi paam ja neya'owi ja naquun, ja b'aar nyaataj wi' waqxaqii' ruub'ii' ja naquun, xar waari' ja nko'ji ja ko'koj rajilaal ja naquun, k'in chaqajaa' q'axinaq ta ja rajilaal ja naquun ruk'iin k'in ma ki ta jotoli ja rajilaal ja naquun pa (3%) chi ruuwach ja qas qajinaq rajilaal. Ja wi ee k'o oxii' winaqii' nek'ayiini ja naquun k'in xa juunaam ja rajil nkeeya' wi', jar ee pachi ruuwach owi ja netz'atowi rajilaal ja naquun, ee je'ee' necha'owi naq njachowi ja naquun owi naq nb'anowi ja saamaaj, ja k'a wi ee k'o oxii' ja qajinaq ja rajilaal ja naquun kuk'iin , ja ne'okisaxi jar ee oxii' ja ko'koj nek'ayin wi'.

Ja ruya'iik ja naquun nlojq'i qas rajawaxiik nb'ajni ja jani' tzijb'atal chi paam ja ch'utatzii 36 rixiin awa' rub'eeyaal tzii. Ja toq nyaataji ja naquun ja nimalaj k'amol b'eeey rixiin ja chajil saamaaj k'in ja nuk'ul rub'eeyaal tz'ijb'an saamaaj, nb'anataji ruka'muluxiik ja ya'oj taq naquun ja jani' nuuchol chi paam ja ch'utatzii 100 k'in 101 rixiin awa' rub'eeyaal tzii ri', k'in nyaataj rucholaajil ja jani' tz'ijb'atal chi paam ja rub'eeyaal tzii rixiin awa' chojmiineem ri'.

Ja mookaaj ma ti kowiini nuub'an ja yatajinaq rub'eeyaal naquun, ja wi ma pa rajilaal ta nyaataj wi' ja naquun kumaal ja k'amol taq b'eeey rixiin ja – INE- jani' ja nuuchol ja ch'utatzii 8 rixiin jaa wa' rub'eeyaal tzii.

Chaqajalaal ma tib'ajni ja tz'ijb'aaneem rixiin ja rub'eeyaal tz'ijb'aaneem saamaaj, owi chaqajalaal nb'anataj rutzijoxiik ja naquun jani' ja najoxi jun (3%) ja rajilaal ja nkanoxi, xa k'a rumaal ari' nkanox rub'eeyaal ja naquun.

i) Chojmin saamaaj; ja chojmin rub'eeyaal saamaaj qas rajawaxiik nb'anataji rumaal ja Chituy rajib'al Puwaqiiil k'in ja nb'anowi ja rub'eeyaal saamaaj, k'in ja nimalaj k'amol b'eeey nb'anowi ronojeel ja saamaaj, ja k'a wi k'o juun nb'anowi ja saamaaj jani' ja k'o chi paam ja lajuuj q'ii (10%) ja jani' ja nuuchol ja ja rub'eejaal tzii kin ch'utatzii 101 awa' ch'utatzii.

Ja ruya'iik ja naquun qas rajawaxiik nyaatj rub'eeyaal rumaal ja nimaq taq k'amol taq b'eeey, k'in ja chajil rub'eeyoomaal ja tinaamit, jani' ja k'o chi paam ja rub'eeyaal tzii 48, k'in nyaataj rub'eeyaal jani' ja chojmitali.

Ja rutz'ijb'axiik rub'eeyaal saamaaj nyaataj rub'eeyaal pa ramaajii rixin rub'eeyaal chojmiineem, xar waari' ma tiq'a'x chi riij ja ka'i' juunaa', ja k'a wi nyaataj chik jun ramaaj chi riij ja saamaaj ma tiq'a'x chi riij chik ju juunaa'

j) Ja toq ma tib'anataji: ja toq ma tijb'ajni rub'eeyaal ja saamaaj, ajninaq nyalo'x rub'iixiik chi ke jar ee pa'l chi riij, chi utz naq chi re ma xyaataj ta rub'eeyaal ja naquun.

Ja k'a wi k'o ruchoolaaj ja naquun naq chi re ma xb'ajnta ja rub'eyaal, utz nlojq'i ja naquun ja ma k'o rucholaajil chi paam ja wuuj rixin saamaaj, xar waari' qas rajawaxiik ja jani' k'o chi paam ja rukowil tziij.

Xa naq ta chi re ja xtzijox kaan ajsik, rajawaxiik nq'axaxi ja wuuj chi re ja mookaaj rixin molol ruuchii' ja wuuj rixin Amaq' ja k'o pa ruuq'a' ja Chituy Ajpuq, chi utz k'a nuuq'at tziij ja jani' ja k'o chi paam ja rukowil tziij.

Ja wi ma xb'anataj ta jun utzilaj nuk'un saamaaj, ajninaq nq'axax chi re ja mookaaj ja nchajiini rub'eeyaal ja naquun, nutz'at naq chi re ma xb'anataj ta, k'in nuuya' rub'eeyaal ja jani' ja tz'ijb'atal chi paam ja kanob'al saamaaj, k'in nuujach pa ruuq'a' ja molol ruuchii' ja wuuj rixin Amaq' ja wi k'o ruk'ayeewaal, nq'axax chi re k'in nuutz'at nusakij rij ruuwach ja kanob'al saamaaj jar elenaq rub'iixiik.

Ja rupoqonaal ja nyaataj chi re jun winaq ja ma xuub'an ta chi utz ja nuk'uj wuuj, rajawaxiik nq'alajisaxi chuwach ja neya'owi ja naquun jani' chi re ja GUATECOMPRAS

k) Rusalajixiik: ja toq nmajtaj rusalajixiik ja nuk'un saamaaj ja q'alajisaan rutzijoxiik pa tinaamit qas rajawaxiik nb'ajni ja rub'eyalil ja jani' nuuchol ja ch'utatzii, nkeeb'an juun ja mookaaj ja netz'atowi, chi utz nsakix rij ruuwach ja nlojq'i, k'in la qas jawaari' nya' chi re jar ajloq'ool, ja wuuj ja tz'ijb'atal wi' ja looq'ooj qas nk'aatziini ninik'oxi ja qatzii chi xyaataj rub'eeyaal ja naquun, ja nuk'un naa'ooj chi ruuwach wuuj ja rub'anoon ja nisamaj chi rij k'asleemaal, ja mookaaj nesamaj chi rij qas rajawaxiik chi nikiniik'ooj ja wi xyaataj rub'eeyaal ja naquun, ja k'a wi ma xyaataj ta rub'eeyaal nq'axax pa ruuq'a' ja mookaaj rixin moloj ruuchii' ja wuuj rixin Amaq' chi utz k'a nuutz'at k'in nuupaj rij ruuwach ja xb'anataji chi rij ja naquun xsamajixi, chi utz k'a nchajix ruk'asleemaal ja winaq ja nkajowi jar aq'omab'al taq ri'iiil, jaari' mookaaj nk'aatziini necha'i jani' chi ke ja mookaaj nimaq kijqale'n, mookaaj rixin taq tinaamit, xar waari' ja Chituy Aq'omaaneel nk'amow keeb'eey.

l) Ch'a'ojib'al: Jar ee pa'l chi rij ja saamaaj ja xtzijox qaaj chi paam ja ch'utatzii 9 ja k'o chi paam ja rukowil chi'aaj, ma ti keetoj ja naquun ja wi xa juunaam owi nimaq rajilaal ja yo'oon rutzijoxiik chi paam q'alajisaaneem, keeri chaqajaa' ja loq'oj naquun ja q'alajisaan, ja wi ma tikinimaj tziij jar ee pa'l chi rij ja tojooneem, keemajk k'a je'ee' ari' ja wi ma utz ta neeli ja naquun.

m) Q'alajisaaneem: ronojeel ja naquun ja najob'exi nlojq'i k'in ya'oon rutzijoxiik, rajawaxiik chi nq'ajisaxi chi paam ja GUATECOMPRAS, k'in nb'anataji pa lajuuj q'ii, k'in nuumaj eel chi paam ja q'ii toq nyaataji ja saamaaj chi re ja winaq.

Ch'utatzii 47. (k'axtajinaq pa k'isb'al tasatzijoooneem rixiin ja ch'utatzii 11 rixiin ja rukowil tziij 46-2026 ja k'o pa ruuq'a' jar Amaq'iil Iximuleew). Rutz'ijb'axiik saamaaj. Ja rutz'ijb'axiik saamaaj ja nb'ajni ja jani' ja k'o chi paam ja rub'eeyaal tziij, nb'anataji pa lajuuj q'ii (10) k'in nuumaj eel ja toq nyaataj rutzijoxiik ja saamaaj chi ruuwach wuuj, ma nan k'a ma k'o ta ruchojq'ab'il naa'ooj ruk'aan. Ja winaq pa'l chi rij utz nuub'an ja rutz'ijb'axiik saamaaj, ja yatajinaq chi ke ja k'amol taq b'eey ja neb'ano ja saamaaj.

Ja toq ntz'ijb'axi jun saamaaj kuk'iin ja mookaaj ja kiyonon kii' jani' chi ke ja q'atb'al taq tziij pa taq tinaamit, nkeeya' rub'eeyaal jani' ja nub'ii ja rub'eyalil tziij, owi nkeekoja ja k'o chi paam ja wuuj rixin

junamin naa'ooj rixiin ja q'atb'al tziij, ma ti keekoj k'aari' ja k'o chi paam ja najb'eey tasatzijoooneem rixiin awa' ch'utatzij ri'.

Ja toq nb'anataji jun chojmiineem kuk'iin ja mookaaj rixiin ja nimajaay rixin k'amol taq b'eey, netz'ijb'ax rumaal jar Ajtz'ijb', k'in nuuya' chi ke jar ijqalen chi utz k'a nkeeb'an ja nk'aatzin chi ke ja mookaaj xenaatax qaaj.

Ja toq nb'ajn jun chojmiineem ruk'iin ja chapob'alil k'asleemaal, cha'ol taq k'amol b'eey k'in ruuwi' q'atol taq tziij, ja tz'ijb'an rub'eeyaal saamaaj nyataj rucholaajiiil kumaal ja k'amol taq b'eey rixiin ja mokaajiiil, jaari' ajsamajeelaa' utz nkeeya' jar ijqale'maal chi ke julee' winaqii' chik chi utz k'a nkeeb'an ja nuk'uj saamaaj chi ruuwach wuuj, k'in nkeeb'an ja jani' ja rucholaajiiil jar ijqale'n.

Ch'utatzij 48. Ruq'iijool saamaaj. Ja tz'ijb'an rub'eeyaal saamaaj ja nutziijooj ja ch'utatzij xtzijox kaan ajsik, nyaataj ruq'iijool kumaal ja k'amol taq b'eey ja jani' nutziijooj ja ch'utatzij 9 ja k'o chi paam ja rub'eeyaal tziij, owi ja nuuk'am rii' ruk'iin ja naa'ooj. Ja toq nyaataj jun tz'ijb'an rub'eeyaal saamaaj kuk'iin ja chapob'al k'asleemaal, xa k'a rumaal ari' nyaataj ruq'iijool kumaal ja netoowi ja mookaaj rixiin ja ruuwi' q'atol tziij.

Ch'utatzij 49. Rub'anatajiik tz'ijb'an rub'eeyaal saamaaj. Ja tz'ijb'an rub'eeyaal saamaaj rajawaxiik chi nyaataj chi ruuwach rejtaal wuuj rixiin ja mookaaj, owi chi ruuwach saqawuuj, xar waari' nyaataj rejtalij. Ja toq ntz'ijb'ax chi ruuwach wuuj, rajawaxiik nko'ji ja wuuj rixin ruchojq'ab'al naa'ooj ja ya'oon rumaal ja k'amol b'eey rixin champoomaal, chaqajaa' utz nyaataj ruchojq'aaq' rumaal jun ajto'oneel, xar waari' ma ja ta jar Amaq' ntojowi jar ajto'oneel.

Ch'utatzij 50. (k'axtajinaq rumaal ja ch'utatzij 4 rixiin ja rukowil tziij 34-2001 rixiin jar Amaq'il Iximuleew). sajchik tz'ijb'an rub'eeyaal saamaal. Ja toq jun naquun nk'ayixi, jun b'anoj saamaaj utz ma tib'ajni ja rutz'ijb'axiik chi ruuwach wuuj ja rub'eeyaal saamaaj, xar waari' ma ki nq'a'x chi riij ja puwaqiiil (Q.100,000.00) cahaqajaa' qas rajawaxiik nmojl chi ruuwach wuuj ja naa'ooj ja nb'anataj chi riij ja loq'ooj.

Ch'utatzij 51. (k'axtajinaq rumaal ja ch'utatzij 12 rixiin ja rukowil tziij 46-2016 k'in ch'utatzij 24, rukowil chi'aaj 9-2015, chi ka'i' elenaq to ruk'iin jar Amaq'il Iximuleew). Runimarisaxiik chojmin naa'ooj. Ja toq nuk'uutuuj chi ninimarisax ramaaj chi rub'ajniik ja saamaaj, owi chi rujajchiik jun naquun ja nlojq'i, xa tuijij (1) nb'anataji, xar waari' ma tiq'a'x chi riij ja ramaaj ja yatajinaq ta najb'eey, nb'anataji ja runimarisaxiik ramaaj ja toq qatzij chi nk'aatziini, ja k'a wi xya'i ja nimarisan ramaaj, ajninaq nmajtaj runujk'iik ja wuuj rixin ja b'anoj saamaaj ja jani' yatajinaq rutzijoxiik chi paam ja rub'eyal tziij.

Ja cholb'al rub'eeyaal tz'ijb'an saamaaj rixin Amaq', jaa ri' nya'owi rub'eeyaal naq nb'ajn chi re ja runimarisaxiik ja ramajiiil saamaaj, k'in netzijooni chi ee ka'i' ruk'iin jar ajsamajeel k'in ja rajaw saamaaj.

Ch'utatzij 52. Ruk'iyarisaxiik rupuwaqaal saamaaj. Ja toq njoete' rajilaal ja naquun ja nko'j chi paam jun saamaaj utz njotob'a'xi ja rajilaal ja jani' ch'ob'oon to najb'eeey, xar waari' xa jun (20%) njote' chi rij ja rajilaal ya'oon to qas najb'eeey, rumaal chi keeri' ja nutzijooj ja rub'eeyaal tzij. chi utz k'a nb'anataji nb'ajni ja julee' nuk'uuneem ri': rusamajixiik ja k'exooj rajilaal naquun, runujk'iik naa'ooj chi ruuwach wuuj rixiin ja saamaaj, jee' k'a ja k'amol taq b'eeey neb'iini ja wi nb'anataji ja naquun owi ma kan ta, ja toq njote' ja k'axooj rajilaal ja saamaaj pa jun 40% nb'ajn chik na jun tziyb'an rub'eeyaal saamaaj, ronojeel k'a ja nb'anataji ninimaxi ja tz'ijb'atal chi ruuwach wuuj rixiin awa' rub'eeyaal tzij.

Ja rajilaal ja k'exooj ja nilitaj chi paam awa' ruchojq'ab'al taq tzij ri' jani' ja k'o chi paam jaa wa' rub'eeyaal tzij, ja tojooneem nb'ajni rumaal chi jotol rajilaal ja naquun, ma tiko'j chi paam awa' tzijooneem ja nuub'an jaa wa' ch'utatzij ri'.

Ch'utatzij 53. Ruukaab' to'oneelaa'. Ja yatajinaq wi' najb'eeey ja saamaaj, nkowiini nuuya' tz'iit ja saamaaj chi ke julee' ajto'oneelaa' chik, xar waari' nyaataj na rub'iixiik chi re chi ruuwach wuuj rumaal ja raajaaw saamaaj owi k'amol b'eeey rixin jun saamaaj. Ja ruukaab' taq winaqii' ja nekanoxi chi to'oneem, rajawaxiik nkitz'ijb'aj keeb'ii' chi paam ja mookaaj rixiin ajsamajeelaa', k'in ma ki ta ch'a'ooj rij kijqale'n ja jani' nrajob'eeey awa' rub'eeyaal tzij ri'.

Ch'utatzij 54. (k'axtajinaq rumaal ja ch'utatzij 14 rixiin ja rukowil tzij 27-2009 rixiin jar Amaq'il Iximuleew). Ruq'alajisaxiik ja rusajchiik puwaq rixin tinaamit k'in julee' saamaaj chik. Konojeel ja mookaaj jar ee k'o pa taq tinaamit ja nkeesach rupuwaqiiil tinaamit, rajawaxiik nkeeya' rutzijoxiik chi paam ja GUATECOMPRAS, ronojeel k'a ja looq'ooj, kanon ajsamajeelaa' owi nkeeloq' julee' naquun chik k'in nq'a'x chi rij ja rajilaal ja naquun ja jani' nuuya' rutzijoxiik awa' rub'eeyaal tzij ri', xa k'a rumaal ari' qas rajawaxiik nyaataj ruq'alajisaxiik chi ruuwach wuuj: rucholaajiiil ja saamaaj nb'anataji, naa'ooj rixin runik'oxiik owi rulaq'uxiik ja saamaaj, nb'ajn ak'axaaneem chi rij ja majoon rusamajixiik, k'in nchojli jani' b'enaq ja saamaaj, nq'alajisax keeb'ii' ja neto'ooni, wuuj rixin ya'oj saamaaj k'in tz'ijb'an rub'eeyaal saamaaj, keeri' chaqajaa' qas rajawaxiik nko'j julee' naa'ooj chik ja nuuk'am rii' ruk'iin ja rusakixiik k'in ruq'alajisaxiik, chi utz k'a nkojtaqii ja tinaamit.

Ja Chajil Rub'eyoomaal Amaq' rajawaxiik nutz'elawachiiij ronojeel ja nchojmixi k'in ronojeel ja tz'ijb'an rub'eeyaal saamaaj jani' ja k'o chi paam awa' ch'utatzij, chi utz k'a nyaataj ruchojq'aaq' ja nchojmixi, rajawaxiik nq'alajisax chi ruuwach ja Chajil Rub'eyoomaal Amaq'

Ja wi nilitaj jun ruk'ayeewaal chi rij ja rusamajixiik ja naquun, ja Chajil Rub'eyoomaal Amaq' rajawaxiik nuub'an ja tzujuuneem chi keewach jar ee pa'l chi rij, xar waari' nk'i's na ronojeel ja laq'uuneem.

Ja toq nyaataji ja loq'oj taq naquun chi ke jar ee pa'l chi rij, rajawaxiik ninik'oxi ja tz'ijb'atal chi paam ja ch'utatzij 43 ja k'o chi paam awa' rub'eeyaal tzij ri'.

Ja chi paam ja tz'ijb'an rub'eeyaal saamaaj k'in julee' junamin naa'ooj chik ja nkeeb'an ja mookaaj jani' ja nuucho awa' rub'eeyaal tzij, xar waari' ma ki ta ne'el chi rij jar utzilaj ruchojmixiik, k'in qas rajawaxiik nq'alajisax chi paam ja GUATECOMPRAS ronojeel ja nkichojmiiij, ja rub'eeyaal saamaaj nilitaj k'a chi paam awa' rub'eeyaal utzilaj taq saamaaj ri'.

Ch'utatzij 54. Bis. (Tz'aab'iin rumaal ja ch'utatzij 25 rixiin ja rukowil tzij 9-2015 k'axtajinaq chi paam ja najb'eey tasatzijoneem rumaal ja ch'utatzij 13 rixiin rukowil tzij 46-2016, chi ka'i' k'o chi paam jar Amaq'il Iximuleew). K'axoj rajilaal naquun pa kematz'ijb'. Ja k'axoj rajilaal naquun pa kematz'ijb', jaari' ja nq'alajin chi ruuwach tinaamit k'in chaqajaa' rixin tinaamit, b'ano taq saamaaj ja q'atalat ruramaajil, naquun ja junuumaan rajilaal, k'in utz rusamajixiik nb'ajni chaqajaa' ya'oon rub'iixiik pa GUATECOMPRAS, ja b'aar nq'alajisax wi' chi ruuwach tinaamit kumaal jar ee rajaawaal, k'in nkiq'alajisaaj pa kematz'ijb', chaqajaa' nkeekoj ja ramaajil ja yatajinaq rub'eeyaal chi ke, k'in nkeeya' rutzijoxiik chi keewach ja tinaamit ja toq maja'n ti majtaji ja saamaaj, k'in jaari' numajb'ej eel ja rub'eeyaal saamaaj, ja toq nmajtaj eel ma utz ta njob'a'x rajilaaj, k'in nkeek'am owi nkiniimaaj ja ko'koj taq rajilaal ja naquun. Nyaataj k'a ja naquun xar waari' pa ko'koj rajilaal nyaaw'.

Ja rajilaaj tzijoon jaari' ja Moloj Ruuchii' Naquun nya'owi –INE-, k'in nb'anataji ja jani' k'o chi paam ja ch'utatzij 8 k'in ja rub'eeyaal tzij.

Ja K'axoj rajilaal naquun pa kematz'ijb', rajawaxiik nuuya' ruq'iijool ja looq'ooj pa k'iyaal, k'in nuuya' ko'kojilaj taq rajilaal ja naquun k'in ja junuumaan ja rajilaal, jaari' jar ajinanq rulojq'iik nb'ajni.

Ja nekanooni jar ajsamajeelaa' rajawaxiik nuuya' rub'eeyaal ja rub'anatajiik ja saamaaj ja nyaataj rutzijoxiik chi paam k'axoj rajilaal ja naquun pa kematz'ijb'. Chaqajaa' nuuyaa' rucholaajil ja nuk'un taq wuuj rixinn ja chojmiineem nb'ajn chi rij ja looq'ooj, chaqajaa' ntz'ajti chi utz chi ja wuuj nuuya' ta rub'eeyaal nok chik julee' looq'ooj chi paam, ja k'amol taq b'eey je'ee' ee pa'l chi rij ja wi nkeeya' ja naquun owi ma kan ta.

Ja k'axoj rajilaal ja naquun rajawaxiik nyaataj rub'eeyaal ja toq ee k'o ee oxi' ja winaqii' jar ee okinaq chi paam.

Ja mookaaj ja nb'ano wi ja k'ayiineem nuuya' rub'iixiik chi paam ja GUATECOMPRAS ja k'axoj rajilaal ja naquun chi paam ja kematz'ijb', jaari' q'alajisaaneem nb'anataj cho paam 8 q'iij ja toq ma jaan ti majtaji ja rub'eyalil ja k'ayiineem.

Ja rucholaajil nilitaj chi paam ja rub'eeyaal tzij ronojeel ja xtib'anataji chi paam ja looq'ooj.

TANAAJ II RUNIK'OXIIC K'IN RUK'AMARIIC JA K'ISB'AL TAQ SAAMAAJ

Ch'utatzij 55. Runik'oxiik k'in ruk'amariik ja k'isb'al taq saamaaj. Ja toq nb'anataji ja saamaaj, ja winaq ja rajaw saamaaj nuchojmij ja rupuwaqil jar utzilaj saamaaj xb'anataji, owi jun saamaaj chik ja jani' ja k'o chi paam ja tz'ijb'an chi paam rub'eeyaal saamaaj, xa k'a rumaal ari' gas rajawaxiik nyaaw' rub'iixiik chi re ja pa'l chi rij ja saamaaj chi xb'anataji, ja k'a toq nyaataj rub'iixiik npa'e'i ja ramaajil ya'oon chi re ja saamaaj. Ja winaq ja pa'l chi rij nb'eruniik'ooj ja wi qatzij chi xb'anataji, jaari' nik'ooneem nb'anataji pa jo'lajuuj q'iij (15) chi paam ja q'iij rixin nik'ooneem nyaataj rutzijoxiik ja wi xko'ji ja wuuj rixin rub'eeyaal saamaaj, nyaataj k'a ruq'alajisaxiik chi ruuwach wuuj ja wi utz owi ma utz ta xb'ajn chi re, ja k'a wi ma utz ta, nchojmix rumaal ja xb'ano wi saamaaj, k'aja k'a ari' ja tz'atol saamaaj nuuya' rub'iixiik chi ruuwach wuuj chi ke ja k'amol taq b'eey, k'in pa jo'oo' (5) q'iij necha'i ja winaqii' ja netojowi ronojeel ja xsamajixi, ee oxi' winaqii' ja neto'owi ja nik'ol saamaaj k'in jun ajtajqo'm rixiin ja xb'anowi ja saamaaj.

Ja toq nb'anataji ja saamaaj, ja winaqii' jar ee pa'l chi rij nkeeya' rutz'ijb'axiik chi ruuwach wuuj chi xk'i'si ja saamaaj, ja tz'ijb'aaneem chi ruuwach wuuj nb'anataji pa jo'lajk'al (35) q'iij. Ja wi xtz'ajti chi utz xel kaan ja saamaaj nyaataj k'aari' rutzijoxiik chi ruuwach wuuj, ja k'a wi ma utz ta xeeli, chaqajaa' nyaataj rutzijoxiik chi paam ja wuuj ja ma utz ta.

- a) Ja ruchojmarisaxiik ja saamaaj ja ma utz xeeli, ja winaq xb'ano wi jaa' nchojmin kaan.

- b) Ntz'ajti ja ramaaj nko'j chi riij.
- c) ruchojmarisaxiik ja saamaaj rajawaxiik ntz'ajti ja wi nb'anataj chi paam ja q'iij rixin rutz'ijb'axiik rub'eeyaal saamaaj, owi nko'j chik na julee' q'iij.

Ja toq nyaataj rub'iixiik rumaal ja nik'ol saamaaj, k'in nuuchol chi utz xkeetz'at ja mookaaj jar ee ya'oon chi runik'oxiik ja saamaaj, ja toq keeri' nb'anataji chi jo'oo' (5) q'iij nb'etz'ajt chik jutiiij ja wi utz xeeli ja saamaaj, k'in chaqajaa' nya'i' rutzijoxiik chi ruuwach wuuj. Ja k'isb'al q'iij ja nk'amari ja saamaaj jaari' ja toq nb'ajni ja k'isb'al rub'iixiik chi ruuwach wuuj. Xa k'a rumaal ari' ja k'amol taq b'eey rixiin ja saamaaj rajawaxiik nkichaajiiij ja xsamajixi chi utz k'a ma k'o ta ntz'iilooni.

Ja k'a wi julee' naquun chik, nko'j k'aari' ja jani' k'o chi paam ja ch'utatziiij, k'in ja nko'ji ja nuuk'am riij ruk'iin ja nsamajixi.

Ch'utatziiij 56. Tojooneem. Ja wi utz xeeli ja saamaaj nto'ji pa kajk'al lajuuj (90) q'iij, chi re ja winaq ja xb'anowi ja saamaaj. Chaqajaa' keeri' ja rub'eeyaal chojmin wuuj nb'anataji ja toq nk'amari ja saamaaj k'in ja toq ma ti k'amari.

Ch'utatziiij. 57. Ruq'iijool ja tojooneem. Ja mookaaj jar ee pa'l chi riij ja tojooneem rajawaxiik nkeeb'an ja tojooneem pa kajk'al (90) lajuuj q'iij, ja toq nk'amataj kaan ja saamaaj. Ja wi ma xb'ajn ta ja tojooneem chi paam ja ramaaj xtzijox qaaq, ja winaq ja xb'anowi ja saamaaj utz nuutaq rub'iixiik chi ke ja k'amol taq b'eey chi ma tojoon ta. Jaa wa' mookaaj ri' utz nuub'an ja tojooneem owi ma kan ta chi paam ja iik' ja xopoon wi' rub'iixiik chi ke. Ja k'a wi ma k'o ta rutzijoxiik b'anoon chi ruuwach wuuj ja wi utz nto'ji owi manii', tib'ij k'a tziiij ari' chi nb'ajni ja tojooneem.

TANAAJ III TOJOONEEM

Ch'utatziiij 58. Najb'eysan tojooneem. Ja toq nb'anj jun saamaaj rixin yakoj jaay utz ninajb'eysax jutz'iit ja tojooneem rixin (20%) jaa ri' ja nelesax chi riij ja rajilaal ja saamaaj. Ja jutz'it najb'eysan tojooneem ja nyataji nelesax chi riij ja rajilaal ronojeel ja rajilaal ja saamaaj, xar waari ma tiko'ji ja rajilaal ja nloq'b'exi ja samajib'al ja nko'j chi paam ja saamaaj.

Utz nya' jun najb'eysan tojooj k'in ntz'elawachixi jun (20%) ja toq nb'ajn jun saamaaj, k'in jun (10%) ninajb'eysax chi re ja winaq ja toq nuub'an jun sakin saamaaj. Ja jutz'it ruto'jiik ja saamaaj nb'ajni nelesax chi riij ja rajilaal ja rutz'ijb'axiik rub'eeyaal saamaaj jani' ja tz'ijb'atal chi paam ja rub'eeyaal tziiij. ja toq nb'ajn jun saamaaj ja pa jun tinaamit chik elenaq to wi' ja rupuwoqaal, nb'anataji ja rusajchiik jani' ja k'o chi paam ja rub'eeyaal cholooneem, k'in chaqajaa' ma ti qasaxi ja jani' ja k'o chi paam awa' ch'utatziiij ri'. Ja rajaw saamaaj nuutoj ja najb'eysan rupuwaqaal k'in nb'anataji ja jani' nyaataj rub'eeyaal chi paam awa' tzijoooneem ri'.

ja wi ma rumajoon ta ja saamaaj ja winaq ja tojoon chik wi' ja nayb'eysan tojoj, nuutoj ruuwi' puwaqaal chi re jar Amaq' owi numoolooj ruk'axeel ja puwaq ya'oon chi re.

Ch'utatziiij 59. Rajilaal tojooneem. Ja mookaaj rajaw saamaaj utz nuub'an ja tojooneem panejqaal chi re ja winaq ja nb'anowi ja saamaaj ja wi utz rub'anoon chi re ja ya'oon chi re owi nto'j chi re iik' iik'.

Ch'utatziiij 60. Taqoj samajib'al. Ja saamaaj ja nrajob'eej samajib'al ja nrajob'eej tojooneem pa jun tinaamit chik, jaari' nchojmix ruk'iin ja puwaqajaay rixin Iximuleew. Ja rub'eeyaal tojooneem rajawaxiik ntzijoxi ruk'iin ja nb'anowi ja saamaaj. Ja tojb'al ja puwaqajaay ja nb'anowi ja saamaaj ja ntojowi ja nuchojmib'eey ja wuuj.

Ch'utatziiij 61. K'iy tojooneem rumajk jotoleem rajilaal naquun. Keewa' nb'ajn chi re ruto'jiik ri'

1. Tz'ijb'an rub'eeyaal saamaaj k'in loq'oj taq naquun. Ja nimaq taq k'amol taq b'eey jar ee pa'p chi riij ja saamaaj, ja'ee neche'i nkeeb'an ja tojooneem chi riij ja naquun ja toq njote' rajilaal, ja k'a jutziit puwaq ja nkaanaj kaan nkiq'aaxaj chi re jar Amaq', nb'anataji jaa wa' tojoj ri' ja toq njote' rajilaal ja naquun.
 - a) Samajib'al k'in julee' naquun chik ja nko'j chi paam ja saamaaj nb'ajni;
 - b) Ch'ijch' arab'al taq naquun, chojq'aya', ch'uch'ujarisab'al k'in julee' chik elenaq to chi riij ja tzeb'etzik chojq'ab'iil;
 - c) Ch'ijch'asamajib'al, samajib'al, chojmarisab'al k'in b'intisib'al ch'ijch';
 - d) B'anoj saamaaj, raal tojb'al saamaaj k'in tojooj rixin chajib'al k'asleemaal ja yatajinaq chi paam ja rub'eeyaal tziij.

Ja tojooneem nb'anataji nuuk'am rii' ruk'iin ja ruko'jiik ja watwachiineem ja k'o chi paam ja rub'eeyaal tziij.

2. Loq'oj naquun pa julee' tinaamit chik. Ja toq k'o chi paam ja tz'ijb'an rub'eeyaal saamaaj ja loq'oj taq naquun pa julee' tinaamit chik, ja nimaq taq k'amol b'eey, ja mookaaj ja nraajo' nuub'an ja loq'oj taq naquun, nuuya' rub'eeyaal rumaal chi jotoli rajilaal ja naquun, k'in chaqajaa' rajawaxiik nk'uutu ja wi k'o rutziiil ruk'amoon to chi re ja looq'ooj k'in nilitaj ta chi paam ja tz'ijb'an rub'eeyaal saamaaj, chaqajaa' nk'ujti ja wi k'ooli rujaloon wi' rii' ja rajilaal ja tojooj rumaal ja nb'anowi ja saamaaj. Ja winaq ja ya'oon wi' ja saamaaj qas rajawaxiik nuujach ja wuuj ja b'aar choloon wi' ja rub'eeyaal ja loq'oj taq naquun xb'anataj pa jun tinaamit chik, ja wi k'o rutziiil ruk'amoon to chi re jar Amaq' owi ma k'o ta.

Ch'utatziiij 62. (k'axtajinaq rumaal ja ch'utatziiij 26 rixiin ja rukowil tziij 9-2015 rixiin jar Amaq'il Iximuleew). Ramaaj tojooneem. Ja tojooneem nb'ajn chi re jun saamaaj jar eleneaq to chi riij ja rutz'ijb'axiik rub'eeyaal saamaaj, chi re ja nb'anowi ja saamaaj nb'ajn wi' ja tojooneem, k'in nb'ajni pa junk'al lajuuj (30) q'iij, jaari' nb'ajni ja toq njachataji ja wuuj rumaal ja nb'anowi ja saamaaj.

Xb'anataji ja tojooneem ja toq ntaq chi re ja puwaq ja winaq ja nb'anowi ja saamaaj.

Ja Chituy Ajpuwaq ja nq'alajisaani ja tojooneem chi keewach ja tinaamit, tib'ij tziij chi nuuk'am eel jun rucholaajil ja b'anoon wi ja tojooneem.

Ch'utatziiij 63. Raal puwaq ja toq ma ti b'ajni ja tojooneem pa ruuq'iij. Ja mookaaj jar ee k'o pa ruuq'a' jar Amaq', k'in julee' mookaaj chik ja jani' nuuchol ja ch'utatziiij 1°. Rixiin awa' rub'eeyaal tziij, ja toq nuk'uutuuj ja xb'anowi ja saamaaj raal puwaq rixin tojooneem ja ma xb'ajn ta pa ruuq'iij, rajawaxiik nb'ajni ja jani' nuuchol ja ch'utatziiij 62, k'in nuuchol chi rajawaxiik chi nyaataj ruq'iijool ja nuuchol, ja tojoj raal puwaq rixin tojooneem nelesax chi riij ja ruya'oon ruq'iijool ja jaayapuwaq, k'in chaqajaa' nuuk'am rii' ruk'iin ja tojooneem rixiin ja tz'ijb'an rub'eeyaal saamaaj, k'in nok chi paam ja tojooneem ja nb'ajn chi re ja nb'ano wi ja saamaaj ja wi chaqajalaal nwinaqir ch'a'ooj pa jun q'iij.

RUUB'II' WUUJ V XA JUN TANAAJ TOJB'ALIIL

Ch'utatziiij 64. Chapoj saamaaj. Ja nk'aatziini chi nyataji ja saamaaj rajawaxiik nyaataj opoon ruq'ajtiik ja b'aar nb'ajn wi' jun tojooneem ja nel to chi riij ja (1%) k'in ma tiq'a'x chi riij ja (5%) ja rajilaal ya'oon chi paam ja tz'ijb'an rub'eeyaal saamaaj, jaari' ja nb'ajni toq nmajtaj eel jun saamaaj, k'in nyaataj ruchojq'ab'iil ramaajil pa waqk'al (120) q'iij, xar waari utz ninimarisaxi ruramaajil ja b'anoj saamaaj.

Ch'utatziiij 65. Runimaxiik/rusamajixiik. Chi utz k'a nb'anataji ja saamaaj, ja winaq ja yatajinaq wi' rajawaxiik nuub'an tojooneem chi riij ja saamaaj chi utz nsamajixi ronojeel ja yatajinaq rujikoomaal

chi paam ja rub'eeyaal tziiooneem chi riij ja saamaaj. Ja toq nyajk jun jaay k'in ja wi k'ooli ma utz xeeli, utz nko'ji jaari' puwaq ja nchojmarisab'exe j ama utz ta xeeli.

Ch'utatzij 66. Najb'eysan tojooneem. Ja toq nuuk'am jun najbeysan tojooneem ja nb'anowi ja saamaaj, qas rajawaxiik nuuya' kaan jun naquun pa ruk'axwaach ja puwaq nuuk'am, jani' chi re jun (100%) panejqaal k'a nqa'ji ja ruto'jiik ja najb'eysan puwaq ja toq nuumaj b'ijneem ja saamaaj. Ja rub'eeyaal wuuj nuuchol naq nuub'an nqa'ji ruchojq'aaq' ja najb'eysan puwaq rixin jun saamaaj k'in toq nk'i'si ronojeel ja saamaaj.

Ch'utazij 67. Ruchajixiik saamaaj owi ruchojmarisaxiik. Ja winaq ja ya'oon wi' ja saamaaj nuuk'ol owi nuuyak kaan rupuwaqqaal ja nchojmarisab'exe ja wi k'ooli ma utz neeli, wuqlajuu iik' ntz'ajti ja saamaaj wi utz xeeli, ja k'a wi julee' naquun chik nlooq'i, rajawaxiik nya' ramaaj chi re ja ruchajixiik, ja ruchajixiik ja saamaaj nb'anataji nk'aatziini nk'ojl kaan jun (15%) chi re ronojeel rajilaal ja saamaaj, ja k'a ari' ja qas rajawaxiik toq nya'i ja saamaaj chi re ja winaq.

Ma naan k'a xk'iisi ja ramaaj rixin ruchajixiik ja saamaaj, ja winaq xb'ano wi ja saamaaj jo'oo' juunaa' nuchaajij ja ruk'asleemaal ja saamaaj xuub'an, nuumaj eel ja jo'oo' juunaa' ja toq njachataj kaan ja saamaaj.

Ch'utatzij 68. Tojonib'al. Chi utz k'a nb'ajni ja tojooneem chi re jar Amaq' owi jun mookaaj chik ja nch'akomaj rumaal ja tojooneem, ja ya'oon wi' ja saamaaj nuub'an jun tojooneem owi julee' naquun chik nuuya' kaan ja nuchajib'eej ja saamaaj k'in nuuya' kaan jun (5%) ja nuuya' kaan. Jaawa' tojooneem ri' rajawaxiik nb'ajni ja toq nto'j ja chajib'al saamaaj, najb'eey nb'ajni ja tojooneem ja maja'n ti jajch kaan ja saamaaj.

Ch'utatzij 69. (k'axtajinaq rumaal ja ch'utatzij 27 rixiin ja rukowil tzij 9-2015 rixiin jar Amaq'il Iximuleew). Rub'eyaliil. Ja tojooneem nb'ajni rajawaxiik nyaataj rub'eyaliil chi paam ja nuk'uj wuuj, k'in nb'anataji kumaal ja mookaaj ja utz nkeeb'an jaa wa' saamaaj ri'.

Ja ruramaajil ja tojooneem juunaam ruk'iin ja ramaaj rixin Tz'ijb'an rub'eeyaal saamaaj, ma naan k'a nk'ajxi ja ramaaj rixin saamaaj, awa' tojooneen ri' rixin chajib'al saamaaj, ma tiyaataji ja toq jun utz neeli ja saamaaj,

- a) Ja tojoj saamaaj qas rajawaxiik rumaal chi jaari' nb'anb'exe utz chi re ja saamaaj. Jaawa' niman saamaaj ri' qas nk'aatzin nyaataj rutzijoxiik chi paam ja tz'ijb'an rub'eeyaal saamaaj.
- b) Ja winaq pa'l chi riij qas rajawaxiik nuutz'at ja wi qatzij wi' chi nb'anataji ja rub'eeyaal, ja k'a ma tib'ajni rub'eeyaal nqaaj pa ruk'ayeewaal ja winaq.
- c) Ja winaq ja ya'oon wi' ja saamaaj k'in ma tuub'an ja nuk'uj wuuj rixin tojooneem nyaataj rupoqonaal chi riij k'in nelesax puwaq chi re, k'in nq'ajt ruuwach ja tojooneem chi re.
- d) Ja tojoj ruchajixiik jun saamaaj, qas rajawaxiik nyaataj ruchojq'ab'iil ja jachoj puwaq k'in nb'ixiin pa q'uq'arajil. Ja k'a toq jun naquun nya'i qas rajawaxiik chi nb'ajn jun wuuj ja b'aar nyaataj wi' ruchojq'ab'iil ja naquun nyaataji chi ruchajixiik ja saamaaj. Xar waari' ja winaq ja ya'oon wi' ja saamaaj ja nb'iini naq ja nutojb'eej ja nuchajib'eej rub'anatajiik ja saamaaj.

Ja tojooneem rixin q'atb'al saamaaj qas rajawaxiik nyaataj rutzijoxiik chi paam ja GUATECOMPRAS. Ja mookaaj jar ee pa'l chi riiq qas rajawaxiik nkeetz'at ja wi qatziiq wi' ja xyaataj rub'iixik ja kani' nuuchol chi paam ja ch'utatziiq 10 rixiin awa' rub'eeyaal tziij. Ja winaqii' ja xeya'owi ja saamaaj, qas rajawaxiik nkeetz'at ja julee' tojoj chik rixin ruchajixiik ja b'anoj saamaaj ja jani' nuuchol awa' tanaaj ri'.

Ja GUATECOMPRAS nuumol ruuchii' ja tojoj saamaaj b'anoon, k'in chaqajaa' nuumol ruuchii' ja k'utun rusamajixiik saamaaj, k'in ja ruto'jiik.

Ja rub'eeyaal naa'ooj nuuchol naq nb'ajn chi re ja saamaaj ja kani' nilitaj chi paam awa' ch'utatziiq.

Ch'utatziiq 70. Tojon saamaaj. Ja winaq ja ya'oon wi' ja saamaaj qas rajawaxiik nuutoj ja rub'ajniik ja saamaaj, nuutoj chi re puwaq, owi julee' naquun chik nutojb'eej jani' chi re tziyaq ja nuchajib'eey rusamajixiik ja rumajoon rub'ajniik, k'in nuniimaaj ja jani' tz'ijb'atal chi paam ja rub'eeyaal wuuq, k'in jani' ja yatajinaq rutzijoxiik chi paam ja tz'ijb'an rub'eeyaal saamaaj.

RUUB'II' WUUJ VI XAJUUN MOLOJ NAA'OOJ

Ch'utatziiq 71. (K'axtajinaq rumaal ja ch'utatziiq 28 rixiin ja rukowil tziij 9-2015 rixiin jar Amaq'il Iximuleew). Rumojlik ruuchii' ronojeel ja naquun rixin Amaq'. Ja rumojlik ruuchii' ronojeel ja naquun rixiin jar Amaq', chaqajaa' yatajinaq ruk'iin jar Ajchituy Puwaqiil. Ja rusaamaaj jaari' ja nerutz'ijb'aaq ja mookaaj owi winaqii' ja nkaajo' nkeeb'an jun saamaaj rixin Amaq', jaari' ntz'atowi ja winaq ja wi k'o ruraajiil, wi k'o runaa'ooj chi riiq ja saamaaj ja nrajob'eej nuub'an ruk'iin jar Amaq' k'in ja nrajob'eej jar Amaq' chi re ja winaq ja nraajo' nsamaj ruk'iin, jaa ri' nutz'atb'eej ja wi nimaaneel ja winaq chi riiq ja rusaamaaj.

Ja moloj ruuchii' naa'ooj, ja pa'l chi riiq ja ruchajixiik k'in runujk'iik ja naquun ja wi yatajinaq rub'eeyaal ja rutzijoxiik ja rub'eeyaal saamaaj ja rumajoon ja winaq ja rutz'ijb'aj ruub'ii'. Ja rumojliik ja naquun nb'anataji pa kematz'ijb' chi utz k'a nb'antaji ronojeel ja tz'ijb'atal chi paam ja q'alajisan naa'ooj, rixiin ja rukowil tziij 57-2008 rixin Amaq'il Iximuleew.

Ja Chapob'alil k'asleemaal rachib'iil jar Ajchituy Puwaqiil, nkeeya' rub'eeyaal chi ruuwach wuuq ja rumojliik ja naquun, ja b'aar nkeeya' wi' rub'eeyaal ja tojooneem ja nkeeb'an chi ke ja kitz'ijb'an keeb'ii' chi paam ja mookaaj, ja moloj ruuchii' ronojeel ja naquun rixin Amaq', yatajinaq chi re chaqajaa' jar Ajchituy Ajpuwaq chi nuuya' rub'eeyaal ja saamaaj chi keewach jar ajsamajeelaa' rixin tinaamit.

Ch'utatziiq 72. (K'axtajinaq rumaal ja ch'utatziiq 29 rixiin ja rukowil tziij 9-2015 rixiin jar Amaq'il Iximuleew). Rub'anatajiik k'in rusaamaaj ja moloj ruuchii' naquun. Ja molol ruuchii' ja naquun rixin amaq' nuub'an jaa wa ri':

a) Jaa wa' rub'anatajiik ri':

- i. Pa taq kematz'ijb' nb'anataj wi' ja tz'ijb'an b'i'aaj, ruk'ajxiik, runujk'iik k'in ruchujpiik;
- ii. Pa taq wuuq k'in kematz'ij nq'alajin wi' ja tz'ijb'an b'i'aaj, k'in nb'ajni ja k'o chi paam ja wuuq rixin tz'ijb'an b'i'aaj. Ja q'ijlooneem nuub'an ja tz'ijb'al b'i'aaj pa kematz'ijb' nuub'an wi';
- iii. atajinaq rucholaajiil pa taq wujaketz'ijb'.

- iv. Nchojmarisaxi pa rub'eeyaal kematz'ijb';
- v. Nb'ajn jun nimalaj ruchajixiik chi paam ja q'ijlooneem rixin tzijoooneemakematz'ijb', k'in chaqajaa' nok chi paam ja rub'eeyaal tz'ijb'an b'i'aaj.
- vi. Ya'oj rutzijoxiik ja naquun k'o pa keeq'a', chajin rub'eyoomaal ja winaq, tz'ijb'an kib'ajnikiil ja winaqii', tz'ijb'an kajilab'aal winaqii', tz'ijb'an keeb'ii' kichojq'ab'al winaqii, nuk'uj keeb'ii' mokaajil, moloj rub'eyoomaal tinaamit, mookaaj to'b'al k'asleemaal, mookaaj cha'b'al k'amol taq b'eey, mookaaj chajib'al rub'eyoomaal tinaamit, mookaaj Ajchituy jar ee k'o pa ruuq'a' jar Amaq', k'in konojeel ja mookaaj jar ee k'o pa ruuq'a' nkeeb'an juun kuk'iin julee' mookaaj chik, k'in xa juun nkeeb'an chi re ja kinaa'ooj, xar waari' ma ti keeq'at ruuwach ja: tz'ijb'an ruub'ii' ja naquun k'o pa keeq'a',
- vii. Yatajinaq chi re chi nuuk'am ja tojooneem ja b'antajinaq ja jani' nuuchol ja moloj naquun rixiin ja Amaq'; k'in julee' chik ja nuuk'am rii' ruk'iin ja julee' rub'eeyaal tzijoooneem chik.

b) Jaa wa' kisaamaaj ri':

- i. Tz'atooneem chi rij ja kojtaq ja winaqii' k'in ja kipuwaqaaj ja kitz'ijb'an keeb'ii'. Xa k'a rumaal qas rajawaxiik ntz'ajti ja keewuuj jani' ja kojtaq.
- ii. Q'atoj ruuwach saamaaj ja nkeeb'an ja winaqii' ja jani' nuuchol ja rub'eeyaal tzij ja wi ma ti keeb'an ja k'o chi paam ja tz'ijb'an wuuj.
- iii. Nojtaqixi, nya rub'eeyaal ja wuuj rixin saamaaj;
- iv. Nchojmarisaxi jaruk'ayeewaal naa'ooj ja nyaataj chi paam ja kijqale'maal;
- v. Ya'oj tojb'al iil majk ja k'o chi paam ja ruub'eeyaal tzijoooneem; k'in ,
- vi. K'in julee' chik ja nuuchol jaa wa' rub'eeyaal nuk'un wuuj.

Ch'utatzij 73. (k'axtajinaq rumaal ja ch'utatzij 30 rixiin ja rukowil tzij 9-2015 rixiin jar Amaq'il Iximuleew). Rub'eyaliil. Rutziil ja tz'ijb'al b'i'aaj. Ja tz'ijb'al b'i'aaj rixiin ja molol naquun rixiin jar Amaq' rajawaxiik nuub'an ja julee' utziil ri'.

- a) K'o ta ruuq'a' chi re ja nk'aatzin pa ruk'asleemaal:
- b) Nim rijqale'maal rixin ajtiijaal, k'in lajuuj juunaa' ta rumajoon saamaaj;
- c) Ojtaqiin ta chi utz laj winaq;
- d) Ma ki ta k'o ruumaj chi ruuwach q'atb'al tzij;
- e) K'in juee' chik ja jani' nuub'an jun ajsamajeel rixin tinaamit.

Ja tz'ijb'al b'i'aaj cha'oon rumaal jar Ajchituy Ajpuwaq, k'in k'aqatajinaq jo'oo' juunaa' ja saamaaj chi rij, pa ruyonil nuub'an ja rusaamaaj k'in nuchojmij ruk'iin ja mookaaj rixin rumojliik naquun rixiin jar Amaq. Chaqajaa' ch'a'ooj rij ja wi ma utz ta nuub'an chi re ja rusaamaaj ja k'aqatajinaq chi rij, jani' chi re ja rumojliik ja naquun rixiin jar Amaq', ja k'a toq tjooneem nb'ajn pan ajtiijaal ma tiko'ji ja xnaatax qaaj.

Ch'utatzij 74. (k'axtajinaq rumaal ja ch'utatzij 31 rixiin ja rukowil tzij 9-2015 rixiin jar Amaq'il Iximuleew). Rub'eyaliil. Reeleeem ja tz'ijb'al b'i'aaj. Ja tz'ijb'al b'i'aaj rixiin ja molol naquun rixiin jar Amaq' ja Chituy Ajpuwaq nelesan rixiin ja toq ma utz ta nuub'an chi re ja rusaamaaj k'in toq qajinaq chi paam ja julee' ruk'ayeewaal ri'.

- a) Ja toq q'atatal tzij chi rij ja winaq rixin pa chee', k'in xelenaq to jun ramaaj, ja wi' keeri' rub'anoon ma ti kowin k'aari' nuub'an ja rusaamaaj k'in jar ijqale'n yatajinaq chi re, xa k'a rumaal ari' nelesax chi paam ja rusaamaaj rumaal ja Chituy Ajpuwaq k'in nuucha' ja winaq ja nk'eje kaan chi ruuwach jar ijqale'n;

- b) toq q'alajisaan rumaal jun q'atb'al tziiij chi ma utz nuub'an jun ijgale'n;
- c) Ja toq xa yaawaa' ja ruxamaliil k'in ma ti kowiini nuusil rii' chi rub'ajniik ja rusaamaaj;
- d) Pa jun ruk'ayeewaal ja ch'a'ooj riiij ruuwach, k'in toq ma utz ta rub'anoon chi re tz'ijb'an rub'eeyaal saamaaj rixiin ja moloj ruuchii' naquun rixiin jar Amaq'; k'in,
- e) Toq rutz'ijb'an ruub'ii' pa jun cha'ooneem rixin ijgale'n pa tinaamit.

Ch'utatziiij 75. (k'axtajinaq rumaal ja ch'utatziiij 32 rixiin ja rukowil tziiij 9-2015 rixiin jar Amaq'il Iximuleew). Wuuj rixin tz'ijb'al b'i'aaj. Ja toq ntz'ijb'ax b'i'aaj rajawaxiik nmojl chi paam awa' wuujakematz'ijb' ri'.

- a) Pajoj najb'eyisan naa'ooj chi ruk'amariik jun samaaj
- b) Pajoj najb'eyisan naa'ooj chi b'ajniik jun saamaaj
- c) Pajoj k'ayineelaa'; k'in
- d) Pajoj rub'eeyaal saamaaj

Ja tz'ijb'al b'i'aaj rixiin ja pajoj moloj naquun rixiin jar Amaq' utz nuukoj chik julee' wuuj ja nub'anb'eej ja rutz'ijb'axik b'i'aaj.

Ch'utatziiij 76. Nk'aatziini pa najb'eey k'amoj taq saamaaj. Chi utz k'a nkowiini ja winaq ja nok chi paam ja rub'eeyaal k'utun saamaaj qas rajawaxiik nutz'ijb'aj na ruub'ii' najb'eey chi paam ja k'utun saamaaj. Chaqajaa' nko'ji jaa wa' naa'ooj chi ke ja winaqii' ja ma ee k'o ta chi paam ja jani' nuuchol awa' rub'eeyaal tziiij ri'.

Ma ke kowiini ne'ok chi paam ja tz'ijb'an b'i'aaj ri8xin jun saamaaj ja toq rulach'ab'aan kaan jun saamaaj rixin Amaq', k'in q'alajinaq chi ruuwach ja q'atol taq tziiij.

Ch'utatziiij 77. (k'axtajinaq rumaal ja ch'utatziiij 33 rixiin ja rukowil tziiij 9-2015 chi ka'i' rixiin jar Amaq'il Iximuleew). Rutz'ijb'axik keeb'ii' julee' mookaaj chik rixin julee' tinaamit. Ja mookaaj rixin julee' tinaamit chik utz nkeeb'an ja k'ayineem ja jani' ja k'o chi paam awa' rub'eeyaal tziiij, xar waari' nkitz'ijb'aj na keeb'ii'. Jaari' ja qas nk'aatziini chi utz k'a nekowiini nkeeb'an ja saamaaj ja nkaajo' nb'anataji.

(k'axtajinaq rumaal ja ch'utatziiij 14 rixiin ja rukowil tziiij 46-2016 rixiin jar Amaq'il Iximuleew). Ja winaqii' ja nkeeb'an saamaaj ruk'iin ja Jaay K'olapuwaq rixin Iximuleew, jani' chi ke jar k'iyarisal rajil owi puwaq ja ch'ijch' okinaq.

Ch'utatziiij 78. Tz'ijb'an b'i'aaj owi k'aak'arisaan. Ja k'aak'arisan tz'ijb'an b'i'aaj utz nb'anataji pa taq iik' enero, chaqajaa' utz nb'anataji pa taq xa naq ta iik' rixiin ja jun juunaa'.

Ch'utatziiij 79. Rusamajixiik ja tz'ijb'an b'i'aaj. Tz'ijb'an b'i'aaj owi moloj ruuchii' naquun, nb'anataji ja jani' k'o chi paam ja rub'eeyal wuuj.

RUUB'II' WUUJ VII XA JUN TANAAJ CH'A'OOJ RIIJ K'IN TOJB'ALIIL

Ch'utatziiij 80. (k'axtajinaq rumaal ja ch'utatziiij 34 rixiin ja rukowil tziiij 9-2015 k'in ja ch'utatziiij 15 rukowil tziiij 27-2009, chi ka'i' rixiin Amaq'il Iximuleew) cha'ojib'aliil. Ja nesamaj ruk'iin jar Amaq', ma utz ta nkeeb'an chik jun saamaaj ruk'iin jar Amaq', tib'ij tziiij ma utz ta nkeeb'an ka'i' saamaaj ruk'iin jar Amaq'.

- a) Konojeel ja rajawaxiik chi nkitz'ijb'aj keeb'ii' ja jani' nuuchol jaa wa' rub'eeyaal tziiij k'in ma kib'anoon t aja nk'utux chi ke. Xa k'a rumaal ari' qas rajawaxiik nutz'ijb'aj ruub'ii' chi utz k'a nkowiini nok chi kikojoj ja nek'utuuni ja saamaaj.

Ja toq nb'anataji ja chojmin wuuj rixiin ja winaq ja nkinooni ajsamajeelaa', nelesax kaan ka'i' juunaa' chi paam ja tz'ijb'an b'i'aaj ja jani' nuuchol awa' rub'eeyaal tzii' ri', nqa'j chi kii'j konojeel ja winaqii' ma kilach'ab'aan kisaamaaj ruk'iin jar Amaq', ja winaqii' ja yatajinaq wi' ja saamaaj, netz'ub'ub'a'x kaan ka'i' juunaa' ja toq ma kik'isoon kaan jun saamaaj ruk'iin jar Amaq' owi toq kib'anoon kaan jun ruk'ayeewaal chi re jar Amaq'.

- b) K'in ja ma kib'anoon ta ja tojooneem k'uutuun chi ke, Owi k'o julee' naquun chi ja ma kitojooon ta. Ja toq keeri' ja b'antajinaq, ja nek'amowi ja tojooneem nekowiini nekelesaj kaan chi kikojol ja tz'ijb'an b'i'aaj-
- c) Konojeel ja k'o keek'aas ruk'iin jar aq'ab'al ri'iil –IGSS- ja wi k'ooli ja k'aas jar Aq'omab'al ri'iil IGSS nkowiini nerelesaj kaan.
- d) K'in ja q'atoon tzii' chi kii'j rumaal iil majk kib'anoon, k'in tz'ajpital kik'asleemaal.
- e) Ma ke'ooki ja winaqii' owi mookaaj ja b'anon q'atoj tzii' chi kii'j rumaal chi k'o ruk'ayeewaal kib'anoon chi re ja sachoj puwaq owi b'anoj taq naquu rixin tinaamit, kik'amoon rajil ja ma pa ruub'eey ta, keleq'aan puwaq chi ke julee' tinaamit chik jar ee ulinaq pa lximuleew.
- f) Konojeel jar ajsamajeelaa' rixin tinaamit, k'amol taq b'eey rixin jun mookaaj chik ja jani' k'o chi paam ja ch'utatziij 1 rixiin awa' rub'eeyaal tzi'jooneem ri'. Jaa wa' tzi'jooneem ri' nb'anataj chi ke ja kachajilaal owi kixayilaal jar ee k'o chi paam ja saamaaj. Ma tiko'j k'a awa' q'atooneem chi ke ja nkajob'eej nesamaj chi paam ja rub'eeyaal saamaaj 029 owi 189, owi julee' saamaaj chik ja ma nimalaj ramaaj ta nuuk'am eel.
- g) Ja kach'aalaa kii' kuk'iin jar ajsamajeelaa' rixin tinaamit, k'in ja k'o chi paam ja ch'utatziij 1 rixiin awa' rub'eeyaal tzii', ja toq nb'anataji ja tz'ijb'an rub'eeyaal saamaaj kuk'iin ja winaqii', ma tiko'j k'a chi ke awa' tzii' ja jani' nuucho ja perajil tzii' f) ja xtzijox kaan ajsik.
- h) Jar ee okinaq chi paam ja rub'eeyaal saamaaj rixin moloj taq naquun rixin tinaamit, k'in ja neya'owi wuuj ja nchojl wi' chi nb'anataji ja naquun, necha'owi, nenik'ooni k'in ja neya'owi saamaaj owi nb'anowi tojooneem. jaa wa' cha'ooj riij ruuwach rub'eeyaal saamaaj ri ne'ok chi paam jar ee kach'aalaa jar ajsamajeelaa' rixin tinaamit ja jani' nuuchpl awa' rub'eeyaal tzii'.
- i) Chaqajaa' ne'ok chi paam awa' rub'eeyaal tzii' ri' ja mookaaj ja xekeeto' ja winaqii' q'atol taq tzii', owi xe'ok chi to'oneem rixin cha'oj taq k'amol taq b'eey k'in xkeeya chi ke (Q.30,000.00) pa jun juunaa'.
- j) Ja nejachowi ja naquun rixin Amaq', ja mookaaj ja neb'anowi ja naquun, k'in jar ee jachol taq aq'oom k'in nkeeya' julee' sijpaaneem chi ke ja nesamaj chi paam ja jaay rixin aq'omab'al ri'iil rumaal chi nkeeb'an ja loq'oj aq'oom, chajin taq aq'oom, xa k'a rumaal ari' ja k'o kijqale'n jani' ja xqaachol qaaq, ma utz ta ne'ok chi paam ja jachoj taq naquun ja nk'aatziin chi re jar Amaq'; keeri' chaqajaa' julee' mookaaj chik ja nkeeya' julee' naquun ja ma tuuk'am ri' ruk'iin ja saamaaj, xa k'a rumaal ari' je'ee' ja k'amol taq b'eey neb'iini ja wi nb'anataji ja xcholotaj qaaq.

Ja ramaajil ja yatajinaq rutzijoxiik chi paam awa' ch'utatziij ri' k'in ja k'o chi paam awa' rub'eeyaal naa'ooj, ja winaqii' jar ee k'eyinaq chik chi paam ja mookaaj pa jun 5% rixin b'eyomaliil owi jun nauun chik chi paam ja kab'lajuuj (12) iik' rixin sik'iin rixin moloj ruuchii' naquun rixin tinaamit, k'in xa naq ta chi re ee k'eyinaq wi' ja jani' nuuchol awa' rub'eeyaal tzii' ri'.

Ja nuk'un rub'eeyaal naa'ooj nuuya' ja ramajil k'in nuuchol ja ch'a'ooj riij ja k'o chi paam awa' ch'utatziij ri'.

Ch'utatziiij 81. (K'axtajinaq rumaal ja ch'utatziiij 35 rixiin ja rukowil tziiij 9-2015 chi ka'i' rixiin jar Amaq'il Iximuleew). Jachooneem. Nb'anataji ja jachooneem toq ee k'iy neb'ano ja molol taq naquun chi paam jun mookaaj, chi utz k'a ma ti q'ajt ruuwach jar ojtaqin rajilaal ja naquun.

(K'axtajinaq awa' peraaj tzijooneem rumaal ja ch'utatziiij 41 rixiin ja rukowil tziiij 16-2017 rixiin jar Amaq'il Iximuleew). Jar ajsamajeel rixin tinaamit ja nuujach ja chojmin rajilaal ja naquun nlooq'i nyaataj jun rupoqonaal chi riiij, k'in nelesax chi re jun (2.5%) rajilaal ja majoon ruchojmarisaxiik, ma naan k'a ma b'anoon ta tz'ijb'an rub'eeyaal saamaaj. Ja neb'anowi ja looq'ooj rixiin ja Chituy Ajtijaal ma ke'ok chi paam awa' rub'eeyaal looq'ooj, rumaal chi rixin tzujqunijeem ja nkeeb'an.

Chaqajaa' nqa'j pa ruk'ayeewaal ja njachowi jar ojtaqin rajilaal ja naquun chi paam jun juunaa', k'in nq'a'x chi riiij ja rajilaal ja naquun ja jani' ja nuk'uutuuj jar ojtaqin rajilaal ja naquun.

Jar ajsamajeel ja xuuya' ruuchii' chi re ja jachoj taq loq'oj naquun nqa'j pa jun ruk'ayeewaal, k'in nuutoj chi re puwaqaal jun (5%) k'in nelesax chi riiij ja rajilaal ja majoon ruchojmarisaxiik, k'in ma telesax kaam chi riiij ja rumajoon rusamajixiik chi riiij ja nik'on taq naquun ja yatajinaq chi re ja winaq.

Ch'utatziiij 82. Ja ma tuub'an ja saamaaj. Jar ajsamajeel ja ma tuub'an ja rusaamaaj chi paam ja ramaajil yatajinaq chi re, k'in nel chi riiij ja rub'eeyaal naa'ooj, nqa'j pa jun ruk'ayeewaal k'in nelesax rupuwaal chi re jun (2%) k'in nelesax chi riiij ja majoon ruchojmarisaxiik, k'in ma telesax kaan chi paam ja rusaamaaj, ja wi' keeri' nrajob'eej ja ruk'ayeewaal xqa'j wi'.

Ch'utatziiij 83. (k'axtajinaq rumaal ja ch'utatziiij 15 rixiin ja rukowil tziiij 46-2016 rixiin jar Amaq'il Iximuleew, julee' ruk'ayeewaal chik. Xa naq ta chi ruk'ayeewaal nb'anataj chi riiij jaa wa' rub'eeyaal tziiij owi nuk'un naa'ooj pa wuuj kumaal jar ajsamajeelaa', owi winaqii' ja k'o keeq'a' chi re ne'ok chi paam awa' chojmin saamaaj ri', k'in wi ma utz ta rub'eeyaal nkeeb'an nelesax puwaqaal chi ke jun (0.2 o/oo) k'in nelesax chi riiij ja rajilaal ja saamaaj k'o chi paam ja tz'ijb'an rub'eeyaal saamaaj, k'in ma teeli ja winaq chi riiij julee' rub'eeyaal saamaaj ja yatajinaq chi re.

Ch'utatziiij 84. Elesaneem chi riiij ijqale'maal. Ja yatajinaq wi' ja saamaaj k'in ma tub'anala' chajniim rutz'ijb'axiik k'in rub'eeyaal saamaaj chi paam ja ramaaj ja yatajinaq chi re nq'a'j pa jun ruk'ayeewaal, k'in nelesax kaan jun juunaa' chi riiij ja saamaaj, ja najb'eeey nik'on taq saamaaj ntz'atowi, keeri' chaqajaa' q'anij nb'anataj wi' ja tojooneem rixin saamaaj. Ja k'a wi xqa'j chik jutiiij chi paam ja iil majk ja rub'anoon kaan chik, nelesaxi chi jutiiij chi paam ja tz'ijb'an b'i'aaj.

Ch'utatziiij 85 (K'axtajinaq rumaal ja ch'utatziiij 16 rixiin ja rukowil tziiij 46-2016 rixiin jar Amaq'il Iximuleew). Ja toq ma ti jajch naquun pa ramaajil. Ja toq ma ti jajch jun saamaaj pa ramaajil, tib'ij tziiij ma ti jajchi chi paam ja q'iiij yatajinaq rub'iixiik chi ruuwach wuuj, nk'aj jun tojooneem chi riiij ja winaq rumaal chi ma xuujach ta ja rusaamaaj.

Ja toq nk'ajqi ja tojooneem chi riiij ja winaq, xer nuutoj ja peraaj saamaaj ja ma xuujach ta pa ruuq'iiij, tib'ij tziiij xer ja k'isb'al ruk'ijsiik saamaaj nuutoj.

Ja tojooneem nuub'an ja winaq ja toq ma xuujach ta rusaamaaj pa ruuq'iiij, jaari' juun owi jo'oo' ruk'iyaal saamaaj tojooneem nuub'an, owi julee' naquun chik ja ma xuujach pa ruuq'iiij, xa k'a rumaal ari' nk'aqataji jun tojooneem q'iiij q'iiij chi riiij ja winaq ja ma xuuk'is ta ja saamaaj, k'in chaqajaa' ma tiq'a'x rajilaal ja tojooj chi ruuwach ja rajilaal ja saamaaj.

Ja chi paam ja nuk'un wuuj, nuuchol jaru' nutojb'eej ja winaq k'in nb'anataji ja jani' k'o chi paam awa' rub'eeyaal tziiij.

Ch'utatziiij 86 (K'axtajinaq rumaal ja ch'utatziiij 17 rixiin ja rukowil tziiij 46-2016 rixiin jar Amaq'il Iximuleew). K'axtajik chi riij utz laj saamaaj pa ruk'iyaaal. Ja winaq ja yatajinaq wi' ja saamaaj k'in ma utz ta nuub'an kaan chi re ja saamaaj owi ma tz'aqat ta nuub'an kaan chi re, nk'aqataj jun tojb'aliil chi riij k'in nuutoj ja (100%) ja rajilaal ja saamaaj, konojeel ja mookaaj ja nesamaji k'in yatajinaq ja saamaaj chi ke rumaal jar Amaq' k'in ma tz'aqat ta nkeeb'an kaan chi re ja nkeetoj pa k'iyaaal ja (3 o/oo) jaari' ja nto'j chi re ja chojmisanaq ja saamaaj.

Ch'utatziiij 87. Julee' ijqale'maal chik. Ja tojoj rupoqonaal ja k'o chi paam awa' rub'eeyaal ri', qas rajawaxiik nko'ji ja b'aar ma tiq'ajt wi' ruuwach ja julee' ijqale'maal chik.

Ch'utatziiij 88 (K'axtajinaq rumaal ja ch'utatziiij 18 rixiin ja rukowil tziiij 46-2016 rixiin jar Amaq'il Iximuleew). Ruya'ik tojb'aliil chi re puwaqaal. Ja tojb'al iil majk chi re puwaqaal ja k'o chi paam awa' rub'eeyaal tziiij ri', ja chajil rub'eyoomaal tinaamit ja nq'atow tziiij rachib'iil ja k'ojlib'al puwaq, ja toq jun ajsamajeel rixin tinaamit nqaaj chi paam ja iil majk, ja k'amol b'eey rixiin ja saamaaj ja nq'atow tziiij chi riij jar ajsamajeel, k'in nb'anataji ja jani' k'o chi paam awa' rub'eeyaal tziiij ri'.

(Peraaj taq tziiij tz'aab'iin rumaal ja ch'utatziiij 18 rixiin ja rukowil tziiij 46-2016 rixiin jar Amaq'il Iximuleew). Ja toq nyaataji ja tziiooneem ja jani' k'o chi paam ja ch'utatziiij 99 k'in 100 rixiin awa' rub'eeyaal tziiij ri', k'in ja toq q'alajisaan chi ma k'o ta ruchojq'aaq', k'in ma utz ta nb'anataji, ja winaq ja xb'anowi ja tzujuuneem nqa'j pa jun ruk'ayeewaal k'in nelesax rupuwaal ja (1%) jaari' rajilajiiil saamaaj ja chojmitali, k'in ma ti q'a'x chi riij ja puwaqaal (Q.5,000.00)

RUUB'II' WUUJ VIII XA JUN TANAAJ K'AMOJ RUNAAQUUJ AMAQ' K'IN MOOKAAJ JAR EE K'O PA KIYOONAAAL

Ch'utatziiij 89 (K'axtajinaq rumaal ja ch'utatziiij 1 rixiin ja rukowil tziiij 20-97 k'in ja ch'utatziiij 5 rixiin ja rukowil tziiij 34-2001, chi ka'i' rixiin jar Amaq'il Iximuleew). Rucholaajiiil. Ja k'amoj naquun owi jun xoraal ja k'o pa ruuq'a' jar Amaq' owi julee' mookaaj chik jar ee k'o pa kiyoonaal, jani' chi re ja ruk'ayixik jun naquun, qas rajawaxiik nyaataj rub'iixiik ja rajilaal chi ruuwach ja tinaamit, owi julee' naa'ooj chik ja nsujb'exi ja naquun k'in nyaataj ta pa ruch'ajch'ojiil, k'in chaqajaa' nb'anataj ja tz'ijb'atal chi paam ja rub'eeyaal tziiij k'in ja wuuja nuuchol wi' ja rub'eeyaal q'aaxan naquun pa ruub'ii' chik jun winaq.

Jaa wa' q'axan naquun, qas rajawaxiik ja k'amol taq b'eey neya'owi rub'iixiik naq nb'ajn chi re ja q'axan naquun pa ruub'ii' chik jun winaq, ja wi nb'ajni ja rucholajiiil ja qasan rajil ja naquun k'in wi q'alajisaan chi ruuwach ja tinaamit, owi julee' naa'ooj chik ja nuub'an q'alajisaaneem chi riij ja naquun, ja nya'owi ja naquun, jani chi re julee' k'ayib'al chik rixin ya'oj puwaqiil pa taq tinaamit owi julee' najtil tinaamit chik.

Ch'utatziiij 90 (K'axtajinaq rumaal ja ch'utatziiij 1 rixiin ja rukowil tziiij 20-97 k'in ja ch'utatziiij 6 rixiin ja rukowil tziiij 34-2001, chi ka'i' rixiin jar Amaq'il Iximuleew). K'amooj k'in q'aaxan naquun xoraal rixin Amaq'. Ja k'amoj taq naquun k'in q'aaxan xoraal rixin Amaq' owi rixiin rumokaajiiil ja nesamaji pa kiyoonaal, rajawaxiik nkiwinaqarisaa' jun chojq'ab'al tziiij, k'in je'ee' jar Ajchituy neya'owi ruchojq'aaq', ja wi rixiin jar Amaq', owi je'ee' ja mookaaj ja nesamaj pa kiyoonaal ne'elesaani ja ruchojq'ab'al tziiij, qas rajawaxiik nb'antaji ja julee' naa'ooj ri':

1. Qas rajawaxiik nchojli chi utz jani' rub'eeyaal ja naquun ja nk'amari, ja b'aar nq'alajisax wi' jani' rub'anatajiik k'in la k'o ruwuujaal k'in ja k'amol taq b'eey netz'atowi ja wi nkeek'am k'in nkeemaj ruchojmarisaxiik ja ruwuujaal, k'in chaqajaa' nkeechol chi ruuwach wuuj naq chi re nkaajo' nkeek'am.
2. K'in rajawaxiik nyaataj ruchojq'ab'iil rumaal ja Chituy Ajpuwaq.
3. Nyaataj ta ruq'iijool chi ruuwach wuuj, nyaataj ta rub'eeyaal ruq'axaxiik rumaal ja Chituy Ajpuwaq k'in chaqajaa' nyaataj rub'eyaliil rumaal ja Chituy ja xmajow to runujk'iik ja wuuj.
4. Utz ninataxi: ja wi utz nb'anataji ja nrjob'eej jar Amaq' owi jun mookaaj ja nq'axaani ja naquun pa ruub'ii' chik juun, ja ya'oj saamaaj chi ke winaqii' o wi jun mookaaj ne'oki ja k'o keeq'a' chi re ja xoralil, k'in je'ee' neb'anowi ronojeel runujk'iik ja rub'eeyaal wuuj rixin rajilaal k'in q'alajisaaneem chi ruuwach tinaamit, owi julee' nuk'uuj chik ja nuuk'am rii' ruk'iin ja chojmiineem, ja k'a wi k'o chik na julee' naquun ja qas nk'aatziini, rajawaxiik nya'taj chi paam ja chojmin ya'oj rub'eeyaal wuuj.
5. Ja wi utz nyaataji ja jani' ja nrjob'eej jar Amaq' owi jun mookaaj chik, utz ne'ok chik julee' winaqii' chi rub'ajniik ja saamaaj rixiin jun nimatinaamit chik, chi utz k'a ja ko'koj rajilaal ja naquu, k'in q'alajisaaneem owi jun naa'ooj chik ja xa juunaam nq'alajisataj ta chi paam ja nimatinaamit, k'in ninimax ta rojoneel ja rub'eyaliil naa'ooj rixiin ja k'amoj taq naquun.

Ja mookaaj ja nesamaji pa kiyoonaal k'o chi keewach ronojeel ja rub'eeyaal ja naquun ja k'o chi awa' ch'utatzii, k'in nkeetz'at ja nuumaj nkeekoj k'in ja rub'eeyaal naa'ooj nyaataj rumaal ja nimaq taq k'amol taq b'eey ja nkaajo' nkeeb'an awa' k'amoooneem rixin taq naquun.

Ch'utatzii 91 (K'axtajinaq rumaal ja ch'utatzii 1 rixiin ja rukowil tzii 20-97 k'in ja ch'utatzii 7 rixiin ja rukowil tzii 34-2001, chi ka'i' rixiin jar Amaq'il Iximuleew). Rub'eeyaal ja k'ayin taq naquun. Ja toq nk'ayixi ja naquun rixiin jar Amaq' qas rajawaxiik nb'anataji ja julee' rub'eeyaal taq tzii ri':

1. Je'ee ja q'atol taq tzii ja nkaajo' nkeeka'n ja naquun, utz nkeemaj rusamajixiik ja nuk'uj taq wuuj, ja b'aar nkeeya' wi' rutzijoxiik ja naquun;
2. Nyaataj ta ruuq'iij ja naquun rumaal jar Ajchutuy Ajpuwaq;
3. Nyaataj ta rub'eeyaal nimaq taq naa'ooj rumaal ja mookaaj ja nrjob'eej ja naquun.

Ch'utatzii 92 (K'axtajinaq rumaal ja ch'utatzii 1 rixiin ja rukowil tzii 20-97 k'in ja ch'utatzii 8 rixiin ja rukowil tzii 34-2001, chi ka'i' rixiin jar Amaq'il Iximuleew). Ruq'axaxiik ja naquun ja kojoon chik. Ronojeel ja naquun ja kojoon chik rixiin jar Amaq', utz nyaa' chik chi ke julee' winaqii', k'in pa rajilaal ja nyaataj wi' xar waari' nb'anataji ja tz'ijb'atal chi paam ja ch'utatzii xnaatax kaan.

Ch'utatzii 93. (K'axtajinaq rumaal ja ch'utatzii 1 rixiin ja rukowil tzii 20-97 k'in ja ch'utatzii 9 rixiin ja rukowil tzii 34-2001, chi ka'i' rixiin jar Amaq'il Iximuleew).

- I. Ya'ooj chi ke molajiiil rumaal chi nkeenuk' kii'. Ja toq nelesax eel ja naquun rumaal sipp chi ke molajiiil, nuub'an ja Saqamaq' ja nuniimaaj ja nub'iij jun nimalaj k'amol b'eey, ja nb'anataji ja rejelaal pajoon riij ruuwach rumaal ja Chituy Ajpuwaq owi juun chik wi na nb'anowi, xarwari rajawaxiik nelesax to jun

Rukowil Champomaal rumaal ja Chituy owi ee k'iy Chituy jar ee pa'l chi riij, nruk'aj k'a jaa wa' ri'.

1. Ja ya'ooj naquun rajawaxiik nk'eje'e ja ruwuujal rixin Rukowil Tzii k'in rixin ajilaaneem, ja b'aar nchololox ja naquun xya'taji.
2. Ja rejelaal ja naquun nya'taji k'in jaru' raqan, rub'ajniik, rejelaal k'in julee' rub'ajniik chik na ja samajiineem, chi rajawaxiik chi nq'alajisaxi, juch'uun k'in tojoon.
3. Ja ruwinaqiriik ja molajiiil rajawaxiik nb'anataj chi wach jun tz'ijb'aaneel rojotaq k'in Champomaal k'in nq'axaxi ja ruub'ii' ja naquun xya'taji.
4. Nb'anataji ja onojel rupajb'aliil ja njaqb'ex eel ja molajiiil.
5. Kipa'b'aaxiik ja winaqii' ja nek'eje' kaan chi wach ja molajiiil.
6. Ja toq tz'aqat chik ronojeel ja nuk'uutuuj ja Rukowil Tzii, rajawaxiik k'a ntz'ijb'axi pa Nimalaj Mook rixin K'aayii rixin Nimamaq' k'in chi paam julee' tz'ijb'ajaay chik ja kee ri' nraajo' ja Rukowil Tzii.

Ja toq nya'taji naquun kumal mookaaj kiyonaan kii' owi jachoon rixin Saqamaq', ja Rukowil Champomaal rajawaxiik nelesax to rumaal ja nimalaj k'amol b'eey k'in rajawaxiik wi' nuub'an ja nk'utuxi ja xcholotaj qaaj.

- II. Ya'oj naquun chi ke molajiiil ja q'anij ee k'o chik wi'. Ja toq kee wa' ja naquun ri' kee ri' nb'anataji jani' xcholotaj qaaj, ja ma kee ri' ta ja nruk'aaj ja keewuuj rixin molajiiil k'in rutz'ijb'axiik pa Nimalaj Mook rixin K'aayii rixin Nimamaq' k'in chi paam julee' tz'ijb'ajaay chik na ee pa'l chi riij.

Ch'utatzii 94. (K'axtajinaq rumaal ja ch'utatzii 1 rixiin ja rukowil tzii 20-97 k'in ja ch'utatzii 10 rixiin ja rukowil tzii 34-2001, chi ka'i' rixiin jar Amaq'il Iximuleew). Rub'anatajiik ja saamaaj k'in rub'eeyaal tz'ijb'an saamaaj k'in ruchojmixiik tojb'al rajilaal ja k'amoj taq naquun.

1. Ja toq nk'amar jun naquun k'o pa ruuq'a' jar Amaq' k'in ronojeel ja ruwuujal rixiin ja rub'eeyaal rutz'ijb'axiik saamaaj qas rajawaxiik chi ja winaq ja pa'l chi ruuwach ja tinaamit nuuya' rub'eeyaal ja naquun

Ja toq nk'amar jun naquun rixiin jun mookaaj ja nsamaji pa ruyonaal, tib'ij tzii ma k'o ta pa ruuq'a' jar Amaq', ja rub'eeyaal chojmin naa'ooj rixin wuuj owi rub'eeyaal tz'ijb'an saamaaj, qas rajawaxiik nb'anataj rumaal ja njachowi ja naquun.

2. Ja nb'eqaaj wi' ja rumojliik ja puwaq rixiin ja ya'oj taq naquun ja nok pa ruuq'a'a jar Amaq', owi mookaaj ja nesamaji pa kiyonaal, nyaataj rub'eeyaal chi paam ja rupuwoqiiil rixin Amaq', nb'anataj k'a chi paam ja ramaaj owi juunaa' ja toq nooki ja puwaqiiil rixiin ja k'amoj naquun.

RUUB'II' WUUJ IX XA JUN TANA AJ RUB'E EYAAL TZ'IJB'AN SAAMA AJ K'IN QAJ OJ RUB'EYOOMAAL TINAAMIT.

Ch'utatzii 95. (K'axtajinaq rumaal ja ch'utatzii 1 rixiin ja rukowil tzii 20-97 k'in ja ch'utatzii 11 rixiin ja rukowil tzii 34-2001, chi ka'i' rixiin jar Amaq'il Iximuleew). Qajooneem. Ja nuuchol awa' rub'eeyaal tzii, ja qajoj taq naquun jar Amaq' nuujach pa keeq'a' ja winaqii' chi utz k'a pa keeq'a' nk'eje' wi' ja rutz'ujkariik, ruk'iyirisaxiik, nuuya', nuchojmiiij, nuuya', nuchaaajiiij jun saamaaj, owi jun saamaaj rixin tinaamit, k'in ja mookaaj ntz'elawachiini ja nya' ja naquum, k'in k'o jun tojooneem nuuk'am ja tojoj ja nya'owi ja naquun.

K'aqatajinaq chi ruuqul jar Amaq', ja nuuk'am k'in k'o ruuq'a' chi re ja ruqaajiik ja naquun, ja b'aar nuuk'am wi' ruch'aakooj ja naquun rixin tinaamit, k'in rujotob'a'xiik rajilaal ja naquun, xa k'a rumaal ari' qas rajawaxiik ntz'ajti ja ruko'jiik ja naquun najb'eey k'in pa ruk'isb'aal.

Ja mookaaj rixiin ja Chituy, owi ja k'amol taq b'eey rixiin ja mookaaj ja nesamaji pa kiyoonaal qas rajawaxiik nkeeb'an ja b'anoj saamaaj, k'in chaqajaa' nk'aatziini nkeeya' owi nkiq'alajisaaj ja naquun, naq rub'antajiik ja nkeeb'an chi paam ja tinaamit, jar amaq' owi ja mookaaj ja nesamaji pa kiyoonaal neb'anowi ja naquun.

Ma kekowiini nkeeya' ja naquun pa qaajik ja toq jar Amaq' owi mookaaj ja nesamaji pa kiyoonaal ntajiini kimajoon ruk'amariik ja tojooneem.

Ja qajoj naquun nk'iisi ruko'jiik ja toq ntzuri ja ramaajiil, owi nk'iisi ja rub'eeyaal tz'ijb'an saamaaj yatajina chi ruuwach wuuj kumaal jar ee pa'l chi riij, ja k'a wi' njote' chik na ramaajiil, jar Amaq'iil lximuleew nya'owi rub'eeyaal.

Ch'utatziiij 96. (K'axtajinaq rumaal ja ch'utatziiij 1 rixiin ja rukowil tziiij 20-97 k'in ja ch'utatziiij 12 rixiin ja rukowil tziiij 34-2001, chi ka'i' rixiin jar Amaq'il lximuleew). Jachoj naquun k'in ruya'iik. Ja ruya'iik ja naquun nb'anataji, ja nb'ajni rub'eeyaal nuk'un wuuj rixiin ja jachoj taq naquun ja jani' nrajob'eej ja rub'eeyaal wuuj, ja k'a ma utz ta wi' nko'j ma tok k'aari' ja jani' nuuchol awa' rub'eeyaal tziiij, ja rub'eeyaal tz'ijb'an saamaaj nb'anataj ruk'iin ja Chituy owi jun nimalaj k'amol b'eey ja k'o pa ruuq'a' chi nuuya' ja naquun pa qajooneem, ronojeel ja najb'eey taq qajooneem k'in ja runimarisaxiik ramaaj chi ruqa'jiik rajawaxiik nq'a'x rub'eeyaal chi keewach ja k'o kinaa'ooj chi riij k'in nyaataj rub'eeyaal rumaal jar Amaq'il lximuleew.

Ch'utatziiij 97 (K'axtajinaq rumaal ja ch'utatziiij 1 rixin Rukowil Tziiij Ajilab'al 20-97 k'in ja ch'utatziiij 13 rixin Rukowil Tziiij 34-2001, chi ka'i' rixiin jar Amaq'il lximuleew). Ruuq'a' ch'a'ooj riij ruuwach. Jani' chi re jaa wa' ruuq'a' rixiin qaaj ja chojmiineem rixin jun saamaaj, ja chojmiineem rixin qajooj rajawaxiik nruk'aaj:

1. Ja ruramaajiil ma utz ta nq'aax chi wach junk'al jo'oo' (25) juunaa'. Ja ruramaajiil nwatwachixi chi rujunjunaal, ja nk'amar opoon chi riij jani' ja puwaq nkooji, qas rajawaxiik nk'amar opoon ja nk'aatziin chi re nimamaq' k'in ja nekojowi.
2. Ja nya'owi rub'eeyaal ja rub'ajniik ja saamaaj, naquun owi b'anoj nimaaneem, nok chi paam ja chojmiineem.
3. Ja nkojowi' nk'eje' k'a chi ruuqul:
 - 3.1 Tojoj keeq'iij k'in ch'akooj kixiin jar ajsamajeelaa', jaa ri' q'anij rajawaxiik wi' chi ee Aj lximuleew ja jani' tz'ijb'atal chi paam ja Rukowilchi' rixin Saamaaj.
 - 3.2 Ja chi nloq'oq'oxi ronojeel ja naquun k'in ronojeel ja ruk'aan ja qajooj, k'in nya'taji ja nimaaneem chi jutiiij ja jani' xhojmixi.
 - 3.3 Chi ja toq neruk'isa' ja qajooj, ronojeel ja jaay k'in ee ruk'aan opoon ne'ook k'a pa ruuq'a' ja Saqamaq' owi ee rixiin ja mookaaj ruyonan rii' owi rujachoon opoon rii' ja wi jaa ri' nya'owi xarwari' ma k'o ta melón puwaq owi tojooj xtib'anataj ta chi re puwaq.

- 3.4 Chi nuunuk' naq xjoq'otaji owi xyojtajeem xb'anataj chi re ja Saqamaq' owi chi ke chik julee' rumaal ja rukojiik ja qajooj xb'anataji.
- 3.5 Chi nb'anataj ruya'iik kinaa'ooj jar ajsamajeelaa' ee Aj Iximuleew ja nya'i kijqale'n rumaal jun k'amol b'eey.
- 3.6 Chi nto'j chi re ja Saqamaq' ja ch'akooj xk'aqataj rij ruuwach chi paam ja chojmiineem rixiin ja qajooj.
- 3.7 Chi nuuya' k'aas chi re ja nik'ooneem nuub'an jun k'amol b'eey ja rajawaxiik chi nb'anataji.
- 3.8 Chi nuchojmij ja tzajqo'n owi tz'ilotajeem nuub'an ja naquun rixiin ja Saqamaq' ja jachoon kaan pa ruuq'a' rixiin ja qajooj.
- 3.9 Chi re chik julee' rub'eeyaal ja nuuk'am rii' ruk'iin ja qajooj chi rajawaxiik ntz'ijb'ataj chi paam ja chojmiineem, rumaal chi jaa ri' nuuch'ob' ja k'amol b'eey.

Ch'utatzij 98. (K'axtajinaq rumaal ja ch'utatzij 1 rixin Rukowil Tzij Ajilab'al 20-97 k'in ja ch'utatzij 14 rixin Rukowil Tzij 34-2001, chi ka'i' rixiin jar Amaq'il Iximuleew). Rijqaloomaal Qajooj. Ja rijqaloomaal ja qajooj nuuya' jaa wa' tanaaj ri' jaa ri' nkooji chi ronojeel ja wi ma k'o ta jun Rub'eeyaal Tzij ja ruk'aan ta rub'eeyaal qajooj ja nimaq chik na rukojiik.

REJTALIIL X RUUYOON JUN TANAAJ K'ATZIINEEL

Ch'utatzij 99. (K'axtajinaq rumaal ja ch'utatzij 10 rixin Rukowil Tzij Ajilab'al 11-2006 rixiin jar Amaq'il Iximuleew). Ruchojq'ab'aliil Majooj. Nya'taji ja ruchojq'ab'aliil majooj chi rij jun chojmin tzij ja nya' to rumaal jun k'amol b'eey chi wach saamaaj ja wi k'o chik na juun nim rijqale'n chi wach chi paam qaaj ja chituy owi mookaaj.

Ch'utatzij 100. (K'axtajinaq rumaal ja ch'utatzij 11 rixin Rukowil Tzij Ajilab'al 11-2006 rixiin jar Amaq'il Iximuleew). Ruchojq'ab'aliil Melon Ruk'axeel. Chi rij julee' chojmin tzij nya'taj kumaal Chituy k'in chi rij nya'taj kumaal k'amol taq b'eey ee nimaq keeq'iij pa kijunjunaal owi pa mookaaj chi ke molajil ee jachatali owi kiyonan kii', jaa ri' utz nya'taj chi kij ruchojq'ab'aliil rixin melon ruk'axeel.

Ch'utatzij 101. (K'axtajinaq rumaal ja ch'utatzij 12 rixin Rukowil Tzij Ajilab'al 11-2006 rixiin jar Amaq'il Iximuleew). Ruko'jiik ja Ruchojq'ab'aliil. Jaa wa' xa xar nya'taji toq k'ooli peyooneem chi keewach winaqii' jar elenaq to chi rij jaa wa' rukowil tzij ri', nya'taj k'a ja ruchojq'ab'aliil ja k'ooli najb'eey chi wach lajuuj (10) samajib'al q'ij pejtinaq chi wach ja rub'iixiik ja chojmin tzij.

Ja k'a rajawaxiik chi re ruk'utuxiik, rusojliik k'in moloj ri'iil , jaa ri' nkooji' ja ruk'aan ja Rukowil Tzij rixin Chojmin Saamaaj ja k'a ari' nkooji' pa ruk'axeel jaa wa' ri'.

Ja chojmin tzij rixiin ja Ruchojq'ab'aliil Majooj k'in Melon Ruk'axeel jaa ri' q'anj ntz'ijb'ax wi', k'ooli choqmaal k'in ruxe'aal pa rukowil chi'aaj, cha utz k'a nk'ijsi chi ronojeel ja ruchojmixiik.

REJTALIIL XI RUUYOON JUN TANAAJ K'ISB'AL TAQ RUB'IIXIIK

Ch'utatzij 102. (K'axtajinaq rumaal ja ch'utatzij 13 rixin Rukowil Tzij Ajilab'al 11-2006 rixiin jar Amaq'il Iximuleew). Rulewaliil Rusamajixiik Rukowil Tzij. Xa xar nel kaan ja nb'iij ch'utatzij 3 rixiin jaa wa' Rukowil Tzij ri', ronojel ch'a'ooj rumaal ja ma ti b'ajni, ruch'obj'iik, rukojiik k'in nuuya' ja nb'anataji owi chojmin taq tzij kixiin mookaaj ja nerutzijooj ja ch'utatzij 1 rixiin jaa wa' Rukowil

Tziiij ri', kee ri' chi re julee' ch'a'ooj chik na ja nel to chi riiij peyon taq saamaaj, ja toq k'isinaq chik ja ruchojmixiik k'in utziil chojmiineem, jaa ri' ne'ook k'a pa ruuq'a' rulewaliil ja Mookaaj Q'atol Tziiij rixin Saamaaj.

Ch'utatziiij 103. (K'axtajinaq rumaal ja ch'utatziiij 14 rixin Rukowil Tziiij Ajilab'al 11-2006 rixiin jar Amaq'il Iximuleew). Ruko'jiik ja Ruchojq'ab'aliil. Tz'etooneel. Ja wi kee ri' nkichojmiiij jar ee ruuq'a' ja ch'a'ooj nel to rumaal rub'ajniik, ruch'obj'iik, rukoojiik k'in ja nuuya' ja chojmin tziiij nuk'uun rumaal ja rukoojiik jaa wa' Rukowil Tziiij ri', utz nkeeya' kii' pa rulewaliil jun tz'etooneel ja nuuya' rub'eeyaal chi nnimaxi ja chojmix ruk'iin ja tz'etooneel.

Ronojel ch'a'ooj rumaal rub'ajniik, ruch'obj'iik, rukoojiik k'in nuuya' ja chojmin tziiij nuk'uun rumaal ja rukoojiik jaa wa' Rukowil tziiij ri', rajawaxiik chi nya'taj pa ruuq'a' rulewaliil jun Mookaaj Q'atol Tziiij rixin Saamaaj owi pa ruuq'a' rulewaliil jun tz'etooneel ja nuuya' rub'eeyaal chi nnimaxi owi ja nchojmix ruk'iin ja tz'etooneel. Ma utz ta nmajtaj ta nimalaj q'atoj tziiij, ja wi ma k'isoon ta najb'eey pa utzilaj tziiij owi rutziiij jun tz'etooneel.

Ch'utatziiij 103 BIS. RUUKAAB' (Tz'aab'iin to rumaal ja ch'utatziiij 15 rixin Rukowil Tziiij Ajilab'al 11-2006 rixiin jar Amaq'il Iximuleew). Rilik Rulewaliil. Nk'amari chi kixin rilik taq winaqii' k'in rusaamaaj ja rilik rulewaliil, ja naquun ja toq ja rukowil chi'aaj b'anoon poqon chi re kixiin ee rilik taq winaqii' k'in kee ri' chaqajaa' ja julee' nel to chi riiij naq xb'anataji ja Saqamaq' jaa' raajaaw ja rukowil chi'aaj.

Ch'utatziiij 104. K'aqoj riiij ruuwach rukowil chi'aaj k'in rutojb'aliil chi riiij ja Saqamaq'. Nk'aqataj ka'i' (2) juunaa' chi riiij ja Saqamaq' ja nel to chi riiij rukoojiik jaa wa' Rukowil Tziiij ri', rumaal:

1. K'amoj rejel qajb'al k'in julee' tojooneem ja xa juunaam.
2. K'amoj rejel achsaamaaj elenaq to chi riiij chojmin taq tziiij; k'in
3. K'amoj rejel jun tojb'al, ch'akooj, rejel saamaaj, rejel moloj rii'iil, rejel jun q'iij saamaaj k'in julee' tojb'al chik na.

Ja toq nnaataxi toq nuumaj eel ruramaajiiil, q'illooq chi re ja k'aqoon riiij ruuwach k'in ja ruk'aan rii' ruk'iin, jaa ri' ntz'atari ja nuq'ijij riiij ruuwach ja Rukowil Winaqiil k'in Rukowil Tziiij rixin Amaq'il Q'atol Tziiij.

Ch'utatziiij 105. Chupuun rumaal ja ch'utatziiij 19 rixin Rukowil Tziiij Ajilab'al 27-2009 rixiin jar Amaq'il Iximuleew.

Ch'utatziiij 106. Molajil Rub'eyab'al taq Tziiij. Chi paam ja toq q'axinaq chik oxk'al q'iij ja ti q'alajisax wi' jaa wa' Rukowil Tziiij ri', ja Mookaaj Samajel Amaq', rajawaxiik k'a chi nrelesajto ja rub'eyab'al taq tziiij chi paam ruk'iin jun chojmin tziiij champomaal.

Ch'utatziiij 107. Ruchujpiik. Nchujp k'a:

1. Ja Rukowil Tziiij 35-80 rixiin jar Amaq'il Iximuleew, Rub'eeyaal Tziiij rixin Loq'ooj k'in Peyooneem.
2. Ja Rukowil Tziiij 12-84 rixin q'iij 3 rixin febrero rixin 1984.

3. Ja Rukowil Tziiij 112-85 rixin q'iiij 29 rixin octubre rixin 1985.
4. Ja Rukowil Tziiij 124-84 rixin q'iiij 28 rixin diciembre rixin 1984.
5. Ja Rukowil Tziiij 40-86 rixiin jar Amaq'il Iximuleew.
6. Ja Rukowil Tziiij rixin Rutata' Champomaal Ajilab'al 436- rixin q'iiij 21 rixin octubre rixin 1955.
7. Jar Ajilab'al 14 rixin Ch'utatziiij 4 rixin Rukowil Tziiij 106-71.
8. Ja Rukowil Tziiij 99-87 rixiin jar Amaq'il Iximuleew.
9. Jar ajilab'al 9 rixin Ch'utatziiij 12 rixin Rukowil Tziiij 1126 rixiin jar Amaq'il Iximuleew.
10. Kee ri', xa naq tac hi na'ojiil ja xa nuub'an ch'a'ooj ruk'iin ja nub'iiij jaa wa' Rukowil Tziiij ri' k'in elenaq to chi riij xa naq tac hi Rukowil Tziiij chupuun chik chi paam jaa wa' rukowil tziiij ri'.

Ch'uktatziiij 108. Rukoojiik. Jaa wa' Rukowil Tziiij nmajtaj eel rukoojiik ja toq nq'aax jo'lajuuq q'iiij ti q'alajisax wi' chi paam ja wuujaal rixin q'iiij q'iiij.

TI Q'AAXAX PAN AJSAMAJEL CHAMPOMAAL CHI NQ'ALAJISAXI K'IN NB'ANATAJI.
 XEL TO CHI PAAM JAAY RIXIN, PA TINAAMIT IXIMULEEW, PA JO'OO' Q'IIJ RIXIN IIK' OCTUBRE
 RIXIN JUUNAA' KAJQ'O' B'ELEJLAJUJ K'AL KAB'LAJUJ.

**EDMON MULET
 PRESIDENTE**

JOSE MANUEL ALVAREZ GIRON SECRETARIO

LUIS ERNESTO CONTRERAS RAMOS SECRETARIO

NIMALAJ JAAY: Iximuleew, junk'al q'iiij rixin octubre rixin juunaa' kajq'o' b'elejlajuuq k'al kab'lajuuq.

TI Q'ALAJISAXI K'IN TI B'ANATAJI

**SERRANO ELIAS JA NIMALAL TZ'IJB'AANEEL RIXIN
 RUTATA' SAQAMAQ'**

ANTULIO CASTILLO BARAJAS

Xq'alajisaxi pa 27 rixin iik' octubre rixin 1992.

Ch'utatzij Q'axeel ruq'iijool rixin Rukowil Tzizij Ajilab'al 9-2015 ka'i' rixiin jar Amaq'il Iximuleew.

Ch'utatzij 36. Q'axeel. Chi paam ramajil rixin waaqii' (6) iik' nmajtaj eel rajilaxiik ja toq nok eel rukoojiik jaa wa' Rukowil Tzizij ri', jar Ajsamajel Champomaal, rajawaxiik k'a chi nusamaajij ja ruchojmixiik nk'aatzini rixiin ja Ya'ol Rub'eeyaal rixiin ja Rukowil Tzizij rixin Peyooneem rixin Saqamaq'.

Ch'utatzij 37. Q'axeel. Ja Chituy Ajpuwaq nuuya' k'a ja puwaq rajawaxiik rixin ruk'ijyirisaxiik ja nuk'uleem PAXIL LOQ'OOJ, cha utz k'a nusamajij ja ruchojmixiik rixin rukowil tzizij ja ruk'aan jaa wa' Rukowil Tzizij ri', nuuk'ut k'a jun rucholajil k'in rub'eyalil rixin ruk'ijyirisaxiik ruk'aak'a'irisaxiik ja nuk'uleem ja toq nq'aax jun (1) iik' ja majoon to wi rukoojiik ja rub'eeyaal Rukowil Tzizij rixin Peyooneem rixin Saqamaq'.

Ch'utatzij 38. Q'axeel. Ja Chituy Ajpuwaq rajawaxiik nuub'an ja tz'alam k'ama taqotzij chi paam ja nuk'uleem rixin PAXIL LOQ'OOJ, ja nsamajib'axi ja k'aqoj rejelalaal k'in ja nsujux pa k'ama taqotzij chi ronojeel ruuwach chi loq'ooj pa saqil, pa jun ramaaj ja ma ti q'aax chi wach junk'al kaji' (24) iik' ja toq nmajtaj eel rukoojiik jaa wa' rukowil tzizij ri'.

Ja k'a toq nmajtaj eel rukoojiik ja k'aqoj rejelaal pa k'ama taqotzij k'in ja wi majaan k'o ta rukoojiik ja Nimalaj Rutz'ijb'axiik ja Loq'ooj rixin Saqamaq', Ja Chituy rixin Utzil Wachiil kixin Winaqii' k'in Nimaaneel, utz nuk'utuj chi re ja Chituy Ajpuwaq chi ja ta chi paam ja nuk'uleem GUATECOMPRAS, ruk'aan ta jun ruuq'a' rixin na'ojil taq samajib'al ja nq'alajisani ja nimalaj tz'ijb'aaneem ja npa'j wi rij ruuwach en chi naq taq utz ne'ok pa k'aqoj rejelaal pa k'ama taqotzij rixin taq aq'oom k'in julee' rachib'iil opoon chik.

Ch'utatzij 39. Q'axeel. Tz'ijb'aaneem rixin Loq'ooj rixin Saqamaq'. Pa jun nimalaj ramaaj ruk'aan junk'al waqlajuuj (36) iik' ja majoon to wi rukoojiik jaa wa' rukowil tzizij ri', ja Tz'ijb'aaneem rixin Loq'ooj rixin Saqamaq' rajawaxiik chi nsamaj chik chi utz k'in ja tz'ijb'aaneem rixin kaamiik ja ya'oon rujiikaal rumaal ja Rukowil Tzizij rixin Peyooneem rixin Saqamaq', jaa ri' nk'amar opoon rumaal jaa ri' Tz'ijb'aaneem.

Ch'utatzij 40. Q'axeel. Ja rumokajixiik rixiin ja Nimalaj Rub'eeyaal Loq'ooj rixin Saqamaq' jaa ri' nb'anataji pan ejqaal, jani' ja ruk'aan ja rucholajil ja saamaaj ja nruk'aaj jun nuk'uuj k'in rupuwaaqiil, ja nya' rumaal ja Chituy Ajpuwaq chi paam jun ramaaj oxi' (3) iik' nmajtaj eel rajilaxiik ja nok eel rukoojiik jaa wa' rukowil tzizij ri'.

Ja chi nb'anataji ja xb'itaji chi paam jaa wa' Rukowil Tzizij ri', ja Chituy Ajpuwaq nuuya' k'a ja puwaq rajawaxiik rixiin ja rucholajil saamaaj k'in ja rejqale'n ja Nimalaj Rub'eeyaal Loq'ooj rixin Saqamaq'.

Ch'utatzij 41. Q'axeel. (Chupuun rumaal ch'utatzij 24 rixin Rukowil Tzizij Ajilab'al 46-2016 rixiin jar Amaq'il Iximuleew). Ja chi nb'anataji ja saamaaj nub'iij ja ch'utatzij 8 rixiin jaa wa' Rukowil Tzizij ri', ja Mokajil Amaq'iil rixin Ajilaaneem –INE-, pa jun ramaaj rixin waqxaqlajuuj (18) iik' ja nmajtaj eel rajilaxiik ja toq nok eel ja Ya'ol rub'eeyaal jaa wa' Rukowil Tzizij ri', rajawaxiik nk'eje' ruk'iin jun utzilaj nuk'uleem, kow k'in k'aak'a ja nkowini nuuya' q'alajisaaneem ja k'ooli Rukowil Tzizij pa'l chi rij chi nya'taji.

Chi paam jaa wa' ramaaj ri' ja xutzijoj qaaj ja mokaj tzizij pa ruuwi' ja chi paam ja pajooneem chi rij rejelaal ja naq nlojq'i, ja toq wi ja Mokajil Amaq'iil rixin Ajilaaneem –INE-, wi ma k'o ta ruk'iin jani' taq rejelaal rixin kaamiik ja najawaxi, k'in ja wi kee ri' xuuya' rub'iixiik chi re ja Nimalaj Rub'eeyaal Loq'ooj rixin Saqamaq', ja molajil kixin winaqii' nek'utuuni rajawaxiik nkeeya' chi jaa wa' Rub'eeyaal Loq'ooj ja rejelaal xkijli. Ja k'a toq nk'amataj opoon ja rejelaal xilitaji, ja Rub'eeyaal Loq'ooj nuq'aaxaaj chi ke

ja mookaaj nepajo' riij ruuwach k'in nkeek'ut pa nuk'uleem rixin GUATECOMPRAS, ja toq k'amatajinaq chik ja nsujuxi.

Ch'utatzij 42. Rukoojiik. Ja chi rub'ajniik ja rub'eeyaal rajawaxiik k'a nk'eje'e ja Nimalaj Tz'etol Sachoj Puwaq. Jaa wa' Rukowil Tz'ij ri' nok eel pa waqxaqii' q'iij ja ti q'alajisax wi' chi paam ja wuujaal rixin q'iij q'iij.

Q'alajisaan to pa 8 rixin Diciembre rixin 2015

Ch'utatzij Q'axeel ruq'iijool rixin Rukowil Tz'ij Ajilab'al 46-2016 rixiin jar Amaq'il Iximuleew.

Ch'utatzij 19. Q'axeel. Ja chi nb'anataji ja rub'ajniik ja rejelaal ntz'atari owi' qatz'ij chi rejelaal ja toq k'ooli k'aqoj k'ama taqotz'ij k'in loq'ooj, ja Mokajil Amaq'iil rixin Ajilaaneem –INE- nuukoj k'a jun ramaaj junk'al waqlajuuj (36) ja nmajtaj eel rajilaxiik ja toq nok eel rukoojiik jaa wa' nuk'uuj rixiin ja Rukowil Tz'ij rixin Peyooneem rixin Saqamaq', rajawaxiik nk'eje' ruk'iin jun utzilaj nuk'uleem, kow k'in k'aak'a ja nkowini nuuya' q'alajisaaneem ja k'ooli Rukowil Tz'ij pa'l chi riij chi nya'taji.

Chi paam jaa wa' ramaaj ri' ja xutzijoj qaaj ja mokaj tz'ij pa ruuwi' ja chi paam ja pajoooneem chi rij rejelaal ja naq nlojq'i, ja toq wi ja Mokajil Amaq'iil rixin Ajilaaneem –INE-, wi ma k'o ta ruk'iin jani' taq rejelaal rixin kaamiik ja najawaxi, k'in ja wi kee ri' xuuya' rub'iixiik chi re ja Nimalaj Rub'eeyaal Loq'ooj rixin Saqamaq', ja molajil kixin winaqii' nek'utuuni rajawaxiik nkeeya' chi jaa wa' Rub'eeyaal Loq'ooj ja rejelaal xkijli. Ja k'a toq nk'amataj opoon ja rejelaal xilitaji, ja Rub'eeyaal Loq'ooj nuq'aaxaaj chi ke ja mookaaj nepajo' riij ruuwach k'in nkeek'ut pa nuk'uleem rixin GUATECOMPRAS, ja toq k'amatajinaq chik ja nsujuxi.

Ch'utatzij 20. Q'axeel. Pa jun ramaaj ja ma ti q'aax chi wach waaqii' (6) iik' nmajtaj eel rajilaxiik ja toq nok eel rukoojiik jaa wa' nuk'uuj rixiin ja Rukowil Tz'ij rixin Peyooneem rixin Saqamaq', utz nb'anataj loq'ooj ja ma ti kooji k'ama taqotz'ij, xarwari, rajawaxiik wi' chi nkooji ja nuk'uleem rixin GUATECOMPRAS.

Ch'utatzij 21. Q'axeel. Pa jun ramaaj ja ma ti q'aax chi wach waaqii' (6) iik' nmajtaj eel rajilaxiik ja toq nok eel rukoojiik jaa wa' nuk'uuj rixiin ja Rukowil Tz'ij rixin Peyooneem rixin Saqamaq', konojeel ja mokajil utz nkik'utuj chik na julee' ramaaj rixin ruk'utuxiik chi re ja naq nya'owi ja nimaaneem, maski k'o chik kijuch'uun kaan najb'eey, xarwari ja ruramaajil nk'utuxi ma ti q'aax chi wach jun juunaa' ja rukoojiik k'in ja rajawaxiik ntz'atari rixiin ja nimaaneem, jachoj naquun owi saamaaj jaa ri' nraajo' nb'anataj pa jun chojmin tz'ij soloon riij ruuwach chi utz rumaal ja nimalaj k'amol b'eey chi wach ja peyoooneel.

Ch'utatzij 22. Q'axeel. Xa xar jaa wa' jutij nya'taj k'aas chi re ja Chituy Ajq'etetz'ij, chi qatz'ij chi chi ruuqul, ruk'iin ja Nimalaj Rub'eeyaal B'eenaam, utz nuub'an ja ma rajawaxiik ta nuukoj rusojliik rejelaal k'in rulojq'iik owi julee' rub'eeyaal chik na rixin loq'ooj ja jani' ruk'aan ja Rukowil Tz'ij rixin Loq'ooj rixin Saqamaq', Rukowil Tz'ij Ajilab'al 57-92 rixiin jar Amaq'il Iximuleew, utz nuuloq QUINIENTAS MIL (500,000) taq wuuj rixin b'eenaam, ja nuchojmij kuk'iin julee' Saqamaq' chik owi mokajil kixin winaqii' ja nkisamaajij relesaxiik jaa wa' wuuj rixin b'eenaam, xa k'a rumaal ari' utz nkeenuk' ja saamaaj nkib'iij jani' nb'ajn chi re ja ch'ob'oon chi riij ruuwach. Xa k'a rumaal ari' rajawaxiik nkeejuch' chojmin taq tz'ij owi julee' samajib'al chik na ja nuuya' rub'eeyaal jaa wa' loq'ooj k'in k'ayiineem nb'anataji k'in qatz'ij chi kee ri' nb'anataji, jaa ri' nok chi paam ja chojmin tz'ij owi samajib'al ja njujch'i.

Chi paam ja jo'lajuuj q'iij ja chituy chajiineel, ja rub'eeyaal k'in k'amol b'eey rixin chajiineem pa tinaamit, qas rajawaxiik nuuya' kaan rutzijoxiik chi paam ja rub'eeyaal tz'ij rixiin ja ch'utatz'ij, k'in

nyaataj rub'eeyaal rumaal ja GUATECOMPRAS (NOG), k'in ronojeel ja wuuja ja nok chi paam awa' rub'eeyaal naa'ooj ri'

Ch'utatzij 23. Ko'l ramaajil. Chi paam jar oxi' iik' (3) ja toq nmajtaj ta rutzijoxiik awa' rub'eeyaal tzij ri', ja ya'ol rub'eeyaal naa'ooj rajawaxiik nuuya' rub'eeyaal ja tzijoooneem rixiin ja Amaq', k'in nooki ja chajil rub'eyoomaal tinaamit chi paam.

Ch'utatzij 24. Elesaneem. Nelesax kaan ja ch'utatzij 41 rixiin ja rub'eeyaal tzij 9-2025 rixiin jar Amaq'il Iximuleew.

Ch'utatzij 25. Ruya'ik q'iijool. Jaawa' julee' tzij ri' nyaataj rutzijoxiik pa Iximuleew, ja xyaataj wi' ruchojq'aaq' kumaal ja k'amol taq b'eeey rixiin jar Amaq'il Iximuleew.

Publicado el 27 de Octubre de 2016

Xq'alajisaxi pa 27 rixin iik' octubre rixin 2016.